

PRIJATELJ

ŠTEV 2 * FEBRUAR 1939 * LETO XIII.

KUPUJE IN PRODAJA

PRAVE BISERE, DIAMANTE, SMARAGDE, SAFIRJE, RUBINE IN VSE DRAGE KAMNE, STARINSKE NAKITE (DRAGULJE), ZLATO, PLATINO, SREBRO, STARINSKE URE ITD., ITD., VELIKA ZALOGA PRECIZNIH IN DRUGIH UR PO VSEH CENAH, KOVINSKIH UMETNIN (Z ONIKSOM ALI MARMOROM), POKALOV, NAMIZNEGA ORODJA, JEDILNIH Priborov IZ PRAVEGA IN ALPAKASREBRA ITD. - IZDELAVA OSNUTKOV (SKIC) ZA PREDELAVO (MODERNIZIRANJE) STAREGA NAKITA

Dijante

Jos. Eberle

LJUBLJANA

PREJ MESTNI TRG ŠT. 17

TELEFON 31-49

SEDAJ V NOVEM POSLOVNEM LOKALU HOTELA SLON
NA VOGALU TYRŠEVE CESTE — FRANČIŠKANSKE ULICE

Otroška usta.

Stara mama, ki se mudi pri hčerki na obisku:

«Moram že kar iti, da ne zamudim vlaka.»

«Ne boš zamudila, stara mama,» pravi Elica, «očka je pravkar porinil kazen za eno uro naprej!»

Izpit.

Medicinec je dobil pri izpitu vprašanje:

«Zakaj je za dojenčka materino mleko boljše kakor kravje?»

Medicinec se je popraskal za ušesom in rekel:

1. Ker je bolj sveže,

2. ker je bolj čisto.

Nekoliko se je zamislil in dodal:

5. Mačka ne more do njega.

4. laže se da vzeti s seboj na izlet.

Zelo zadovoljen z doseženim uspehom je dolgo premišljal o poslednjem razlogu. Naposled se je domislil tudi tega:

5. Ker je v ljubkih posodicah.

Laž.

Mati: «Veš, kaj se zgodi dečkom, ki lažejo?»

Mihec: «Vem, mama. S tramvajem se vozijo za polovično ceno.»

Zakon in zemljepis.

Učiteljica je poslala sporočilo materi, češ da bo mala Marta dobila v zemljepisu «nezadostno», ako čimprej ne popravi.

«No,» je vprašala drugi dan učiteljica Marto, «kaj je rekla mama k temu, da ne znaš zemljepisa?»

Marta je nekaj časa molčala, potem pa odgovorila:

«I no, rekla je, da ona še danes ne zna zemljepisa, pa je vzlic temu dobila moža, in teta Ema se ni še nikoli učila zemljepisa, a je tudi dobila moža, vi pa da menda znate zemljepis prav dobro, toda niste dobili nobenega...»

Moderni otroci.

Teta je prinesla Vladku igrače in vidi, da je Vladko nekako žalosten.

«No, Vladko, ali ti to ne ugaja?»

Vladko čemerno gleda in pravi slednjič:

«Veš kaj, teta, vzemi me drugič s seboj, ko pojdeš kupovat igračke; tebi v trgovini zmerom kaj obesijo, kar že davno ni več moderno!»

V ateljeju.

«Jožica, ti si prvi model, ki sem ga poljubil.»

«Hm — in koliko modelov si že slikal pred menoj?»

«Dva — ustreljenega fazana in banano.»

Veramon-ovitek z 2 tabletama

Ta zavojček zmore odslej vsakdo. Prosimo napravite poizkus in prepričali se boste o naglem učinku pri glavobolu, zobobolu in bolečinah zaradi ran.

VERAMON

Schering

Cevke z 10 in 20 tabletami.
Ovitek z 2 tabletama

Oglas reg. pod št. Br. 25.409 od 4./X. 1937

Rešitelj.

Šef: «Kaj, en dan dopusta hočete, da boste pomagali svoji ženi pri čiščenju stanovanja? Izključeno, čisto izključeno!»

Uslužbenec (ganjen skoraj do solz): «Stokrat hvala, gospod šef, saj sem vedel, da se lahko na vas zanesem!»

TA VARSTVENA ZNAMKA
NA STEKLENICI

Vam jamči,

DA STE KUPILI ZA ČIŠČENJE VSEH
KOVINASTIH PREDMETOV, OGLEDAL IN
OKEN PRIZNANO NAJBOLEJŠE SREDSTVO

Sidel

katero vsled kemičnih sestavin vse te predmete
ČISTI, POLIRA, OHRANI,
DESINFICIRA

PAZITE NA VARSTVENO ZNAMKO!

Dr. R.W. Pearson

ZDRAVJE

s pomočjo zdravilnih svojstev zelišč, odnosno «Hersan čaja», mešanice posebnih zdravilnih zelišč po predpisu doktorja R. W. Pearsona, šefa zdravnika v Bengaliji (Angl. Indija).

Po dolgoletnih izkustvih je določena vrednost «Hersan čaja», in sicer z nedvomnim uspehom

pri boleznih: pri poapnenju arterij, pri bolezni kronnega obtoka, ženskih boleznih, med menstruacijo (mesečnim perilom), pri migreni, revmatizmu, boleznih ledvic in jeter, motnjah v želodcu, pri zastrupljenju, zapeki, protinu, črevesnih boleznih, hemeroidih, pri splošnem in prenašnem debelenju, zoper zgago. — «Hersan čaj» se dobi v vseh lekarnah. Vzorec Vam pošlje brezplačno:

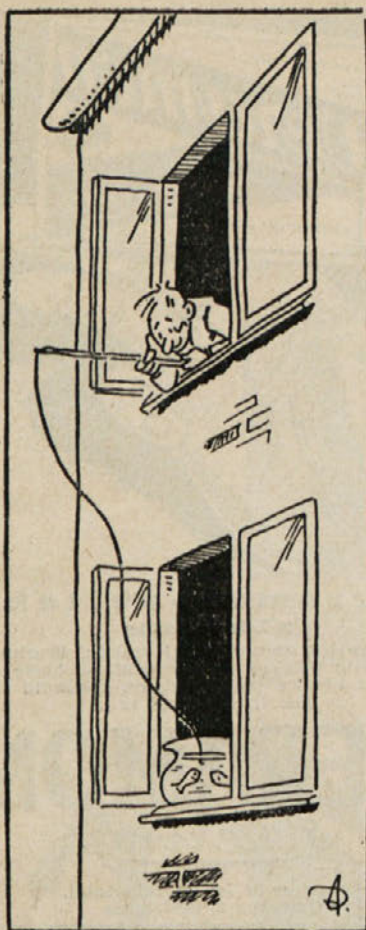
RADIOSAN, ZAGREB, Dukljaninova 1

Reg. št. 14.001/1935

BAC

HERSAN

Strastni ribič Trnek.

Nič se ne bati!

«Le pazite na Pepčka, da bi se mu nič ne zgodilo», je zabičala skrbna mati novi služkinji.

«Kar mirna bodi, mamica,» je rekel deček, «saj pojde z nama spet vojak.»

Kako?

A.: «Kdo tako kriči na šefa v pisarni?»

B.: «Njegov tihi družabnik.»

Primer.

«Povejte mi kak primer za pogovor: s poštenostjo prideš najdalje!»

«Prosim, gospod učitelj, če nalogo od koga prepišem, opraviš to v pol uri, če pa jo delam sam, traja to najmanj tri ure.»

Prav zato.

Ona: «Ti si dan za dnem bolj nervozen. Morava nekam v kopališče, da se boš malo pomiril.»

On: «Kaj bi s kopališčem? Kopališča so za ženske in za norce!»

Ona: «No, prav zato ti to predlagam.»

Žalosten primer.

Na ulici je berač ustavil mimo idočo gospo in jo prosil za vbogajme. Gospa ga ni uslišala; berač je nato rekel, da mu ne ostane nič drugega, kakor da stori to, na kar je že zdavnaj mislil. Ko je gospa to slišala, se je zelo prestrašila, ker je mislila, da namerava izvršiti samomor. Vrnila se je k beraču, mu dala deset dinarjev in ga vprašala, kaj je hotel storiti.

«Oh, — oprostite, prosim!»

*

Berač je hitro vtaknil denar v žep in odgovoril:

«Gospa, od zgodnjega jutra zamaš beračim. Ko bi mi vi ne dali tega kovača, bi moral jutri iskati kako delo!»

Anekdote

Pesnik Lainez je deklamiral v družbi svoje pesmi; Fontenelle se mu je hotel prikupiti.

«Zakaj niste še v Akademiji?»

«In kdo bi potem kritiziral njene članke?» je ponosno odgovoril Lainez.

*

D'Alembert, francoski učenjak in filozof, se je odkril pred razpelom. Njegov znanec se je pošalil:

«Mislim sem, da ne živita z Bogom v prijateljstvu.»

«Midva se pozdravljava,» je odgovoril d'Alembert, «ampak ne govoriva med seboj.»

*

Prijatelj nemškega pesnika Heineja je obiskal pesnika nekoč v pariški bolnici. Prišel je k njemu prav v trenutku, ko so ga strežnice prenašale z njegove postelje na drugo.

«Kako se ti godi?» ga je vprašal prijatelj.

«Dobro, kakor vidiš, ženske me še zmerom na rokah nosijo.»

*

Slavni pianist Paderewski je nekoč dovolil svoji učenki, da zaigra Schubertovo sonato. Preden je mlada dama sedla h klavirju, ji je mojster razlagal,

da je skladatelj mislil, ko je ustvarjal to sonato, na žensko in da je skladbo posvetil nedosegljivi ljubici. Učenka je začela igrati, toda Paderewski jo je kmalu ustavil:

«Prenehajte! Tako, kakor vi igrate sonato, bi Schubert gotovo ne mislil na ljubico, ampak kvečjemu na taščo.»

*

Liszt je na svojem študijskem potovanju po Nemčiji vabil z orkestrom v nekem manjšem mestu svojo rapsodijo. Toda nekatera mesta, zlasti v trobilih, so ga kar po ušesih trgala. Nenehoma je slišal napačne tone. Zdajci je slavnega skladatelja in kapelnika minila potrpežljivost, vrgel je taktirko stran in zakričal:

«Gospodje, to ni koncert, to je mačja godba.»

Nato je čisto mirno vstal prvi trobentač in rekel:

«Gospod doktor, mi te godbe nismo komponirali.»

*

Shaw je prišel nekoč v družbo, kjer se je pogovor sukal okoli sedanjih žensk. Nekdo se je obrnil k Shawu in rekel:

«V Londonu je še dandanes dovolj skromnih žensk. Moja žena na primer bi bila v tem pogledu lahko vzor.»

«To je res, vaša soproga je gotovo skromna,» je odgovoril Shaw, «zakaj sicer bi se bila omožila s kom drugim.»

*

Lehár kaj rad dirigira svoje operete. Nekoč se je peljal v večje mesto, da bo nastopil kot gost. Toda na majhni postaji je vlak dolgo stal.

Vlakovodja se je namreč sporekel z načelnikom postaje, ki je naposled razburjeno zakričal:

«Dirigiram vlak jaz ali vi?»

Brž ko je Lehár začul besedo «dirigiram», je pogledal skozi okno in vprašal:

«Gospoda, ali bi morda smel dirigirati jaz?»

*

Ko se je Swen Hedin vrnil s svojega potovanja po azijskih pustinjah, mu je Akademija znanosti in umetnosti v Stockholmu priredila banket. Predsednik Akademije Karel Larson, ki je rad pogledal v kozarec, je imel slavnostni govor.

Ko je prišel do mesta, kako je Swen Hedin na svojem potovanju po puščavah trpel strašno žejo, je dodal:

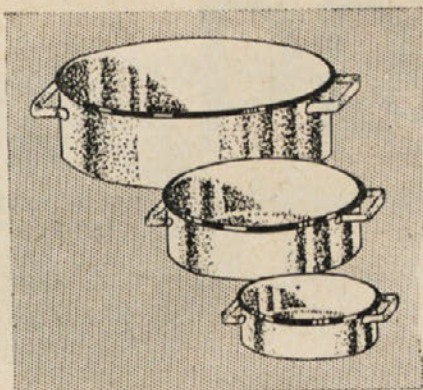
«Swen Hedin je bil sedem dni brez vode. To je sicer neprijetno, a ne tako grozno. Pomislite, gospodje, da se na primer jaz že sedem let nisem napil vode.»

*

Karel IX. je znal tako dobro ponarejati denar, da ga niti strokovnjaki niso razločili od pravega.

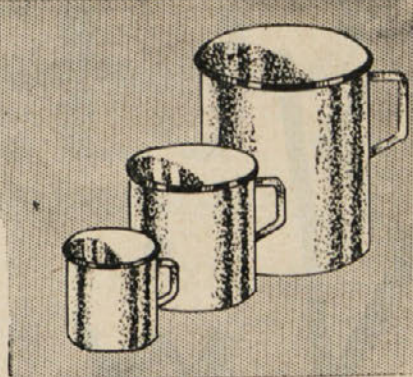
«To je sreča,» je pripomnil kardinal lotarinški, «da more sam sebe pomilostiti.»

Jubilejni (1879 — 1939) «Beli teden»

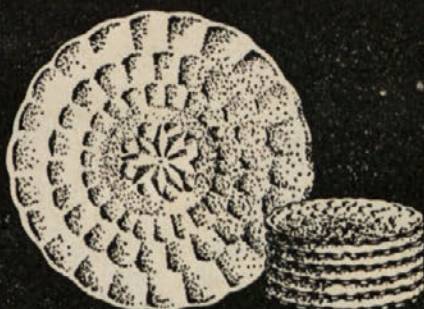
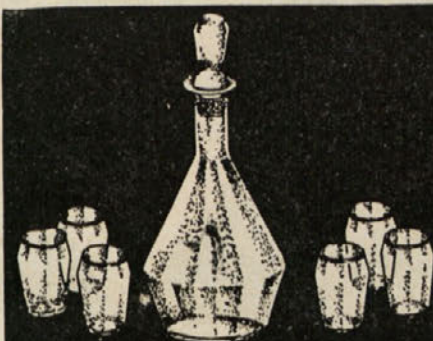
T 2-1 Garnitura ponev, 3 komadi, in sicer po 2 in pol, 1 in pol ter pol litra, emailirana v izredno lepi resedni (mlečnozeleni) barvi, nekaj najnovejšega, samo

Din 25.—

T 2-3 Garnitura loncev, 3 komadi, in sicer po 2 in pol, 1 in pol ter pol litra, emailirana v izredno lepi resedni (mlečnozeleni) barvi, izredno lepa, izjemno

Din 25.—

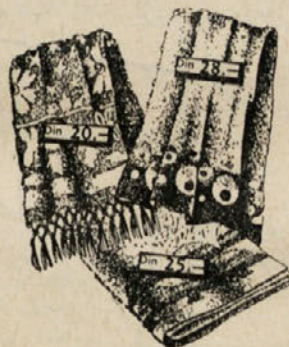
T 1-17 Vse 3 garniture za vino, kompot ali kolače in za vodo, v moderni svetlosivi barvi za neverjetno ceno Din 48.—

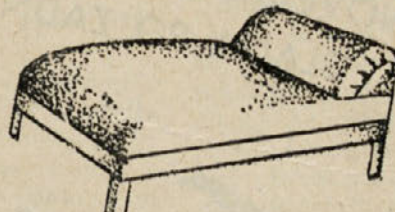
T 13-2 Garnitura (kombinirane hlačke) iz svilene šarmez-trikoja, v različnih barvah, velikosti I. do IV., senzacionalna cena

Din 30.—

T 1-5 Krožniki iz kamenine, beli, globoki ali plitvi, 23 cm v premeru, Din 3.50, desertni, 19 cm v premeru Din 2.50

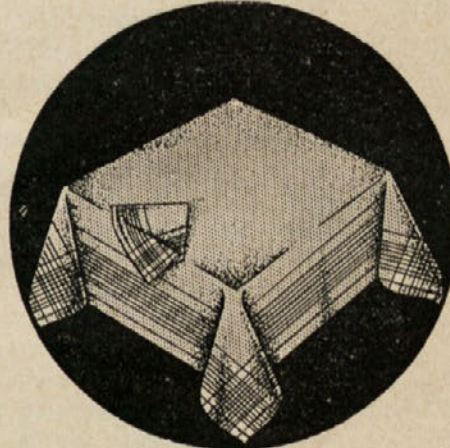

T 26-7 Frotirne brisače, 120x60 cm, z neznatno tovarniško hibo, z resami Din 20.—, brez res, težje Din 25.—, najtežje Din 30.—

19-701 Otomana iz bukovega lesa, prevlečena z lanenim platnom ali vzorčastim gradlom, zelo solidno izdelana, 180 x 80 cm velika

Din 480.—

T 11-148 Desertna garnitura (prti 130 x 130 cm s 6 prtiči 30 x 30 cm), modra ali rumena, z moderno borduro, samo

Din 39.—

T 1-8 Krožnik iz porcelana, z zlato obrobo, globok ali plitvi, 23 cm v premeru

Din 9.—, desertni, 19 cm v premeru Din 6.—

T 1-2 Garnituraskled, 3 komadi po 24, 21 in 18 cm v premeru, bela kamenina (fajans), lepo dekorirana

Din 22.—

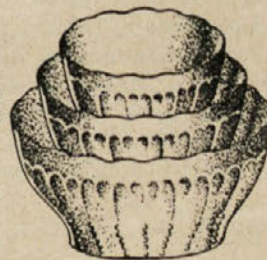
Veleblagovnica

Kastner & Ohler

Zagreb, Ilica 4 i 6

T 1-3 Garnituraskled, 3 komadi po 23, 18 in 14 cm v premeru, iz bele kamenine (fajanse)

Din 14.—

Zahtevajte brezplačni katalog jubilejnega »Belega tedna«!

Vsi se vama!

novosti za prehodno in
pomladno sezono 1939
že prihajajo!

VEDNO NAJNOVEJŠA ZALOGA IN NAJVEČJA IZBIRA
BLAGA PO ZADNJIH PREDPISIH MODE

MANUFAKTURA

F. KS.

Souvan

MESTNI TRG 24

Tone Čufar:

Žena v stiski

(Nadaljevanje.)

Pred veliko rumeno hišo se je za hip ustavila. Pogledala je v gornja, večinoma razsvetljena okna. Dovolj zgodaj je še bilo in to jo je pomirilo. Šla je v hišo, se vzpela po stopnicah in se ustavila pred vrati z napisom: Tomaž Gril.

Tiho, pretiho je bilo v stanovanju. Pričakovala je otroški vrišč in glasne pomenke. Preden je odšla k stricu, je pustila tam svojega otroka. Enega so imeli Grilovi, mož bi bil tudi moral že priti z dela, a slišala je samo ropot pri ognjišču. Potrkala je; oglasila se je Grilova žena Pavla in ji brž odprla. Bila ji je podobna v marsičem, bila je njenih let, precej enake postave, le več zdravja in zadovoljstva je žarelo z nje. Vse na njej je izdajalo, da ji teče življenje po gladkem kolovozu. Njen polni, okrogli obraz je razodeval topo brezskrbnost, njena čista, nezakrpana, skoraj nova obleka je očitovala, da lahko zadovolji svojo malo nečimurnost in ji ni treba pristradati vsakega novega predpasnika.

«Si sama, Pavla?»

Minka se je zavzeta ozrla po prostorni kuhinji in po domače sedla k mizi. Grilovih je bila od vseh na svetu še najbolj vajena. Z njo in z možem se je družila že v šoli, pozneje so bili dosti skupaj v delavskih društvih. Dokler se Tomaž in Pavla nista vzela, je z njo prebila nekaj let v tovarniškem skladišču največje kovinske tvornice v mestu, kjer je bil Tomaž še zdaj mehanik. Tovariši so ga imeli toliko v čisljih, da so ga že drugič izvolili za svojega zaupnika.

«Kako si opravila pri stricu?» se je pozanimala Pavla.

S skupimi besedami ji je Minka očrtala doživetje z Erzenom; preveč jo je imelo za otroka, da bi mogla na široko razpletati podrobnosti obiska. Hotela ga je že videti. In zaprosila je, naj ji ga včasi vzame v varstvo, ko bo pospravljala. Pavla je prikimala in jo potolažila:

«Pri sosedovih je, nič se ne boj zanj. Mojega je pa premagal spanec. Lepo sta se igrala. Danes je Tomaž zamudil svoje veselje. Zmeraj pravi, da so otroci naša bodočnost, če jim bomo prav ustrojili pamet. Tako rad se trga z njimi.»

«Blagor tebi!»

«Presneto malo imam od njega. Samo okrog leta, doma pa tišči v časopise. Nocoj ga pa še iz tovarne

ni. Kaj bi pravila! Saj vse veš. Imam pa novico zate! Ali jo uganeš?»

Pavla je slonela ob štedilniku; prekrizala je roke na prsih in se zvedavo, skoraj izzivalno zazrla v Travno. Minko je pa obšel nemir. Pavline oči so preostro rezale vanjo in ji zvabljal rdečico na blede, koščena lica. Malokdaj se je Pavla tako spravila s kakim vprašanjem nanjo; biti je moralo že res nekaj posebnega, da je trdovratno čakala na odgovor in uživala zaradi Minkine zadrege. Ta se je pa delala, kakor da res ne ugane, a zatajiti le ni mogla svojih pravih slutenj.

«Ti že vse veš, morebiti več ko midva s Tomažem», je Pavla mežikaje vrtala vanjo. «Mislim, da te postarji še niso docela pozabili. Saj ti je pisal, ne?»

«Kdo?»

«No, kaj misliš kdo? Saj veš! Ne igray slepih miši! Morda sta bila že skupaj.»

«Ali je mar že tukaj?» je spraševala Minka naglo, kakor da jo je hipoma obsedla silna radovednost. «Si ga morebiti videla? Ali si govorila z njim?»

«S kom?» je rekla Pavla mirno in se naredila, kakor da zdajci ne ve, za koga gre. Z očitnim zadovoljstvom je predla mrežo, da ujame vanjo zbegano ženo. Tem mirnejša je bila, čim bolj je Minko grabila nestrpnost, čim teže je prenašala njeno vrtanje.

«Jožo si imela v mislih, mar ne?» je rekla Minka.

Hotela je priti z vsem na čisto. Na stolu se je počutila kakor obtoženec pred sodniki, povezana in napadana z vprašanji in pogledi. Vstala je in se malce sprehodila po kuhinji. Pavla pa ni strpela, da ne bi pokazala zmagovalnega veselja.

«Vidiš, Minka, da meni zaman prikrivaš. Prav gotovo ti je pisal. Le priznaj! Saj mi ne moreš utajiti.»

«Karto sem dobila, nič drugega.»

Minka bi že prej rada razodela to skrivnost. Ves čas jo je mučilo, kaj vesta Grilova, kakšno pisanje sta prejela. Pa prav zaradi Pavline hudomušnosti ob takih priložnostih ni hotela z stvarjo na dan. Ves pomenek je veljal Guštinovemu Joži, njenemu nekdanjemu fantu, ki je poslednja leta bival v daljni Belgiji. Nekoč je bil član njihove družčine in Pavla je spočetka dosti mislila nanj. Joža se je pa postavljaj za Minko že v šoli in jo branil pred bunkami ter kepami fantinov. Stanovala sta v sosesčini, zmeraj sta imela drug drugega na očeh in se nista pozabila niti potem, ko se je učil za mehanika. Tedaj je tudi ona morala poprijeti za delo. Še preden je dokončala šolo, je že pospravljala pri uradniških družinah, a doma prav tako ni smela gledati v zrak. Nekaj let pozneje je dobila službo v tvornici. Joža je tudi že delal tam in tedaj sta hodila skupaj na zabave in v društvo.

vsepovsod v njenem okolju so ju imeli za hudo zaljubljen par. Grilov Tomaž je tačas lazil za Pavlo. Skraja ga je dražila in odbijala s svojimi muhami, dolgo se mu pa ni izmikala in kmalu so se nekdanji sošolci zbrali v prijateljskem krogu kot pevci in igralci v delavskem društvu, agitatorji za zborovanja in razne volitve. Kaj so vse počenjali! Tudi letake so razmetavali in se tu pa tam lotili drznih, nevarnih reči. Lepo je bilo, tako lepo, kakor more biti samo v prešerni, borbeni mladosti. Ta je pa prešla in se ne povrne več. Vrnil se bo samo Joža. Minki je nekoč že sam pomenil mladost; kaj ji bo prinesel zdaj, ni mogla misliti.

«Našemu je pisal, da se kmalu prikaže», je zatrjevala Pavla. «Vsak dan ga pričakujeva.»

«Torej ga še ni bilo?»

«Veš, da te ne smeva prehiteti.»

Pavla se je nagajivo smehljala, Minka pa razburjala:

«Misliš, da se mu bom nastavljala? No, če ga že srečam, hrbta mu ne pokažem. Zakaj neki. Med nama je vendar konec.»

«Žerjavica pod pepelom.»

«Omožena sem.»

«On pa ni, zato te lahko potolaži. Radovedna sem, koliko bi vaju ovirale tiste listine v župnišču. Kaj zato, če so te nekoč s Travnom vrgli čez prižnico. Obema že preseda, kar sta skuhala. Tebi in Travnu.»

«Pred Jožo pa zato vendarle ne bom pokleknila. Sam je razdril.»

«Kaj pa, če pride naložen s franki? To boš pogledovala za njim.»

Pavla je z lahkotnim smehom hotela pokazati, da ne misli tako zares, da jo samo draži. Minki pa ni bilo do takih šal. Stopila je k oknu, odgrnila zaveso in se zamaknila v noč. Obcestne luči in strehe hiš so se izgubljale v gosti megli. Njo je navdajalo megleno pričakovanje nečesa neznanega. Joža ji nikakor ni hotel iz glave, a z njegovo vrnitvijo si ni obetala nič dobrega. Kako vse drugače je bilo, ko se je vračal od vojakov! Opajalo jo je veselje, da ga bo spet videla. Vseh osemnajst mesecev je živela od spominov in pričakovanj. Štela je ure, hotela je pognati čas, da se mu čimprej spet vrže vsa v objem, da se vnovič izgubi v brezumju ljubezenske strasti, kakor se je tolikokrat poprej. Vmes je samo enkrat prišel na dopust; za neke praznike, ko je lahko več dni izostala iz tvornice, si je pa sama privoščila izlet na jug, v mesto njegove garnizije. Vse to pa je pomenilo tako malo! Vendar se je vrnil prezgodaj, v nepravem času, ko so vsepovsod odpuščali delavce. Zaman je hodil nad mojstra, naj ga spet zaposli. Tudi zaupniki se niso mogli zavzeti zanj, nekaterim je pa celo prišlo, da jim ne bo delal zgage kakor svoje dni. Bili so stare vere, vsaka pogumna beseda jim je bila prehuda. Z mojstri in z ravnateljem so radi živeli v slogi, drug drugemu so šli na roke. Spregledali so marsikaj, za kar bi morali povzdigniti svoj glas, zato je bil pa zanje vsakdo puntar, kdor jih ni slepo poslušal. In mednje so prištevali tudi Guštinovega Jožo. Rad je udaril po plašljivcih in mešetarih, ki so vodili s tovarniškim vodstvom nekako diplomatsko politiko. Čestokrat so zakrivali delavstvu resnico in ga tolažili z drobtinami, ko bi jim lahko pomagali odrezati večji kos kruha. Joža je bil pa zmeraj za odkrite karte in pogumne spoprijeme s fabrikanti. Kdo naj bi ga zaposlil v času, ko je bilo ponižnih možakov na

pretek in so gospodje služili denar kljub krizi, ker so ravno v njenem imenu lahko po svoje gospodarili z ljudmi. Joža je trkal za delo marsikje drugod, a zaman. Kaj malega je že zaslužil, kak stotak na mesec, pa se je naveličal bednega životarjenja. Odrešilo ga je povabilo tovarišev, naj odrine z njimi v Belgijo. Minka se je zdaj vnovič zavedela, da vendarle ni bilo prav, ko ga je pustila v tujino.

«Pavla, stopi po otroka», je zaprosila. «Sosedovi so ga gotovo že sili.»

«On pride šele ob desetih z dela, zato je kar prav, če se zamotijo z otrokom. Vsaj ne zaspi.»

Pavla se je nenadno nečesa domislila vzhiceno vzkliknila, kakor da je pozabila nekaj zelo važnega. Odprla je oba predala v kredenci hkratu in pobrskala po njih. Iz onega, ki je bil najbolj natlačen s časopisnim papirjem, je privlekla pismo in ga vsilila Minki.

«Beri, beri, dokler sva še sami! Pozno sem se spomnila, kaj? Sem mislila, da ga ima Tomaž s seboj.»

Bilo je Joževo pismo. Komaj ga je Minka preletela z očmi, je primahal po veži Tomaž. Vstopil je naglo, kakor bi hotel skozi zaprta vrata. Bilo mu je blizu trideset let; bil je za spoznanje večji od žene in bolj slok. Nosil je modro, zaoljeno bluzo in prav take hlače. Komaj je pogledal skozi duri, že je zalučal čepico na obešalnik in si popravil kostanjeve lase. Minko je veselo pozdravil, stopil k njej, in ko je videl, kaj ima v rokah, jo je samo potrepljal po rami in ji nekako važno pokimal. Sprva je bila v zadregi, ker pa ni zinil niti besedice, se je oddahnila.

«Te prekleto nadure!» se je jezil Tomaž. «Nalašč me vprežejo. Odreči pa ne smem, če nočem lepega dne sfrčati. Dobička tako ni, samo seje zamujam.»

«Kak večer si lahko tudi doma», je oporekala žena in mu devala na krožnik krompir in omako. «Tudi brez tebe bo šlo.»

«Krop, krop! Saj vidiš, da sem ves črn!» je priganjal in slačil srajco. Gledal je na uro in se ihtal, da bo pozen.

Žena se ni menila za njegovo ujedanje, prav nič se ni podvizala, smehljaje je krotila njegovo furijo. A brž ko je postavila na kuhinjsko stolicu poln umivalnik kropa, je že čofotal po njem. Namilil se je po glavi in prsih, prhal je in škropil, žena ga je pa poščegetala, da bi preveč ne omočil kuhinje. Rahlo je zavriskal, se brž umil in stopil v sobo. Pavla je izlila umazano vodo in postavila jed na mizó. Tomaž se je vrnil preoblečen, pomlajen, in je hlastno jedel.

«Si njej že kaj postregla?» je vprašal ženo zastran Minke.

Preden se je mogla Pavla opravičiti in povedati, da ji takoj naredi kavo, je že Minka razodela, da jo je nocoj pogostil stric.

«Zadnjič si pravila, da pojdeš nadenj zaradi službe. Ali bo kaj?»

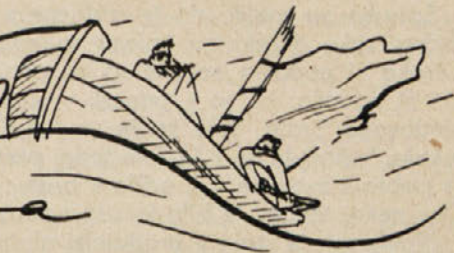
«Nič še ne kaže. Na pomlad blago ne gre v denar.»

«Železo pa!» je skoraj vzkliknil Tomaž. «Nič čudnega, ko vse tišči v klanje. Mi imamo zmeraj več naročil. Za izvoz. Zato moramo pritisniti, da ne bodo samo fabrikanti napolnili svojih žepov. Tudi v našo malho naj kaj kane.»

«Jej ali pa filozofiraj, eno ali drugo, drugače se ti kaj zatakne,» mu je svetovala žena.

(Dalje prihodnjič.)

M Ribiška zgodba

Mikola je bil ribič, kakršnega do takrat — pred sto leti — še ni videl breg od Tržiča do Trsta. Vse na njem je bilo široko, poraslo, zagorelo: bose noge, roke in obraz. V najhujšem viharju si je upal na morje; bil je v smrtni nevarnosti, a se je rešil iz valov. Zgodilo se je, da se je barka zdrobila pod njim, a on je ostal. Morje mu je vzelo brata in starejšega sina. Bridkost je potlačil globoko vase, vzel mlajšega sina Jurka s seboj na morje.

Ta ni bil njegovega kova, misel nanj mu je bila grenka. Ribištvo ga ni veselilo, sprva ga je moral s silo vleči s seboj. Tepel bi ga bil od srda, a je vedel, da bi s tem ničesar ne opravil. Poizkusil je z dobro besedo in zgle-dom, da bi mu priljubil vesla in mreže.

Jurkove oči pa so se pogosto ozirale v daljave, kjer je v mrču tonilo mesto. Mikale so ga ulice, široke ceste, vi-soke hiše, neznane dogodivščine in lahek zaslužek, Mikola pa je mesto sovražil. Ne le zaradi prekupcev, ki so ga večkrat prevarili, ampak mesto je imel za vir vsega hu-dega. Edinega sina naj pusti, da utone v množici kakor kaplja v morju? Ob taki misli se mu je obraz vselej po-mračil, zaškripal je z zobmi.

Nekega dne v jeseni, ko je dišalo po nevihti, je dejal sinu:

«Jurko, na barko! Pojdeva na lov!»

Odjadrala sta, a vendar nista vrgla mrež. Stari Mikola je bil dobre volje, smejal se je kakor grom. Na nebu so se zgrnili oblaki, zavel je veter, ostre kaplje dežja so jima bičale obraz. Redke ribiške ladjice, ki so bile tisti čas na morju, so hitele v pristane.

Ostala sta sama na odprtem morju. Mikola še vedno ni izgubil smeha. Sin ga je začudeno gledal. Kaj mu gre po glavi? Vodil je barko zdaj v to, zdaj v drugo smer. Veter je butnil v jadro, ladjica se je nagnila.

«Stopi k jadrju!» je oče zaklical sinu. «Jaz ostanem pri krmilu.»

Sin je ubogal.

«Kam?» je vprašal.

«Kamor hočeš, le domov ne.»

Mikola je moral kričati, da ga je Jurko slišal skozi šumenje morja.

Tiste ure so bile strašne. Jurko je še dolgo sanjal o njih in se od groze prebujal sredi noči. Z očetom sta bila pre-močena do kože. Veter se je zagnal vsak hip močnejše, valovi so rasli. Voda je pljuskala čez krov. Barka se je nevarno nagnila, da je Jurko videl zelenkasto globino pod seboj. Oče pa je krmaril in vodil ladjico zdaj sem, zdaj tja in se smejal.

Sinu se je zdelo, da je poblaznel. Upiral se je z vsemi silami, da bi barko premaknil z mesta, kamorkoli. Pot mu je v curkih lil po telesu. Oči so ga žgale od slane vode, roke so mu bile od naporov krvave. Zdaj pa zdaj se mu je zdelo, da že vidi smrt pred seboj. Jokal bi bil, a oče se mu je režal.

«Vetra in vode se bojiš?» se mu je rogal. «Pravi ribič se ne sme bati smrti. Ako te vrže v valove, ne rešim te. Sam se reši!»

Jurko je mračno gledal, v tistem trenutku bi bil skoraj zamrzil očeta. Čudno se mu je stiskalo v prsih. Vendar je vse upanje polagal vanj.

Nenadoma je oče utihnil. Nekaj mračnega mu je spre-letelo braz. Stopil je k jarbolu.

«Pojdi h krmilu!»

Ta klic se je zdel sinu kakor odrešenje. Stopil je do krmila. Skozi šumenje viharja, skozi hrumenje morja in štropot dežja je prišel bobneč glas:

«Proti Devinu! Naravnost!»

Jurko je krmaril z obema rokama, moker les mu je pol-zel iz rok. Skozi gosto mrežo dežja, skozi pršeče pene je strmel v grad, ki se je dvigal na strmi skali nad morjem.

Proti večeru sta se rešila in privezala barko v tujem pri-stanu. Jurko je bil izčrpan, ni vedel, ali naj bi se jokal ali smejal.

«Vidiš», mu je rekel oče, nič več.

Ali je hotel sina preskusiti? Toda kazalo je, da je po-slednje ure tudi njega obhajala groza.

Morje se tedaj dolgo ni pomirilo. Mikola in sin sta ostala nekaj dni pri nekem ribiču, s katerim so si bili v daljnem sorodstvu.

Tedaj je Jurko prvič videl Betko. Nekega dne je bil sto-pil v edino trgovino v vasi, da si kupi neko malenkost. Takrat je začutil, kako se je na njem ustavil vroč pogled neke ženske. Dvignil je oči in obstal kakor razočaran. Ni vedel, kaj ga huje priklepa na mesto, bela polt, temni lasje ali vroče zenice. Ali nasmeh, ki se mu je živo do-brikal. Komaj se je zavedel, po kaj je prišel, kupil in odšel. Ko mu je Betka podajala blago, so se ga zvito dotaknili njeni prsti. Jurko je čutil ogenj po telesu, en sam plamen mu je bila kri in srce.

Poslej je mislil le nanjo. Četudi je bil plah pred ljudmi, se ni mogel premagati, da bi ne bil vprašal, kdo je ta ženska.

Betka ni bila več dekle, bila je vdova. Omožila se je bila s šestnajstimi leti. Vzela je bila ribiča, ki je bil že pre-cej v letih in jo oboževal. S svojo mladostjo in lepoto ga je bila vsega zamamila. Po cele dneve je ostajal doma in se z njo igral kakor z mačico. Ni maral, da so se mu ljudje posmehovali. Dokler je bil le en tolar v okovani skrinji, mu ni niti ena poteza skrbi razorala čela.

Šele ko je bil dobil sina, mu je zmanjkal zadnji tolar in je moral na morje. Toda bil je zmeraj med zadnjimi. Zakaj oziral se je na breg, dokler se ni Betka, ki ga je spremljala s pogledom, spremenila v temno piko in izginila v mrču. Vselej se je prvi vračal domov.

Nekega večera pa ga je Betka z otrokom v naročju za-man pričakovala. Oblaki, ki so se bili nabrali od zapada, so čimdalje bolj rasli. Veter je bičal valove, ki so se srdito zaganjali v breg. Iz črnega klobca nevihte, iz plašča dežja so se izmotale posamezne barke in stežka pristale ob bregu. Betkinega moža ni bilo. Ostali so pripovedo-vali, da so ga nekaj časa videli, nato jim je izginil iz-pred oči.

Betka se je zaman ozirala v vihar, na valove, na katere so bili nizko legli oblaki. Barke ni bilo. Otroka so ji mo-rali iztrgati iz rok in ga odnesti v hišo. Sama je vso noč stala na bregu, v dežju in vetru, klicala Boga na pomoč in molila. Šele proti jutru, ko se je vihar poglobil in so valovi prinesli prazno barko, je sklonila glavo in odšla pod streho.

Sosedje so mislili, da je zblaznela. Sedela je nepremična, roke držala na kolenih in mrtvo strmela predse. Otroka ni podajala, sosede so ga pitale z mlekom. In se niti ni zganila, ko so ji prinesli v izbo mrtvega moža in njegovega brata. Šele ko je umrl tudi otrok, se je razjokala, kakor da se ji je šele tedaj prebudila duša. Potem je pobrala svoje reči in odšla k bratu, ki je imel trgovino. Čez nekaj tednov je bila vsa spremenjena.

Nališpana je stala v prodajalni ali hodila po vasi in se s smehom nastavljala moškim. Ni bila več blede, ampak bolj cvetoča ko prej, vsa nasmejana, kakor da ni bila okusila nesreče. Ženske so jo gledale s sovražnimi pogledi. Nikomur več se ni smilila, imeli so jo za nečistnico, akotudi bi ji nihče ne mogel ničesar dokazati.

Poslednjega Jurku nihče ni povedal. Pa če bi bil tudi izvedel, bi ne bil nehal misliti nanjo. Bil je kakor blazen, njena podoba se mu je živo vtisnila v srce. Vsako uro je našel kak vzrok, da je stopil v prodajalno. Ko je zvečer odšel na breg morja, jo je srečal v mraku...

Ob slovesu mu je dala robček. To so opazili nekateri ljudje, le Mikola je bil takrat slep za take reči.

Poslej se je sin ves spremenil. Bil je sicer razmišljen in molčeč, toda pogosto je z manjšo barko sam zahajal na morje. Včasih ga po celo noč ni bilo domov. Res da plen, ki ga je prinašal, ni bil velik, a to očeta ni motilo. Glavno je, da je Jurko vzljubil morje, vse drugo prinese čas.

«Bo, bo!» je šepetal predse. «Tudi v njem je moja kri.»

Naslednje poletje se mu je vse upanje zdrobilo v prah. Srečal ga je sosed in ga vprašal:

«Ali ženiš sina?»

Mikola ga je začuden pogledal v malce porogljive oči.

«Ne da bi jaz vedel», je odgovoril, a je čutil, kako se mu besede gatiijo v grlu.

«On ga ne ženi, sam se ženi», je rekel nekdo.

«Kaj hočeš s tem reči? Govori jasneje!»

«Jasneje? Jurko je od nekdaj privedel neko žensko in jo skriva v koči.»

Udarec je bil tako silen, da ga Mikola ni mogel prenesti. Besede je imel za obrekovanje. Ribiča, ki jih je ustil, je udaril, da se je opotekel. Zgrabila sta se.

Pobila bi se bila, da ju niso odtrgali narazen.

«Zakaj ga tepeš, ako govori resnico? Tudi mi smo jo videli.»

Mikola je odšel s pijanimi koraki. Vzel je palico in se napotil na morski breg. Žena ga je zaman prosila, naj se ne prenaagli.

Bolj ko se je bližal morju, bolj divje mu je razbijalo srce. Po stezi med akacijami, oljkami in smokvami je dospel do kočice, v katero so po navadi shranjenali jadra, vesla, mreže in drugo ribiško orodje. Vrata so bila zaprta.

«Odpril!» je zakričal in udaril s palico po vratih. «Kje si s svojo povaljenico?»

Nihče se ni oglasil. Jurko in Betka sta sedela za kočo. Tedaj sta se začudeno dvignila in se prikazala. Jurko trepetajoč, a vendar s trmasto odločnostjo v pogledu, Betka pa s čudnim nasmehom, ponosna kakor kraljica, kakor da se zaveda svoje lepote.

In res je Mikola stal nepremičen in gledal. Ako bi ne bilo nje, bi bil trdo obračunal s sinom, njena navzočnost pa mu je jemala vse moči. S trudom je grebel po spominu: kje je že videl to žensko? Posvetilo se mu je. Tedaj se je tudi spomnil, kako jo je sin požiral z očmi, četudi takrat ni polagal nobene važnosti na to.

Vedel je, zakaj je Jurko tolikokrat sam silil na morje. Da je vzljubil ribištvo, je bila sama prevara; bilo mu je, kakor da mu je nekdo stopil na srce in zdrobil vse nade. Ta občutek mu je dal novih moči.

«Kaj dela ta ženska tu?» je trdo vprašal sina.

«Oče, rada se imava», je odgovorila Betka, ker je Jurko stal kakor okamenel in še zmeraj ni našel besede.

«Tebe ne vprašujem», je vrgel Mikola, ne da bi jo pogledal, ker se je bal čara njenega pogleda. «Tebe, Jurko, vprašam, kaj dela ta ženska tu? Ti mi odgovori!»

Zdelo se je, da se je sin spremenil v morsko čer. Težko bi bilo uganiti, kaj se je bolj izražalo v njegovih očeh, strah ali mržnja. Ali je mar vedel, čemu je tam Betka? Imel je zmeraj neke nemogoče sanje. In ena teh nemogočih sanj je bila tudi Betka. Zdelo se mu je, da bi umrl, ako bi mu bilo živeti brez nje, a ni vedel, kaj bo z njo in z njim v naslednjem trenutku. Bilo mu je, kakor da ga nekdo s silo prebuja.

«Moja je», je rekel. «Vzela se bova.»

Besede so mu same po sebi prišle na jezik, četudi prej nikoli ni pomislil na to. In zdaj so se mu zdele kar prave. Ni bilo drugega izhoda.

«Ti bi postala ribičeva žena?» je Mikola vprašal Betko.

«Zakaj bi se branila, ako se imava rada?»

«Ali si pa pomislila na to, če bi te jaz hotel za snaho?»

Betka je molčala. Ni bila več tako zamozavestna, izginil je smeh z njenega obraza.

«Oče!» je vzkliknil Jurko.

«Tiho!» je vzrožil oče. «Odvedi jo tja, od koder si jo privedel!»

Zdelo se je, da bo Jurko planil na očeta, a se je preplašil njegove mogočne, grozeče postave. Ustnice so mu zatrepetale.

«Ne morem živeti brez nje», je zaječal. «Ne bom živl brez nje. Dajte mi jo za ženo!»

Tedaj je Betka stopila do njega in se mu naslonila na ramo, kakor da hoče s tem dokazati, kako sta nerazdružna.

«Nisem rekel, da ti jo branim», je rekel Mikola. «A tudi ti je še nisem dovolil. Najprej jo odvedi, da se mi ljudje ne bodo smejali. Potem se vrni, in bomo govorili.»

«Pojdiva, Jurko!» je rekla Betka.

Fant si je z dlanjo potegnil preko čela, kakor da se je zdramil iz strašnih sanj. Tiho upanje mu je zagorelo v očeh. Ozrl se je na zapadno nebo, na katerem so se začeli nabirati oblaki.

«Nevihta bo», je rekel plaho.

«Ribič se ne sme bati nevihte.»

Jurko je poznal očeta. Vedel je, da bi bil vsak ugovor zaman. Stopil je z Betko v malo barko in razpel jadro.

Mikola je še nekaj časa stal ob bregu. Kazno je bilo, da bi ju rad poklical nazaj, a mu ni dalo. Okrenil se je in odšel po bregu. Bil je sključen in se je čutil zelo postaranega.

Jurko in Metka sta se vozila, kakor da so ju izgnali iz obljubljenega dežele. Molčala sta in se grenko nasmihala. Ves čas se nista mogla iznebiti občutka, da ju bo ta pot za zmeraj ločila. Oči so jima uhajale na oblake, ki so s čimdalje večjo naglico rasli na nebu. Zapihala je sapa, valovi so se dvigali. Preden sta se dodobra zavedela, sta bila sredi viharja.

Občutila sta smrten strah, a bi tega drug drugemu ne bila priznala. Z nasmehi sta si dajala poguma, a je bilo v njih obilo obupne grenkobe. Jurko je stal pri jadrju, Betko pa je bil za silo naučil, kako naj ravna s krmilom. Toda bilo je obupno. Napenjala je vse sile, a je krmarila tako, da jima je barka uhajala od brega na odprto morje.

«Bog nama pomagaj!» je vzdihovala.

Šlo je za to, da si rešita golo življenje. Veter je bil Betki razpletel lase, da so se ji usipali na vrat in po obrazu. Vihar je vedno bolj naraščal. Valovi so se penili in se usipali čez krov. Nastal je mrak, ki so ga razsvetljevali le bliski. Jurko je stal ob jarbolu kakor črna senca, se upiral

za žive in mrtve in hropel. Kadar ga je obsvetil blisk, je bilo videti njegove od groze spačene oči.

Jadrata sta v neznano, v valove, ki so grozili, da ju požrejo, v črno noč, nad zelenimi brezni vodá, v smrt, ki ju je že vabila iz bliskov. Zdaj jima ni bilo več za tem, da bi prišla do brega; trudila sta se le, da bi barko obdržala na gladini.

Slednjič je Betka izgubila pogum in moči, izpustila je krmilo, se zgrudila v vodo na dno barke in se razjokala.

Jurko je izpustil jadro in počenil k nji.

«Kaj ti je Betka? Kaj se je zgodilo?»

«Nič, nič», mu je odgovorila skozi solze. «Umrta bom. Ne maram še umreti.»

«Saj ne boš umrla. Rešila se bova.»

In vendar je bilo tudi njega groza.

Barka se je nagnila, mogočen val je planil čez rob. Betka je skočila kvišku.

«Jezus! Jezus! Jurko, kaj delaš?»

Fant je bil zopet pri jarbolu, spustil je jadro.

«Zakaj si spustil jadro?»

«Ni mogoče drugače. Saj nama sicer prevrne barko.»

Betka je počenila v vodo, ki ji je stala do meč, si od groze z rokami zakrila obraz in hlipala. Jurko je poizkusil veslati, a ves napor je bil zaman. Na milost in nemilost sta bila izročena valovom.

«Tvoj oče je vedel, da naju pošilja v smrt», je zjavkala Betka.

Saj je Jurko isto mislil, a tega ni mogel verjeti. Ugovarjati tudi ni hotel.

«Premetavalo naju bo do jutra. Potem se bova rešila.»

«Nikoli več! Zakaj si me odvedel od doma? Ti si kriv! Vsega si mi obljubljal, a zdaj mi ne veš in ne moreš pomagati.»

Dvignila se je, a barka se je zazibala, da se je Betka zopet zgrudila na roke. Jurko jo je objel okoli pasu, da bi jo dvignil.

«Pusti me!» je vpila. «Ne maram te več! Verjela sem ti, ti pa si me pogubil.»

Fant je stal in ni vedel, kaj naj si misli. Ali ga ne ljubi več? Ali ga mar celo sovraži? Bil je grenko razočaran. In vendar je priznal, da se je tudi z njim nekaj spremenilo. Betki bi bil rad pomagal, kakor bi bil rad pomagal sebi. Toda v duši se mu je porajalo nekaj, kar je bilo močnejše od ljubezni. Strah pred smrtjo.

Toda bil je brez moči. Predan viharju, ki se igra z njim in z barko po mili volji. Zdaj ni bilo očeta, ki bi se mu smejal, a bi ga nazadnje vendar rešil. Obšel ga je strah, da se mu je trgalo slednje vlakence v telesu. Pripognil se je k Betki, ki je ležala na vrveh in stokala. Strastno je objemal njeno telo.

«Betka! Betka!»

Bilo mu je, kakor da ne objema ženske, ampak se s poslednjimi silami oklepa življenja.

V mraku, ko se je bil nad morjem razbesnel vihar, je Jurkova mati klečala pred podobo Matere božje in molila. Mikola je naježen, z rokami na hrbtu hodil po izbi. V duhu se je jezil na sina. Vendar se je ob slednjem gromu in blisku zdrznil in se ozrl skozi okno. Žena pa je glasneje vzdihnila.

«Reši ga, Bog, in sveta Devica Marija! Reši ga, ki ga je lasten oče poslal v pogubo!»

«Ne pretiravaj!» je Mikola jezno zagolčal. «Kdaj sta že v Devinu!»

«Sam ne verjameš tega, kar govoriš.»

«Le zanj ti je, a sramote in posmeha ljudi ti ni mar. Nočem te ženske v hišo!»

«Stori, kakor te je volja. A pogubiti bi ga ne smel. Bog ti naj odpusti, jaz ti ne bom ...»

Mikola je odšel iz hiše in vrata zaloputnil za seboj.

Tudi njega je razjedala bojazen. V tistem trenutku bolj ko prej. Postal je in posluhnil v vihar. Nato se je nena doma odločil.

Šel je in potrkal sosedu na okno.

«Gregorin, ali pojdeš z menoj?»

Ni mu bilo niti treba praviti, kaj namerava. Pol vasi je vedelo, kaj se je zgodilo.

Moža sta odšla k morju. V temi sta obstala ob bregu, valovi so jima pljuskali do nog. Zdelo se je, da Mikola nečemu prisluškuje. Ladje so se škripaje trle druga ob drugo. Nenadoma je planil k svoji barki.

Odvezala sta jo, že se je zazibala na valovih.

«Ho — oj — ho!»

Jadro je zaplahutalo in se napelo. Barka se je premaknila, zdrknila čez val, se potopila v temno brazdo in se znova dvigala na peneči se greben.

«Mikola, ti h krmilu!»

Mož je ubogal. Posluhnil je v sovražno hrumenje valov. Rad bi bil ujel slednji jek, zagledal slednjo neznatnost. Noč je bila temna. Videti je bilo za silo le nekaj sežnjev daleč. Ob svetlobi bliska se mu je vselej zdelo, da vidi prevrnjeno barko tik pred seboj.

«S polnimi jadri!»

«Bolj ko toliko ni mogoče!»

«Moraš!»

«Prevrne nama lupino. Nocoj je zlodej v zraku.»

Mikola je drhtel. Spomnil se je prejšnje jeseni, vožnje v Devin. Da bi je nikoli ne bilo! Zdaj bi se vendar ne branil Betke. Da bi le rešil sina!

Nevihta še ni bila pri kraju. Divjala je z nezmanjšano silo. Kazno je bilo, da je ne bo konca. Krmaril je in napenjal oči. Gregorin je čepel ob jadru.

«Ali kaj vidiš?»

«Nič. Valove.»

«Drži bolj na desno! Ne na odprto morje!»

«Ako ju je zaneslo k bregu, sta tako rešena. Zunaj ju morava iskati.»

«Kakor veš.»

Mogočen val je butnil v barko, jo stresel in nagnil. Voda je udarila čez krov. Jadro je trepetalo, udarjalo, podrhtevalo kakor perut ranjene ptice.

Mikola je ob vsakem blisku ostro zastrmel na valove.

«Stopi ti h krmilu, Gregorin!»

«Le ti opazuj!» Moje oči so slabe.»

Ladjica je bila prostorna, močna, upirala se je še hujšim viharjem. Zanj se ni bilo bati. Veter je, se je zdelo, še rasel, valovi so kipeli vedno više. Gregorin je plaho gledal in se večkrat prekrizal. Mikola pa ni mislil na nevarnost. Sebe bi bil pogubil, da bi le rešil sina.

Ob novem, silnem valu sta se moža le stežka obdržala na krovu. Jarbol je žalostno zacvrkotal, kakor da se lomi. Mogočen grom je preletel nebo.

«Jadro na pol jarbola!»

Gregorin je izvršil povelje.

«Bog ve, ali je Jurko spustil jadro. Ako ni storil tega, je izgubljen.»

Mikola mu ni odgovoril.

Jadro se je napenjalo kakor velikanski trebuh. Barka je zaplesala med dvema gorama vodá. Zdelo se je, da se pogreza. Moža sta od groze zamižala. Ko sta odprla oči, je ladjica že drsela čez spenjeni greben.

Bili so strašni trenutki boja z valovi in napetega pričakovanja. Bilo je, kakor da so se razbesnele vse zemске in nebesne sile. Čez polovico neba so se vžigale strele. Dež ju je bičal kakor s šibami.

«Jadro dol!»

«Popolnoma?»

«Ne. Toliko, da ne ostanemo na mestu.»

Ladjica se je zibala in pačasi drsela čez grebene. Mikola je z vročnimi očmi opazoval okoli sebe. Tu mora biti ... tu ... Nič! Le razpenjeno vodovje.

Nov val je udaril ob barko. Ta se je nagnila, da sta moža v blisku pogledala v temne globine.

Gregorin je spustil jadro, da je udarilo na krov. Zgrabil se je za jarbol, da ga ni odneslo.

«Obrniva!» je zaklical.

«Kaj ti prihaja na misel?»

«Smrti iščeva.»

«Ne boj se, dokler si z menoj! Zakaj si spustil jadro? Kdo ti je ukazal?»

«Pamet. Saj vidiš, kako.»

«Dvigni jadro! Ali pa stopi sem!»

Gregorin je znova dvignil jadro, ki se je naglo napelo v vetru.

Nikola se je ob novem blisku ozrl po valovih. Vzdrhtel je in izpustil krmilo.

«Barka!» je vzkliknil.

«Barka? Kje?»

«Tam. Počakaj novega bliska!»

Res, na razburkanih valovih se je zibala ladjica. Jadro je bilo spuščeno. Nikogar ni bilo videti na nji. Jarbol je zapuščen moel v nebo in se zibal kakor velik, grozeč prst.

«Barka!» je ponavljal Mikola ves zmeden. «Barka!» Kje je kavelj? Kje so vrvi? Jadro višje! Obrni! Tako!»

Povelje je sledilo povelju. Gregorin jih je izvrševal z največjo naglico. Kmalu sta se zelo približala ladjici. Plavalala je pred njima in se zibala kot velika, pošastna lupina. Že sta mislila, da jo bosta ujela, a se jima je zopet umaknila.

Mikola se je dvignil in poklical skozi noč in vihar:

«Jurko! Oj, Jurko!»

Tedaj se je na ladjici dvignila tenja in zastrmela v temo.

«Oče.»

«Jurko!» je od radosti zadrhtel Mikolov glas. Že je mislil, da je morda ladjica prazna in sta sin in ženska utočila. «Jurko, pazi! Ujemi vrv!»

Vrgel je vrv, katere konec je priletel na sosednjo barko. Jurko ga je zgrabil in vlekel k sebi. Poleg njega se je pokazala še druga, trepetajoča tenja. Bila je Betka. Barki sta se vedno bolj približevali. Gregorin je vzel kavelj in ga zasadil v bando sosednje ladjice. Držal je, vlekel, boka sta se podrgnila drug ob drugem.

«Jurko, naglo!» je zaklical Mikola. «Sèm! Skočil!»

«In Betka?» je vprašal Jurko.

Nastal je trenutek tišine.

«Ne obotavljaj se!» je zakričal oče. «Potem pride ona na vrsto.»

Sin se je pognal na barko. Da bi ne padel, se je za trenutek oklenil očeta. Tresel se je po vsem telesu.

Mikola je potegnil vrv k sebi in osuknil krmilo. Barka se je obrnila, Gregorinu je potegnilo iz rok ročaj kavlja, ki je obtičal v ladjici.

«Gregorin, jadro!»

Bili so presenečeni. Prva se je zavedela Betka, kaj se godi.

«Jurko!» je zavpila v smrtnem strahu. «Jurkooo!»

Tedaj se je zavedel tudi fant.

«Oče, kaj delate? Za Boga!»

Mikola se ni zmenil zanj.

«Gregorin, dvigni jadro!» je trdó zaklical sosedu.

Ta je stal v mraku kakor okamenel in zavzet strmél, ko da ne zarume.

«Mikola! Pa ne boš pustil ženske same na morju?»

«To je moja zadeva!» je Mikola ježno zarenčal. «Stopi sem in primi za krmilo!»

Mikola je planil k jadru in ga dvignil do polovice jarbola. Veter se je ujel vanjo, barka je zdrsela čez valove.

Z ladjice, ki so se ji oddaljevali, se je razlegnil obupen krik.

«Oče!» je vpil Jurko. «Betka! Betka!»

«Vsaj barko bi rešil», je vpil Gregorin, da bi ga Mikola slišal skozi šumenje morja. «Bog ve, kam ti jo zanese.»

«Mar mi je za barko!» je starec siknil skozi zobe.

Tiščal je vrv in krčevito stiskal čeljusti. Obhajala ga je hvaležnost, da je rešil sina, a je bilo sovraštvo do ženske, ki je zavajala fanta, še večje, da mu je zakrknilo srcé.

Jurko se je bil sključil; zdelo se je, da bo planil na očeta. V naslednjem trenutku se je premislil. Ozrl se je po ladjici, s katere so skozi šumenje valov prihajali vedno slabotnejši klici. Bal se je umreti, do dna duše je bil hvaležen za rešitev, vendar bi se v tistem trenutku ne bil obotavljal, da bi planil v vodo. Tedaj je bila ljubezen zopet močnejša ko strah pred smrtjo.

Oče je opazil njegovo kretnjo in se je zgrozil.

«Jurko!»

Sin se je zdrznil, kakor da se je bridko predramil. Mikola je osuknil jadro.

«Gregorin, proti barki! Bolj na levo!»

Sosed ga je ubogal. Zopet so se približevali ladjici.

Jurko, ki ga je popustila strahotna napetost, se je trepetajoč sesedel na krov. Solze so mu pritekale na lica.

Čez pol ure se jim je po velikem trudu posrečilo, da so spravil na krov tudi Betko. Ta je molče odklonila Jurkovo roko, ki se ji je nudila, in počenila v kot. Ladjico so privezali za barko.

Nevihta se je bila izdivjala. Veter je ponehaval, le morje je bilo še razburkano. Jadro je veselo plahutalo.

«Krmari proti Devinu!» je ukazal Mikola.

«Kam?»

«Proti Devinu! Ne bodi gluh!»

Jadrali so s polnim jadrom, vendar so se le počasi pomikali dalje. Vsaj zdelo se jim je tako. Hoteli so, da bi bilo že kmalu končano.

Molčali so. Gregorin je sedé pri krmilu neprestano upiral oči proti bregu. Mikola je pogledoval sina, ki je izmučen in do kože premočen slonel ob popi in obupno upiral oči v Betko. Ta se je bila vsa sključila, si zagrebla obraz v dlani in ves čas ni dvignila pogleda. Kazalo je, da jo neusmiljeno razganjajo burna čustva.

Že se je zaznala prva zarja, ko so pristali ob bregu. Betka je izstopila, ne da bi koga pozdravila ali rekla le besedo. Šele ko je stala na trdnih tleh, se je okrenila in dvignila pest.

«Prekleti!» je zavpila. «Prekleti!»

Nihče ni vedel, ali je ta klic veljal le Mikoli ali vsem, tudi Jurku. Ta je stal kakor okamenel in gledal za njo, ki je odhajala, ne da bi se še enkrat ozrla. Mikola je vse opazil, a tega ni dal razumeti niti z najmanjšo kretnjo. Barka je zopet odrinila. Jurko je legel na krov, vzdihoval in stokal, kakor da je ranjen.

Naredil se je dan, skozi preklane oblake je posijalo sonce. Veter je bil docela ponehal, le rahla sapa se je lovila v jadro. Valovi niso več hrumeli, šumeli so in se bolj in bolj drobili.

Dospeli so in stopili na suho. Bili so sami v zapuščenem pristanu, kjer so valovi plivkali ob boke ladjic in jih zibali.

Mikola je šele tedaj pogledal sina v oči.

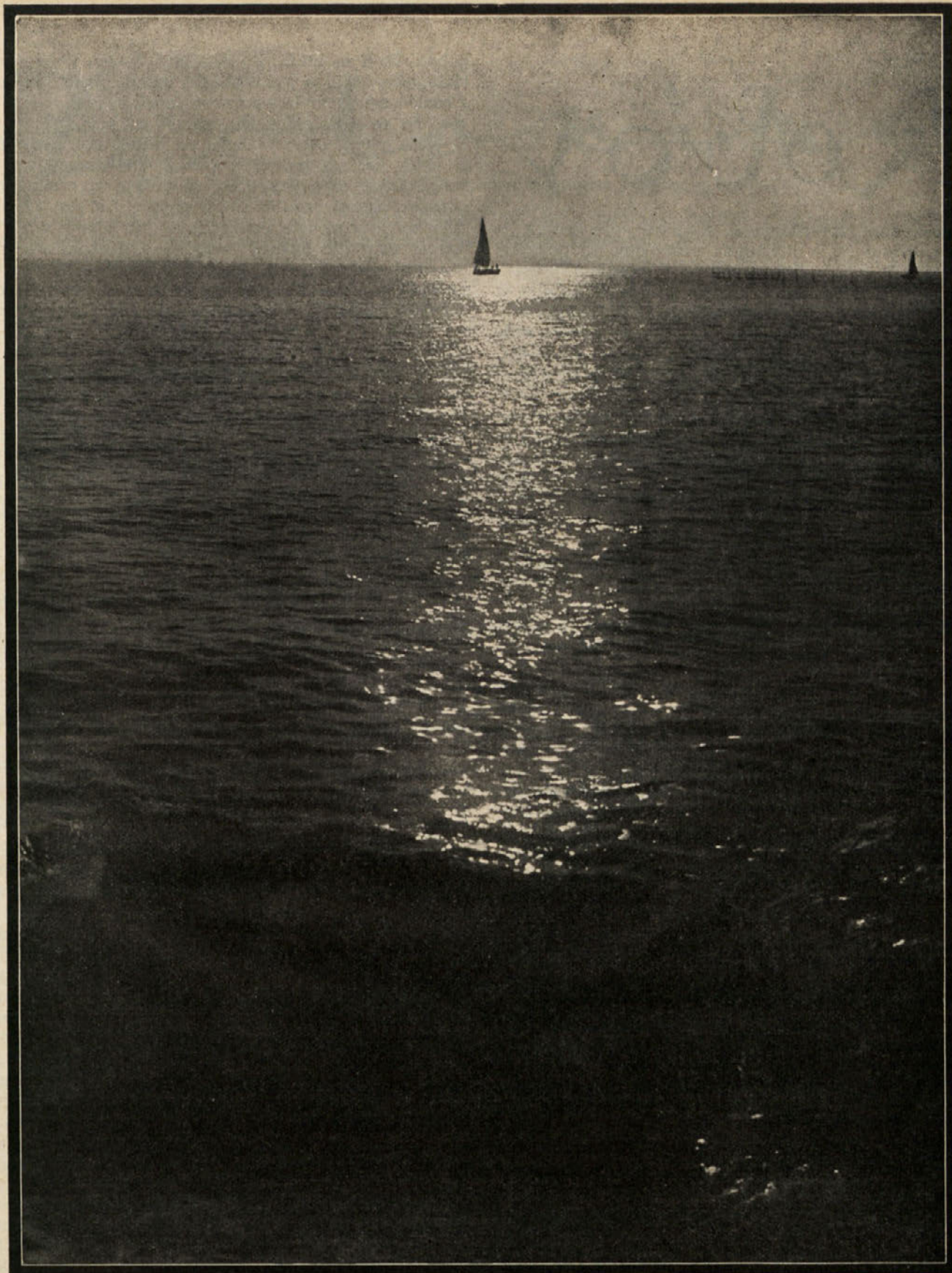
«Ali si ozdravljen tudi ti?» ga je vprašal.

Jurko ga je gledal, kakor da ga ne razume. Očeta ni sovražil, a ga tudi ni mogel ljubiti. Bil je ves razklan v sebi, misli so mu bile boleče in zbegane. Kaj se z njim godi?

«Pojdi in lezi!» mu je rekel Mikola.

Očetov glas je zvenel mehko, le oči so mu bile še zmeraj trde. Jurko se je molče okrenil in odšel po bregu.

Mikola se je sesedel na bližnjo skalo.

Ob sončnem zatonu.

«Pojdiva!» mu je dejal sosed. «Čas je, da si spočijeva. Trdo sva delala.»

«Le pojdi sam! Že pridem za teboj.»

«Tu vendar ne boš ostal. Ves si premočen. Saj še zbolíš.»

«Ne, le pusti me! Za zdaj se ti zavalim za trud. Bova že poravnala.»

«O tem pa niti besede.»

Sosed je odšel.

Mikola je ostal sam. Razganjala ga je množica čustev, ki jih je vso noč zadrževal in krotil. Pošle so mu moči. Od srda je cepetal z nogami, od izmehčanosti so mu tekale solze po licih.

Skozi oblake je posijalo sonce in se v mavričnih barvah svetlikalo v penah valov, ki so mu pljuskali do nog.

Dvoboj

Minister na razpoloženju je bil sredi naše družbe in vsi skupaj smo se v najboljšem nastrojenju razgovarjali o volitvah. Pretresali smo kandidate. In pogovor ni usahnil, kajti kandidatov je bilo tistikrat neznansko mnogo in o vsakem se je dalo kaj zanimivega povedati. Pa smo prišli tudi na ime dr. Habjaniča, ki se je ponudil za kandidata nekje na Štajerskem. To ni bilo nič osupljivega. Prav gotovo ne. Zakaj bi tudi dr. Habjanič ne kandidiral za poslanca v državnem zboru! To je pri nas lahko in prav preprosta in običajna pot narodnega delavca: najprej se obogatiš, potem si užaljen in razočaran nad dosedanjo politiko, nato nekoliko predsedlaš in se daš izvoliti za narodnega poslanca na tisti listi, ki bo nemara zmagala. Narod bo strmел. Ne zavoljo kandidature, marveč pozneje, ko mu bo gospod poslanec s svojo veliko modrostjo čistil pamet.

Tedaj beseda je bila o doktorju Habjaniču.

— Bog! Tega sem že skoraj čisto pozabil. Ampak tisti dvoboj... tisti dvoboj...

Gospod minister na razpoloženju se je prijel za glavo.

— Sam že dobro ne vem, zaradi česa sta se stepla... namreč Habjanič in pa Polenšak, ki je danes takisto advokat in, hvala Bogu, obložen z dičnim trebuščkom. Da, trebušček, že takrat pri tistem dvoboju ga je rešil, lahko mu služi v čast in ponos... Vem, da sta bila Habjanič in Polenšak nasprotnika, odkar sem ju poznal. Kakor dva vaška petelina. Mislim, da je Polenšak nekoč na univerzi zabrusil Habjaniču čik v obraz... No, potem, seveda, ga je Habjanič pozval na dvoboj. In še je bila preklarija, ker je Habjanič ugovarjal, češ da Polenšak nima kvalifikacije za dvoboj, ne vem, zaradi česa že... Izkratka, to so bili viteški časi in je zadevo moralo pretresati še častno razsodišče. Torej afera na dolgo in široko. Navsezadnje je le prišlo do dvoboja in meni je pripadla vloga Polenšakovega sekundanta. Triglavani v Gradcu se nismo tolkli v lastnem lokalu, najeti je bilo treba pretepalnico pri nemškem buršovskem društvu Arminiji. Nasprotnika sta bila gola do pasu, samo vrat in obe zapestji smo jima prevezali, da bi se ne odprla kaka glavna žila. Ker je že afera sama vzbujala mnogo pozornosti, se je nabralo polno domačih «kibicev». In ker se je obetal zaradi obeh petelinov hud spopad, so prišli gledat tudi nekateri burši. Habjanič je imel nekega svojega novepečenega doktorja, Polenšaku pa se je ponudil stara izkušena medicinska bajta Janez, ki menda zaradi samih dvobojev ni utegnil doštudirati, in če bi siromak še živel, bi prav zaradi specializacije pri dvobojih, pri katerih se je — kakor bomo videli — odlično in nenavadno usposobil, lahko sijajno služil v Nemčiji, kjer se danes spet lahko pretepaš z mečem, kolikor to terja užaljena čast...

— Pričelo se je torej. Dobro sta sukala sablje, reči moram, da je Habjanič bil spretnejši in močnejši in je brž oprasil Polenšaka po desnem ramenu. Praska še ni oprala časti, tolkla sta se dalje. Polenšak se je razbesnel, zamahnil je s prmo, Habjanič je še siloviteje pariral in zamahnil od spodaj. Tedaj pa... pri moji veri... nihče ne vé, kako se je prav za prav zgodilo: menda se je Habjaniču meč v zamahu izmuznil iz desnice in je Polenšaku dobresedno počez prepiral trebuh. Salament, zazijala je široka zev. Kar zgrozili smo se. In kakor bi ga z bombo razganjal, se je slavno občinstvo mahoma raz-

gubilo. Burši so utekli. Za njimi naši fantje. Videl sem še Habjaniča, ko jo je pobrisal proti izhodu. Tako sva ostala z ranjencem samo še medicinec Janez in jaz.

— Pa se je Polenšak kar zgrudil, ali kaj?

— A, vraga! Lepo je sedel na bližnji stol. Svoje rane ni videl, ker mu je vrat zaradi čvrste obveze stal pokonci, kakor tistim lepoticam iz Burme, ki nosijo polno obročev okrog vratu in so se predlanskim kot «žirafska dekleta» razkazovale po Londonu. Na lepem sva z Janezom zagrešila najhujšo napako. Odvezala sva tovarišu vrat. Sklonil se je, pogledal rano — in se začel sesedati od groze. Kar prebledel je in se scvrknil kakor gumijast močic, ki mu uhaja sapa. Popadla sva ga in ga prenesla na mizo. Rano je bilo treba brž zašiti. Za narkozo sva imela stekleničico konjaka. Tega sem mu počasi kapljal v usta, nemara se ga je v naglici pošteno nalokal. Z Janezom sva si potem nekoliko v špiritu omočila roke in se že tudi lotila dela. Poprijel sem z obema rokama tisto mast na ranjenem trebuhu in jo tiščal v gubo, Janez pa je potegnil sem in tja z iglo in nitjo, kakor čevljar skozi podplat z dreto. Šiv sem, šiv tja, po kakih sedmih potezah je bil trebuh za silo zakrpan. Tedaj se je Polenšak že spet osvestil, prijazno se nama je smehljaj, posrknil še ostanek konjaka, vstal z mize in se opravil. Vse je bilo v najlepšem redu.

— Vraga, ampak to še ni konec, kaj?

— Seveda ne, saj to je tisto. Policija še ni izvedela ničesar in pogumno smo šli v kavarno, da napišemo nekaj razglednic. Takle dvoboj ni, da bi ostal kar na lepem pozabljen. Treba se je spomniti tega in onega komilitona, vesel bo, da smo ga po pretepu pozdravili... Sedimo torej v kavarni in pišemo karte, ko nama začne Polenšak nenadno lesti v dve gube, spet kakor tisti gumijast močic... Popadla sva ga pod pazduho. Na prvega izvoščka, pa domov na Polenšakovo stanovanje! Gospa, pri kateri je stanoval, je bila skrbna in izkušena žena. Prestrašila se je, toda obljubila je, da ne bo ničesar izdala. Strela, z avstrijsko policijo in sodiščem takrat zastonj dvobojev ni bilo šale. In zdaj je bilo treba po zdravnika. Sam Janez je to krvavo resno priznal. E. čemu sem pa takrat imel strica zdravnika v Gradcu! Kaj bi iskal drugega, k njemu stopim. Smola je bila samo ta, da je stric bil zdravnik za otroške bolezni... No, kakorkoli, saj je pameten mož mojega rodu, bo že spravil Polenšakov trebušček v red... Stric se je zgrozil in vzrožil in je zaklel po slovensko in nemško, znal pa je zakleti tudi po hrvatsko in madžarsko. In konec je bil ta, da se je dobri striček vdal in hitel gledat preklanega Polenšaka. Pogledal je in ni rekel nič drugega, kakor: «V bolnico!» Naložili smo Polenšaka spet na voz in ga spravili na kliniko. Pomežiknili smo asistentom, pomežiknili nato še profesorju, prišli so še drugi zdravniki in vsakemu je bilo treba pomežikniti. Res je, hude borbe smo vedno imeli z nemškimi buršaki. Toda če je bilo treba kakšen študeniovski greh skriti pred policijo, so znali biti z nami složni, kakor pač zna biti složna zdrava in objestna mladina... In tu ni kazalo, da bi se mnogo šalili in obotavljali. Polenšaku so se tisti Janezovi šivi hudo ognjili. Navzlic takojšnji operaciji, razčiščenju ran in strokovnjaškemu zašitju odprtega trebuha, se je Polenšak nekaj dolgih tednov moral mehčati v bolnišnici, da so ga naposled še usmiljenke prijazneje pogledovale.

— In potem?

— Da, potem, saj vidite... Tega je zdaj že več ko trideset let? Doktor Polenšak skrbi od tistih dob vzorno za svoj trebušček, ki mu je rešil življenje. Doktor Habjanič je še zmerom stari udarnik in bo zdaj celo kandidiral. A jaz... vidite... jaz sem pa po tistem dvoboju za vselej opustil sabljanje. —

Zgodovina

(Iz knjige: Mnenja gospoda Jerôma Coignarda.)

... Ko je mladi princ Zejmir po očetovi smrti zasedel perzijski prestol, je poklical vse učenjake svojega kraljestva, jih zbral okrog sebe in jim dejal:

«Doktor Zeb, moj dobri, stari učitelj, me je učil, da bi bili vladarji manj izpostavljeni zmotam, ako bi jih prosvetlili zgledi iz preteklosti. Zato hočem študirati letopise narodov. Ukazujem vam, da sestavite vesoljno zgodovino in da ne zanemarite ničesar, kar bi kratilo njeno popolnost.»

Učenjaki so obljubili, da bodo ustregli iskreni prinčevi želji. Odstranili so se in takoj pričeli z delom. Ko je minulo dvajset let, so se vrnili h kralju. Za njimi je prišla karavana, sestavljena iz dvanajstih dromedarjev, katerih vsak je nosil pet sto zvezkov. Tajnik Akademije znanosti se je ponižno vrgel na stopnice pred prestolom in izpregovoril te besede:

«Sire, učenjaki vašega kraljestva se čutijo počaščene in polagajo k vašim nogam vesoljno zgodovino, ki so jo sestavili po naročilu Vašega Veličanstva. Ta zgodovina obsega šest tisoč knjig in vse, kar smo mogli zbrati gradiva o navadah narodov in nestalnosti kraljestev. Uvrstili smo vanjo stare kronike, ki so na srečo še ohranjene, in jih pojasnili z obilnimi opazkami iz zemljepisja, kronologije in diplomacije. Predgovori sami tvorijo breme enega velbloda, zaglavke pa le z veliko težavo nosi drugi velblod...»

Kralj je odgovoril:

«Gospodje učenjaki, zahvaljujem se vam za trud, ki ste ga imeli s tem ogromnim delom. Toda jaz sem preobložen z vladarskimi posli. Pa tudi postaral sem se, medtem ko ste vi delali. Dospel sem, kakor pravi perzijski pesnik, na sredo življenjske poti. Če bi tudi umrl šele v visoki starosti, ne morem po vsej pameti upati, da bi utegnil prečitati tako dolgo zgodovino. Shraniti jo bom dal v kraljevske arhive, vi mi pa blagovolite napraviti

skrajšano izdajo, ki bo bolj v sorazmerju s kratkim človeškim življenjem...»

Perzijski učenjaki so se trudili še dvajset let. Potem so prinesli kralju petnajst sto knjig na treh velblodih.

«Sire,» je dejal tajnik s slabotnim glasom, «tu je naše novo delo. Mislimo, da nismo ničesar bistvenega izpustili!»

«Je že mogoče,» je odvrnil kralj, «toda jaz tega ne bom čital. Star sem, dolgotrajna podjetja ne soglašajo z mojimi leti. Okrajšajte zgodovino in ne mudite se!»

Učenjaki so se tako malo obotavljali, da so se že po desetih letih vrnili z mladim slonom, ki je nosil pet sto knjig.

«Srečen in ponosen sem, da sem bil kratek in jedrnat, je dejal dosmrtni tajnik Akademije znanosti.

«Še niste bili dovolj kratki in jedrnat,» je odvrnil kralj. «Konec mojega življenja se bliža. Skrajšajte svoje delo, če hočete, da bom, preden umrjem, spoznal zgodovino ljudi!»

Ko je preteklo še pet let, so spet ugledali pred kraljevo palačo dosmrtnega tajnika Akademije znanosti. Hodil je po berglah in držal za uzdo oslička, ki je nosil na hrbtu debelo knjigo.

«Požurite se!» mu je rekel službujoči častnik kraljeve garde, «Njegovo Veličanstvo umira.»

Kralj je res ležal na smrtni postelji. S skoraj ugaslimi očmi se je zagledal v učenjaka in njegovo debelo knjigo ter vzdihujoč dejal:

«Umr! bom torej, ne da bi poznal človeško zgodovino.»

«Sire,» je odgovoril učenjak, ki je tudi že malone umiral, «posnel vam bom zgodovino v treh besedah: **Rodili so se, trpeli in umrli...**»

Tako se je perzijski kralj prepozno naučil vesoljne zgodovine.

Prevedel d'Artagnan.

Ivo Peruzzi:

ALEKSANDRIT*

„V smaragdni jami onkraj Takovaje**
nekoč mi tekla rodna je zibel.
Mi dvoje žarkov solnčni bog je vdél:
žarenje jutra in noči sijaje.

Robotnikova me je našla roka,
v somraku dneva v motnem soju spim
a v žarki luči se krvavo zaiskrim,
ime mi dal je silni car iztoka.“

O ženska, ti si kot aleksandrit:
molčee si blesk tedaj, če te ne vname
ljubezni žar, tvoj najčistejši svit;

za svojega pa Carja si omame
preteči ogenj, v dnu srca poskrit,
ki raste v vihri, v smrti le pojame.

* Redek, smaragdno podoben dragulj, ki se imenuje po ruskem carju Aleksandru II. ko je bil leta 1842 polnoleten, mu je Sibirija poklonila krasen aleksandrit, da ga bo nosil v žezlu. Aleksandrit opalizira zeleno rdeče.

** Takovaja (prvotno najdišče v Sibiriji).

Sibirija

Po pršiču dol po griču...

S smučanjem je tako kakor z dvema drugima velikima užitkoma: s potovanjem ali z letovanjem na morju. Marsikaj je treba prestat, z užitkom se venomer pari kakšna nevšečnost, stopnjuje se časih živčna napetost do potrnosti. A naposled se vse sprevedri in se veselimo telesne čilosti in samih prijetnih spominov.

Pa še te-le resnice je treba povedati o smučarstvu:

Smučarstvo je postalo narodni šport. Zato pa še nikakor ni šport za vsakega.

In o smučarstvu pravijo, da ne zahteva velikih stroškov, ne za opremo, ne za izlete. Nasprotno je res, da se v zasilni smučarski opremi lahko dričaš na domačem klancu, ne pa tam, kjer se zbira garda smučarije. In brez stotaka v žepu ne moreš prav nikamor, še prav posebno ne iz Ljubljane na Go-

renjsko. Stotaki so v naši deželi slej ko prej redki metulji.

In smučarstvo ni zmerom vesele. Po smučarskih teriščih ne odmeva vedno le vriskanje, ukanje in petje, marveč pogosto tudi jok in stok in pritajeno ječanje. Ni res, da bi se med smučarji in smučarkami vnemala ljubezen na prvi pogled, kakor to beremo v prijetnih novelah in gledamo v filmih. Je pa lahko mnogo pristrčnega tovarštva in medsebojne pomoči.

V naših smučarskih domovih ni samo veselo rajanje, ples po večerji, citranje, brenkanje na kitaro in prepevanje po bavarsko: holadjé, holadjó. V naših smučarskih domovih se marsikdo večkrat popraska za ušesom, ko pospravlja večerjo in se brž po plačnem računu spravi na skupno ležišče, da bo zasmrčal in si odpočil preutrujene krače.

V potu svojega obraza.

Še marsikaj ni res, kar se govori o smučarstvu. Toda vse to je stvar tistih, ki se smučanja lotijo. Eno pa je prav gotovo, da smučanje ni sama norost, kakor meni naše starejše cvičkarsko pokolenje.

Smučanje je človeku odprlo nov letni čas: zimo s soncem in toploto, zimo s široko svobodo in pravljico romantiko v prirodi sami. In ker mu je odprlo nov letni čas, mu je tudi podaljšalo življenje. Smučarstvo dá življenju mnogo, mnogo vsebine.

In smučarstvo zbližuje smučarja ne samo s prirodo, marveč tudi s člove-

per, ki je do polovice iz bele, do polovice iz črne angorske volne. Jopice so lahko ukrojene po estonskem vzorcu. Iz Pariza pa priporočajo telovnik iz leopardjega krzna... nemara za sprehode po zasneženem gozdu. Smučarski čevlji po novem kopitu, bele gamaše, temni naočniki in dobra krema — no, to so že tako splošne stvari, da jih je odveč omenjati.

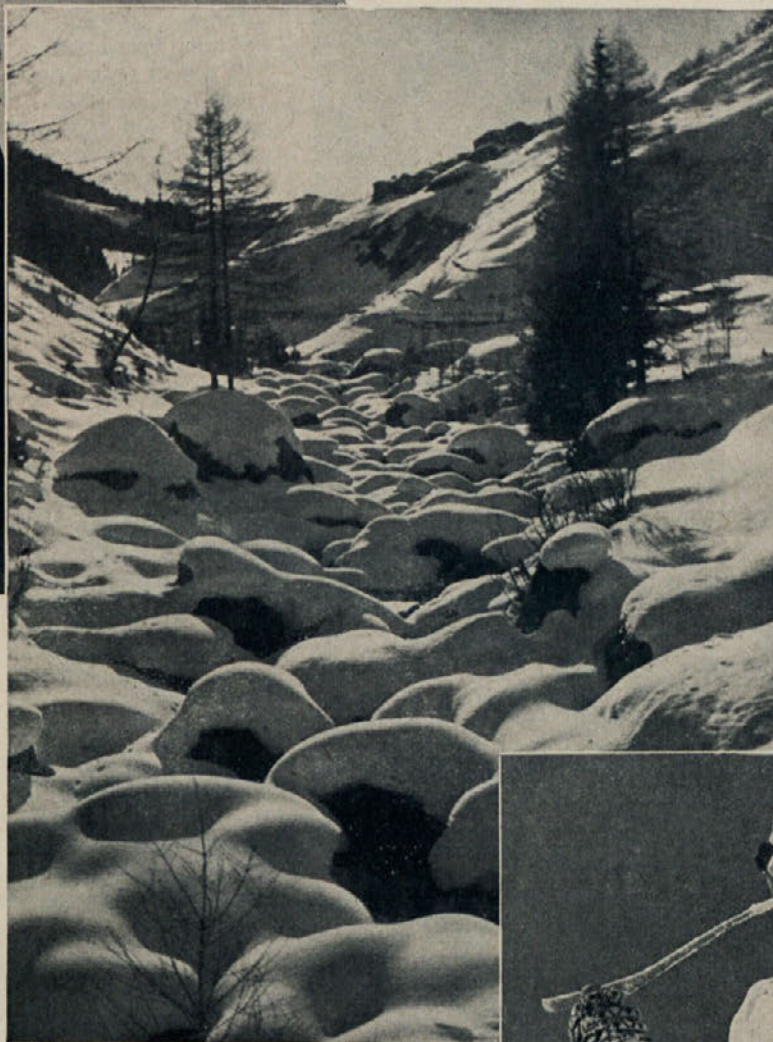
Vsega ima naša smučarija, kar si more pozeleti. Lepa smučišča v vseh smereh, kamorkoli hoče kreniti iz Ljubljane. Gosposke smučarske domove na Gorenjskem, prijazne griče in gostilne na Dolenjskem, sanjavo lepoto Pohorja, divjino Julijskih Alp in Kamniških planin. Vsega ima, če ne nagaja zima. Pa saj ni treba, da bi bil smučar venomer na «dilicah». Da je vsaj nekaj sončnih dni sredi zime, vsaj nekaj veselih dirk po pršiču nizdol po griču, nekaj sončenja po naporu in nekaj skupne radosti po prestatnem izletu. In vsaj nekaj smučarske zaljubljenosti, — pa smo zadovoljni vsi tisti, ki se ne hodimo smučat zavljo rekordov pri slalomu in na planiški skakalnici.

Prijetnosti po smučanju.

kom. Približuje meščana kmetu, delavca gospodu. Dekleta nosijo pod brado zavezane rute in tako vokvirjen obrazek nam šele prav kaže rasno lepoto naših meščank in naših kmečkih deklet. Seveda, gospa Moda tudi pri smučanju ne dovoljuje prevelike preprostosti. S kmečko ruto še ni vse opravljeno. Gospa Moda terja leto za letom svoje. Zahteva mnogo barvitosti. Sinja barva naj bi se skladala z nebesno sinjino in z belino zasneženih gora. Zelen ali rdečkast pulover se mora lépo priiegati h knikerbokerjem iz nepremočljivega jerseyja, gabardina ali whipecorda. Velika moda so še zmeraj dolge norveške hlače s prirezanimi gamašami. In gospa Moda pravi še tole: očarljive smučarke si lahko dovolijo vsakršno posebnost, vsako drzno novost. Lahko nosijo žem-

Smučarski reki

Kakor se zaletiš v gozd, tako priletiš iz njega.

Smučar ne pade daleč od palice.

Ne hvali izleta, dokler nisi doma odložil smučk!

Kdor hoče napraviti ovinek, se zgodaj ukrivi.

«Opreznost je mati modrosti», je dejal smučar in si privezal na hrbet tri pare smučk.

Komur hoče Bog izkazati svojo milost, ga pošlje v plot.

Ni vse sneg, kar se sveti.

Začetnik vprašuje več, kakor mu more odgovoriti deset smučarskih učiteljev.

Kdor pluga ne zna, kristianije ni vreden.

«Svet hoče, da ga varamo», je dejal smučar in na preveliki strmini sedel na smučke.

Smučarska modrost

Vsak začetek je — padeč.

Dobro zavezano je na pol izpeljano.

Zlomiti si nogo je človeško.

Za nežno zmrzujočo dvojico je v najmanjši koči dovolj prostora.

Še noben mojstrski skakalec ni padel — z neba.

Bogatin in siromak — v smučki obleki je vsak enak.

Tisti se gore ne boji, ki se je že po njej vozil.

Vozil tako, kakor bi želel voziti, kadar druge opazuješ.

LJUBEZEN V SAMOTI

Na belem snežišču
ogreje se kri,
v samotnem stanišču
ni mesta za tri.

In tu se počiješ
in srečo užiješ,
holadri, holadri, holadri...

Dokler smo še mladi
in gre nam na smeh,
imejmo se radi —
to vendar ni greh!

Srce se nasmeje,
v samoti se greje,
ljubezen se bliska v očeh!
Holadri, holadri, holadri...

KAREL ČAPEK

Na sveti večer je umrl v Pragi največji češki sodobni pisatelj svetovnega formata, dr. Karel Čapek. Dasi je češka literatura zelo bogata, je bil K. Čapek prvi češki pisatelj in dramatik, ki je prodril po vojni na svetovni forum. Njegovi romani in njegove povesti so prevedene na 26 jezikov in njegove drame so igrali ne le na vseh večjih odrih Evrope, marveč tudi v Ameriki, v Avstraliji, na Japonskem in drugod, zakaj v njih so se reševala socialna, vsemu svetu skupna vprašanja.

Pri nabujanju njegovih biografskih podatkov in njegovih del se hočemo kolikor mogoče omejiti ter povedati le najglavnejše.

Rodil se je 9. januarja 1890 v Malih Svatoňovicah, gimnazijo je študiral v Hradcu Královem, v Brnu in Pragi, na osebnišči v Pragi, Berlinu in Parizu pa filozofijo v najširšem in najglobljem smislu. Pisateljstvo je začel že pred maturo; njegovo knjižno delovanje je bilo neločljivo od njegovega tesnega, resnično bratovskega sožitja z bratom Josefom. Pod skupnim imenom bratov Čapkovi ga vidimo že v poslednjih letih pred svetovno vojno kot odličnega pripovednika v najboljših čeških revijah. Njegove prve knjižne publikacije so izšle v začetku svetovne vojne; zlasti »Božje muke« in »Mučne povesti« pričajo o veliki osebnosti pesnika, misleca in filozofa. Leta 1929. so zbudile vseobčno pozornost »Povesti iz enega in drugega žepa« v dveh zvezkih (eno izmed najlepših, »Prigoda z otrokom«, prinese v počastitev velikega pokojnika Žena in dom; povestica dokazuje, kako se je znal Karel Čapek živeti v radosti in bridkosti preprostih ljudi).

Za proga češkega in svetovno priznanega dramatika ga je napravila njegova drama R. U. R. (1921), ki si je na mah osvojila vse svetovne odre: človek vidi, da je delavnost in delo neogiben pogoj vsega razvoja in da bi brez nje ne bilo življenja. V fantastični igri »Makropulos« prejme človek nesmrtnost, da bi občutil, kako dobro je zanj, da je umrljiv. Potem se je Čapek odurnil od dramatične tvorbe in se je vrnil k njej šele po štirih letih z »Adamom Stvariteljem« (1927) in po desetih letih z aktualno tragedijo »Bela bolezen« (1937): serum proti neznani kugi; stari svet je vzlic vsem svojim nedostatom in napakam vendarle najboljši izmed svetov, ki si jih moremo misliti, in ako bi človek sam postal stvarnik, bi delo božje prej pokvaril kakor popravil. Kakor ta drama, tako je šla od odra do odra zopet njegova prav tako aktualna »Mati« (1938).

Karel Čapek je spisal tudi celo vrsto romanov, ki spadajo med najboljše ne samo češko, ampak tudi svetovno sodobno prozo. V »Hordubalu« (1933), zajetem iz kmeškega osredja Podkarpatske Rusije, in »Povētroňu« (1934) razvija teorijo spoznavanja: kdor meni, da pozna svo resnico, pozna napadno samo del nje, ki je resničnost človeka; vsak človek spoznava predvsem po samem sebi. In v zadnjem delu te trilogije, v »Navadnem življenju« (1935) zastopa nazor, da pomeni vsak človeški jaz celo vrsto raznih eksistenc, ki tvorijo živo bratstvo vseh ljudi. Tudi v romanih »Tovarna ab-

solutnega« (1922), »Krakatit« (1924) in »Vojna z močeradi« (1936) gre za nrao kritiko družabnega razvoja, za svarilo človeški vesti; tudi to so globoko zamišljeni socialni romani, svareči pred propastjo, ki se ji človek bliža vede ali nevede. Čapek brani v njih človeka pred idejnim ljudožrstvom: nič ni tako absolutnega, da bi se smelo uničevati življenje. Karel Čapek je v vseh svojih delih glasnik in zaščitnik miru, zato je tudi prav, da se je delalo doma in v inozemstvu na to, da bi dobil prihodnje leto Nobelovo nagrado.

Dolgoletno prijateljsko občevarje s prezidentom Masarykom je rodilo tri zvezke »Pogovorov s T. G. Masarykom« (1928—34), v katerih je zajel filozofa, državnika in človeka v ozračju zaupnih pogovorov.

Osem in trideset knjig romanov, povesti in dram glasno priča o veličini Karla Čapka. Bil pa je tudi eden izmed najodličnejših novinarjev, čigar članki, eseji, razprave i. dr. so budili občo pozornost tudi za mejami njegove domovine. Plod njegovih potovanj in njegovega izrednega opazovalnega daru je pet zvezkov ljubkih, bistroumni in šegavih potopisov, ki so prevedeni v mnoge tuje jezike.

Karel Čapek je bil pesnik in mislec hkrati. Pesnik Jos. Hora mu je govoril na grobu:

»V Tvoji psihologiji ni mesta za samoto; kdor Te pozorno čita, opazi pposod kos samega sebe in svojega bližnjika. Ne le v velikih romanih in dramah, temveč tudi v kratkih povestih, feljtonih itd. si poudarjal sovislost človeka s človekom, z ljudmi. Nisi poznal malih in velikih ljudi; diktatorji in delavci, učenjaki in orožniki, državniške konference in bujno brstenje rastlin Ti je bil en sam, dopolnjujoč se izraz življenja, nad katerim Ti je tako pogosto žarel nasmeh humorja in dobre vesti.« Čapku je bil junak tisti, ki hoče in zna pomagati bližnjemu. Iz njegovih del diha in govori globok čut socialnosti, slavošpev delovnemu ljudstvu in simpatija do malega človeka. Težko bi našli v svetovni književnosti pisatelja, ki se zna s toliko ljubeznijo in pozornostjo zazreti v človeško usodo in odkrivati spodnje plasti vesti in hrepenenja, kakor Karel Čapek.

Njegovo razmerje do umetnosti je lepo tolmačil nad grobom kritik dr. Rutte: Čapek se je vedno trudil, da bi umetnost služila človeku in mu pomagala v blodnjaku sveta in njegovega lastnega srca, da bi človek postal bolj moder in bolj človeški in s tem tudi pravičnejši in srečnejši. In za človeka je spisal tudi svoje utopije, to je sociološke kritike sodobne tehniške civilizacije, ki brez srca in vere žene sama sebe v pogubo. V njih propoveduje Čapek, da ni nobena ideja, nobena resnica tako absolutna in popolna, da bi se smelo v njenem imenu uničevati življenje. Karel Čapek je vedno strasten zagovornik miru, in sicer ne le miru med narodi, temveč predvsem v sožitju ljudi; učil je človeka spoštovanja pred človekom.

Vzlic svojim svetovnim uspehom je ostal novinar, ker je bil prepričan, da more beseda, ki se podaja čitatelju preprosto kakor vsakdanji kruh, najbolje in čisto neopaženo zasejati dobro seme, ki bo prineslo nekoč bogato letino.

Kakor je učil, je tudi živel: v delu in socialnem čutenju. Na grobu mu je zaklical njegov tovariš in prijatelj, glavni urednik »Lidovih Novin« Ed. Bass: »Vse Tvoje življenje je bilo veliko zatajevanje samega sebe v korist in pomoč bližnjim!«

Karel Čapek:

Pozdravi

Človek si marsikaj misli o narodih, pa niso to zmerom reči, katere bi si mogel dati tisti narod za okvir. Je že taka navada, da človek nekako istoveti deželo in narod z njegovo politiko, z režimom, vlado, javnim mnenjem ali kako se že temu pravi. Toda nekaj drugega je, predstavljati si tisti narod nazorno; tedaj si ne morete izmišljati; sam po sebi se vam vsili spomin na nekaj, kar ste videli, na nekaj čisto slučajnega in vsakdanjega. Recimo, da se spomnite na Anglijo, in v hipu vidite —

Tega ne vem, kaj vidite in ali si sploh kaj predstavljate; ampak pri meni je to rdeča hišica v Kentu. Nič ni bilo na njej, in videl sem jo komaj sekundo, ko je drvel vlak iz Folkestonea v London. Prav za prav te hiše zaradi samega drevja sploh ni bilo videti; na vrtu je star gospod s škarjami obrezoval živo mejo in na drugi strani zelenega grmičja se je peljala po ravni cesti deklica na kolesu. Nič več. Niti ne vem, ali je bila čedna. Tisti stari črni gospod je bil morda župnik ali trgovec v pokoju, to je vseeno. Hišica je imela visok dimnik in bela okna kakor vse rdeče hišice v Angliji. Pa vendar, kakor hitro si mislim Anglijo, vidim jasno pred seboj tisto običajno hišico v Kentu, starega gospoda s škarjami v roki in deklico na kolesu in začne se mi nekoliko tožiti. Videl sem tam marsikaj drugega, recimo gradove in

parke in pristave, videl sem Bank of England in Westminster-sko opatijo, ampak to ni zame cela Anglija. Cela Anglija, to je samo tista naivna hišica na zelenem vrtu s starim gospodom in z deklico na kolesu. Zakaj, ne vem; pravim le, kar je.

Ali pa če si hočem predstaviti Nemčijo, mi stopi pred oči stara krčma na Švabskem. Ne morem za to, da ni to vojaška parada. V tej krčmi svoj živi dan nisem bil, samo z vlaka sem jo zagledal nekje za Nürnbergom. Bilo je proti večeru in žive duše ni bilo tam videti. In ta krčma je bila visoka in velika kakor stolna cerkev sredi starega mesta. Pred njo je cvetel bezeg in v točilnico so držale kamenite stopnice. Bilo je skoraj smešno, kako široka je bila ta krčma — kakor razčeperjena koklja. Res, videl sem v Nemčiji še drugačne reči, ki so bolj zbujale pozornost in so bile bolj nemške kakor ta starodavna krčma ali Gasthaus. Videl sem mest in hiš in spomenikov, ampak zmagala je nad vsem ta častitljiva in razčeperjena krčma: ne vem zakaj, ampak zame je to Nemčija.

Ali pa recimo, kaj si človek lahko vse predstavlja, če se spomni na Francijo. Jaz si moram misliti tole: pariška ulica že prav na kraju mesta, na carinski črti, tam je še nekaj krčem in bencinskih črpalk med zelenjavnimi vrtovi. Pred krčmo, ki ima na platnu zapisano Au rendez-vous des chauffeurs, stoji težak voz na dveh kolesih, v katerega je zaprežen normanski konj; kmet v ohlapnem modrem suknjiču in s širokim slamnikom na glavi pije pred krčmo vino iz trebušaste steklenice. To je vse; samo sonce pripeka in kmet v modrem suknjiču prazni poslednjo čašo. Ne morem si pomagati: to je Francija.

Ali pa Španija: to je spet kavarna na Puerta del Sol; pri sosedni mizici sedi črnolasa mamica v črni obleki in pestuje črnooko dete z majhno okroglo glavico; in očka se ves srečen pači na svojega črnookega potomca. Nič ni na tem, to bi človek lahko videl povsod na svetu; samo da tam doli, veste, so mame bolj take ko Madone, očetje bolj taki ko bojevnik in otročiči kakor skrivnostne igračke, kakršnih ni drugje na svetu. Ah kaj, če berem ali slišim o Španiji, ne vidim nobene Alhambre ali Alcazare, pač pa otročička v naročju črnolase Madone.

Ali Italija: človek bi si lahko predstavljal Colliseo, pinije, Vezuv ali karkoli, toda kaj še! Majhen vlak je to, iz Orvieto v Rim; noč je že, in nasproti človeku sedi in spi delavec, ki mu glava kinka. Potem se ta Italijan prebudi, puha, si mane

oči in ti nekaj pripoveduje, se spominjaš? Ampak ti ga ne razumeš in mu ne zaupaš; on pa seže počasi v žep, izvleče kos sira in ti ga ponudi. Tam je taka navada. Samo — kaj hočeš? Tista hrapava roka s koščkom ovčjega sira, to je zate vsa Italija.

Vem, danes je strašno daleč od naroda do naroda, in človek si predstavlja to in ono; res, na marsikaj se jezi in si misli: nikoli, nikoli ne bo pozabljeno, kar se je zgodilo; prosim vas, kaj moremo reči o tej daljavi in tujini? In potem se človek morda spomni na Anglijo in nepričakovano vidi pred seboj rdečo hišico v Kentu; stari gospod še zmeraj obrezuje s škarkami živo mejo in deklica se pelje na kolesu. In rad bi jo pozdravil, kajne? How do you do? How do you do? Lepo vreme, kajne? Yes, very fine. — Torej vidiš, to bi bilo opravljeno in odleže ti. Zdaj bi lahko stopil po kamenitih stopnicah v tisto švabsko krčmo, obesil klobuk na obešalnik in pozdravil: «Grüss Gott, meine Herren!» In poznali bi, da si tujec, in govorili bi pri mizi malo bolj tiho in se zdaj pa zdaj ozrli nate. Toda ko bi videli, da brišeš dno vrčka ob rdeči prt tako kakor oni, bi bili manj zaupljivi in bi vprašali: «Woher, woher, mein Herr?» — «Aus Prag.» — «So, so, aus Prag», bi se čudili; in eden izmed njih bi rekel, da je že bil v Pragi. Pred tridesetimi leti. — «Eine schöne Stadt», bi rekel, in ti bi se tako nekoliko razveselil. — Ali pa bi se ti ustavil na Au rendez-vous des chauffeurs; tisti kmet v modrem suknjiču je ravno izpil svojo čašo belega vina in si z dlanmi briše brke. «Fait chaud», bi ti dejal. «A votre santé!» — «A la vôtre», pravi kmet; dalje prav za prav ni kaj povedati, kvečjemu bi mu ti rekel: «Ne, mon vieux, na vas res nisem hud; kaj če bi izpila skupaj še en kozarček?» — Tudi bi se lahko spačil na tistega španskega otročiča; resno bi se le-ta zagledal vate, črnolasa mamica bi bila hipoma še bolj madonska in caballero očka s klobukom na tilniku bi ti začel nekaj po špansko gostoleti, ti pa bi ga ne razumel. Nič ne de, nič ne de; samo da se otrok ni prestrašil! — In moraš si še odrezati košček tistega ovčjega sira. Grazia, grazia, momljaš s polnimi usti in se oddolžiš s cigareto. In nič več; saj ni treba bog ve kaj govoriti, da je mir in prijaznost med ljudmi!

Nič ne pomaga; strašno daleč je od naroda do naroda: vsi smo čim dalje bolj sami. Najrajši bi človek ne premaknil pete s svojega doma; boljše je, da zaklenemo vrata in zapremo okna ter se ne menimo za druge. Jaz se za nikogar več ne menim. In zdaj lahko zamižiš in rečeš tiho, prav po tiho: How do you do, stari gospod v Kentu? Grüss Gott, meine Herren! Grazia, signor! A votre santé!

Karel Čapek:

Zbirka znamk

«Sveta resnica je», je rekel stari gospod Karas. Če bi človek stikal po svoji preteklosti, bi našel v njej dosti reči, ki pričajo, da je v njem mnogo snovi za docela drugo življenje. Nekoč... bodisi v zmoti, bodisi iz nagnjenja... si izbere človek samo eno izmed mogočih življenj ter ga potem živi prav do kraja; toda najhujše je, da ostala možna življenja niso docela mrtva. In včasih se zgodi, da v teh začutih bolečino kakor v odrezani nogi.

«Ko mi je bilo nekako deset let, sem pričel zbirati znamke; oče tega ni rad gledal, ker je mislil, da bom zaradi njih zanemarjal učenje, toda imel sem prijatelja, Lojzeta Čepelko, s katerim sva gojila skupno ljubezen do filatelije. Lojze, lajnarjev sin, je bil živahen, pegav fant, raztrgan kakor baraba, toda povem vam, da ni tako lepega čustva, kakor je prijateljstvo. Toda tega je človek zmožen le, dokler je mlad; ko je še tako nekako okoren in nesebičen. To prijateljstvo vre iz čistega navdušenja in občudovanja, iz prebitka življenjske sile, iz bogatega in čezmernega čustvovanja; toliko ga imaš, da ga moraš komu darovati. Moj oče je bil notar, eden najodličnejših meščanov, zelo dostojanstven in strog

gospod; toda jaz sem se z vsem svojim srcem oklenil Lojzka, čigar oče je bil pijan lajnar, mati pa zgarana predica; in tega Lojzeta sem spoštoval in oboževal, ker je bil spretnejši od mene, ker je bil samostojen in hraber kakor podgana in ker je imel na nosu pege, ker je metal kamenje z levico — in ne vem več, kaj vse sem ljubil na njem; prav gotovo pa je bila to moja največja ljubezen v življenju.

«Ko sem pričel zbirati znamke, je bil torej Lojzek moj zaupnik. Nekdo je rekel, da imajo samo moški smisel za zbirke; res je; mislim, da je to zbiranje zapuščina ali pa nagon, ki nam je ostal še iz one dobe, ko je sleherni moški zbiral glave nasprotnikov, uropane meče, medvedje kože, jelenje rogove in sploh vse, kar je mogel napleniti. Toda znamk ne zbiraš le zato, da nekaj poseduješ, marveč tudi zaradi večne pustolovščine; človek se drhte dotika komada iz daljne dežele, recimo iz Bhutana, Bolivije ali Rta Dobre Nade; skratka, s temi tujimi deželami ga veže neko čisto osebno in zaupljivo nagnjenje. Zbiranje znamk ti daje pobudo za potovanje po suhem in po morju in sploh za moške potepuške pustolovščine. S tem je prav tako kakor s križarskimi vojnami.

«Kakor sem rekel, moj oče tega ni rad gledal; očetje ne marajo, da delajo njihovi sinovi nekaj povsem drugega kakor oni sami; gospod, s svojimi sinovi sem bil prav tak. Sploh pa je očetovstvo neko zmešano čustvo; v njem je veliko ljubezni, pa tudi neka zavzetost, nezaupljivost, neprijateljstvo,

ali kako bi že rekel; čim bolj ljubi človek svoje otroke, tem več je v njem tega drugega čustva. Tako sem se torej moral s svojo zbirko znamk skrivati na podstrešju, da bi me oče pri tem ne zalotil; na podstrešju je bil star zaboj, neke vrste skrinja za moko, in v to sva vselej zlezla kakor miški in si kazala znamke: Poglej, to je Nizozemska, to je Egipet, to je Švica ali Švedska. V prikrivanju tega zaklada je bilo nekaj pregrešno lepega. V tem, kako sva si nabavljala znamke, je bila druga pustolovščina; hodil sem k znanim in neznanim družinam in prosil, da bi mi dovolili odlepiti znamke z njihovih starih pisem. Tu in tam so imeli na podstrešju ali v pisalni mizi poln predal starega papirja; moje najsrečnejše ure so bile, ko sem na tleh sedeč pregledoval zaprašene kupe pisemskih ovitkov in zagledal znamko, ki je doslej še nisem imel — jaz, norec, nisem zbiral duplikatov; če se je zgodilo, da sem našel staro Lombardijo ali katero koli izmed nemških držav ali svobodnih mest, sem občutil vprav bolešno srečo — vsaka čezmerna sreča tako sladko boli. In medtem me je zunaj čakal Lojzek, in ko sem naposled prišel ven, sem že med dvermi zašepetal: Lojze, Lojzek, tam je bil Hannover! — Ga imaš? — Imam! — In že sva tekla s svojim plehom domov v najino skrinjo za moko.

«Pri nas imamo tovarne za vsakovrstne vrvi, juto, kaliko, karton in bombažne odpadke; te odpadke, posebno pri nas, predelavajo za vsa raznovrstna barvasta plemena, kar jih premore zemeljska obla. Tam so mi dovolili, da si ogledam znamke v koših za papir; to je bilo moje najbogatejše lovišče; tam sem našel Siam in Južno Afriko, Kitajsko, Liberijo, Afganistan, Borneo, Brazilijo, Novo Zelandijo, Indijo, Kongo — ne vem, če tudi vam zvene ta imena nekako tajinstveno in tako nekako hrepeneče. Kako sem bil vesel, ko sem našel znamko iz Straits Settlements! Ali iz Koreje! Nepala! Nove Guineje! Siere Leone! Madagaskarja! Poslušajte, navdušenje nad takole najdbo more razumeti samo lovec ali iskalec zlata ali arheolog, kdor se pač bavi s kakršnim koli iskanjem. Iskanje in najdba sta največje napetje in največje zadoščenje, ki ga more nuditi človeku življenje. Sleherni človek bi moral nekaj iskati; če že ne znamk, pa resnico ali zlati prah ali vsaj kamenite puščice in žare.

«To so bila torej najlepša leta v mojem življenju; to prijateljstvo in Lojzetom in zbiranje znamk. Potem sem obolev na škratlici in Lojzeta niso pustili k meni; vzlic temu je postajal na našem hodniku in žvižgal, da bi ga jaz slišal. Nekoč niso pazili name ali kaj, skratka, ušel sem iz postelje in smuknil na podstrešje, da bi pogledal svoje znamke. Bil sem tako slab, da sem komaj odprl pokrov na zaboju. Toda zaboj je bil prazen; zavitek z znamkami je izginil.

«Ne morem vam povedati, kolika je bila moja žalost in groza. Mislim, da sem kar okamenel. Kakor da mi je nekaj zadrnilo grlo, še jokati nisem mogel. Hudo je bilo, da so moje znamke, ki so mi bile v največje veselje, izginile; toda še hujše je bilo, ker mi jih je ukradel Lojzek, moj edini prijatelj, medtem ko sem bil bolan. Čutil sem se prevaranega, bil sem obupan in žalosten — poslušajte, vprav presenetljivo je, kaj vse lahko doživi takle otrok. Kako sem prišel s podstrešja, se ne spominjam več. Znova sem ležal v visoki vročici, v jasnih trenutkih pa sem obupno razmišljal. Očetu in teti nisem ničesar povedal — mamice pa nisem več imel; vedel sem, da me ne razumeta in tako sem se jima nekoliko odtujil. Toda odsihdob nisem do njih ničesar več čutil, niti otroškega odnosa ne. Lojzkovo izdajstvo me je skoraj smrtno zadelo; ne prej in ne kasneje se nisem v človeku tako zelo prevaral kakor takrat. Berač, sem si mislil, Lojzek je berač in zato krade; to imam za to, ker sem se družil z beračem. Vse to me je napravilo trdovratnega; odtlej sem pričel razlikovati ljudi; izgubil sem svoj nedolžni socialni odnos do njih, vendar pa tedaj še nisem vedel, kako globoko me je vse to zadelo in kaj se je v meni sesulo.

Ko je popustila vročica, je odjenjala tudi bolešča zaradi izgubljenih znamk. Kljub temu pa me je zbudilo, ko sem videl, da si je Lojzek medtem pridobil novih prijateljev. Toda ko je pritekel k meni, nekoliko v zadregi, ker se toliko časa nisva videla, sem mu suho in odločno dejal: «Pojdi, s teboj

nočem več govoriti.» Lojzek je zardel in rekel čez nekaj časa: «No, dobro.» Od tedaj me je zakrknjeno in prav po proletarsko sovražil.

«Ta dogodek je vplival na vse moje življenje, na moj življenjski izbor, kakor bi rekel gospod Paulus. S tem bi se reklo, da je bil moj svet onečaščen; izgubil sem vero v ljudi; pričel sem sovražiti in zaničevati. Nikoli več nisem imel prijatelja; in ko sem pričel doraščati, sem vztrajal na tem, da hočem biti sam, da nikogar ne potrebujem in da nikomur ničesar nočem darovati. Potem sem opazil, da me nihče nima rad; razlagal sem si, da zaradi tega, ker sam zaničujem ljubezen in se ne menim za vso sentimentalnost. In tako sem postal ponosen, spoštovan, cenjen, pedanten in vobče korekten človek; do podrejenih sem bil zloben in trd; brez ljubezni sem se oženil, otroke sem vzgajal v strahu in s kaznimi, in s svojo pridnostjo in vestnostjo sem si pridobil nemalo zaslug. Tako je moje življenje, vse moje življenje; Ničesar nisem storil razen tega, kar je bila moja dolžnost. Ko v Bogu umrem, bodo pisali tudi v časopisih, kako zaslužen delavec in kako vzoren značaj sem bil. Toda če bi vedeli ljudje, koliko je bilo v vsem tem samote, nezaupljivosti in zakrknjenosti!

«Pred tremi leti mi je umrla žena. Ne sebi in ne drugim nisem priznal, a bil sem zelo žalosten; zaradi tega sem brskal med vsakovrstnimi rodbinskimi spominčki, ki sta jih zapustila oče in mati: med fotografijami, pismi, svojimi starimi šolskimi zvezki — davilo me je v grlu, ko sem videl, kako skrbno je vse to moj strogi oče zbiral in spravjal. Mislim, da me je imel precej rad. Na podstrešju je bilo tega polna skrinja; in na dnu nekega predala je bil moj zavitek, zapečaten z začetnicami mojega in očetovega imena; ko sem ga odprl, sem našel v njem zbirko znamk, ki sem jih zbiral pred petdesetimi leti.

«Ničesar vam nočem zatajiti; v potokih so se mi udrle solze, in kakor zaklad sem odnesel zavitek v sobo. Torej tako je bilo s tistim udarcem; takrat, ko sem bil bolan, je nekdo našel zbirko in moj oče jo je zaplenil, da bi zaradi nje ne zanemarjal učenja. Tega bi ne bil smel storiti; ampak tudi v tem je pokazal svojo veliko skrb in ljubezen; ne vem, toda bilo mi je žal njega in mene.

In spomnil sem se: takrat ni Lojzek ukradel znamk! Kristus, kako krivičen sem mu bil! — Znova sem zagledal pred seboj pegastega in raztrganega pouličnega fantina. Bog ve, kaj je postalo iz njega in ali še živi! Neprijetno mi je bilo in sramoval sem se, ko sem se vsega tega otresel. Zaradi enega samega krivičnega suma sem izgubil edinega prijatelja; zaradi tega sem zapravil svoja otroška leta. Zato sem pričel zaničevati revne snubce; zaradi tega sem bil nadut; zato se z nikomer nisem družil. Zbog tega vse svoje življenje nisem mogel brez odpora in mržnje gledati poštnih znamk. Zaradi tega nikoli nisem pisal svoji nevesti in ženi in sem to maskiral s tem, češ da sem vzvišen nad čustvenimi izlivmi. Toda moja žena je zbog tega trpela. Zaradi tega sem bil trd in osamel. Zavoljo tega, samo zavoljo tega sem napravil takšno kariero in sem tako vzorno izpolnjeval svoje dolžnosti.

«Znova sem videl pred seboj vse svoje življenje; nenadoma se mi je zazdelo pusto in nesmiselno. Vsekakor bi mogel živeti povsem drugače, me je obšlo. Če bi se to ne bilo zgodilo — v meni je bilo toliko navdušenja in toliko tovariškega čustva, ljubezni, viteštva, fantazije in vere, toliko lepih in nemirnih reči — Bog, lahko bi bil postal karkoli drugega, popotnik ali igralec ali vojak! Mogel bi ljubiti ljudi, popivati z njimi, mogli bi se medsebojno razumevati in ne vem kaj vse! Bilo mi je, kakor da se je v meni raztaljal led! Pregledoval sem znamko za znamko: vse so bile tam: Lombardija, Siam, Hannover, Nicaragua, Filipini, vse tiste zemlje, po katerih sem takrat želel potovati, ki pa jih nikoli ne bom videl. Na vsaki znamki je bil košček nečesa, kar bi se dalo uresničiti, a se je izgubilo. Vso noč sem predsedel nad njimi in sodil svoje življenje. Videl sem, da je bilo to neko tuje, izumetničeno in neosebno življenje in da moje resnično življenje sploh ni prišlo do izraza.» — Gospod Karas je zamahnil

Kadar sneg na novo zapade.

z roko. — «Kadarkoli pomislim, kaj vse bi bil lahko postal in kako krivičen sem bil tistemu Lojzetu — — —»

Ko je pater Voves poslušal vse to, je postal mračen in žalosten; najbrže se je spomnil česa iz svojega lastnega življenja. «Gospod Karas,» je rekel ginjeno, «nikar ne raz-

mišljajte o tem; kaj koristi, ko pa se to ne da več popraviti; ne da se pričeti znova.»

«Ne da se», je vzdihnil gospod Karas in malce zardel. «Toda veste, le — le znamke sem pričel znova zbirati.»

Iz češčine: K.

TESTAMENT

Gospod Charrier je skozi odprto okno obednice zdihome in z žurnim pogledom objel lepo savigneullesko dolino, njeno zasenčeno rečico in obzorje pogozdenih gričev, ki so se mehko spuščali do vode.

— Najbrž zadnjič opazujem to pokrajino, je dejal.

Njegov gostitelj in stari prijatelj, notar, gospod Desnoix mu je glasno ugovarjal:

— Nikar se ne šalite!

— Ne... jaz sem načet... že vem, kaj me čaka. Skrinja se zdi še solidna, pa se drži samo z umetnimi popravili... Kar hipoma bo zaklopotalo... Zato sem vas hotel priti še enkrat pogledat v Savigneulles...

Povzel je:

— Zdaj, ko sva kot tovariša poobedovala, želim imeti opravka še z notarjem, in to z najbolj poštenim notarjem, kar jih poznam.

— Sem vam na razpolago... Sicer je pa vaša skrb močno prezgodnja. Rad bi tudi vedel, zakaj se, zlodja, obračate na takšnega skromnega podeželskega notarja, kakor sem jaz?

— Naši pariški notariji so preveč zaposleni, da bi ne bili nebrizni... Norčevali bi se iz oporoke, ki sem si jo bil izmislil... Poleg tega tudi zaupam samo vam... Ali naj greva v pisarno?

— Kar ukažite, dragi moj!

Gospod Charrier je sedel v fotelj. V polni luči, v kateri se je zdaj znašel, se je gospodu Desnoixu zares zdel kakor izpodkopan mož s smrtjo v obrazu...

— Samo vi, dragi Desnoix, ki ste moj prizanesljivi, stari prijatelj, me boste mogli razumeti... Sem brez rodbine, to se pravi, zelo daljni sorodniki, ki jih še imam, me prav nič ne zanimajo. Postavim, da zapustim en del premoženja osebam, ki so mi bile simpatične, ali pa v dobrodelne namene... socialna dolžnost, dobro. To bo zame formalnost, posmrtna vljudnost... V glavnem pa hočem vse, kar še za tako malo časa posedujem, zapustiti — neki prijateljici. Je to vez, ki traja že deset let in ki mi je zelo draga. Po mnogih neurjih sem naposled našel v njej mičnost in sladkost krepilne nežnosti.

— Če ste ljubili to osebo, je dejal gospod Desnoix, je čisto naravno, da se je spomnite v oporoki... Ali obstoji nemara kakšen formalen praven zadržek...? Je dama morda poročena?

— Ne, zadržkov ni, tudi vzrokov pristojnosti ne. Vdova je in nihče nima pravice, da bi se vtikal v njene zadeve.

— Stvar bo torej zelo preprosta...

— Brez dvoma, toda nisem vam še vsega razodel... Počakajte... Mislim, da mi je odkritosrčno vdana, ker je tako ljubeznivo skrbela zame. Dolžan sem ji hvalečnosti. To je gotovo.

— Torej?

— Nameravam se ji v oporoki oddolžiti za srečo, ki mi jo je naklonila, meni, staremu, malo sitnemu možu, ki ženski ni več mogel nuditi mnogo veselja. Po moji smrti bo že dobila toliko, da bo dobro preskrbljena. Tako je že določeno. Toda to še ni vse, in zato se v tej zadevi sklicujem na vaše prijateljstvo... V svoji slabosti neprenehoma samo premišljujem, kaj se bo zgodilo, ko me več ne bo. Oh, saj vam priznavam, vidite, da je to samo slabost... Ampak težko se je privaditi misli, da se bodo vsi norčevali iz mene, ko bom počival v grobu... Da, nekaj solz bo Lavra najprej že potočila zame. Toda potem? Ali se ji bo kaj tožilo po meni? Kje bom v njenem spominu, ko bo poteklo prvo leto po moji smrti? Ali bo imela le še eno samo misel zame?

— Kaj torej hočete?

— Čakajte!... Nemara se vam bo zdelo vse to norčavo, toda saj sem se že vnaprej opravičil pri vas! Moja želja je, da nakažete po enem letu moji prijateljici, če bo še kaj žalostna in ganjena, kadar ji bo kdo govoril o meni, še dru-

gi, znatnejši del mojega premoženja, ki naj bo dotlej shranjen. In vas, moj dragi prijatelj, prosim, da to poskusite.

Gospod Desnoix se je zdrznil.

— Ampak, je dejal, to je najčudovitejše naročilo, kar jih je kdaj dobil notar! Saj menda ne govorite resno...

— Oh, uredite to na papirju, kakor hočete. Izmisлите si klavzulo, ki jo lahko vknjižite, kaj to meni mar! Zaupam vaši poštenosti in sem prepričan, da nihče ne bo izvedel te skrivnosti in da moja prijateljica niti slutila ne bo te dopolnilne dediščine. Če mi daste besedo, bom mirno odšel.

— Toda, saperlot, je povzel gospod Desnoix, to je res čudovito!... Kako naj pa izvem, ali je ženska po domjenem roku še ohranila za vas vse svoje nagnjenje. Vi vendar ne zahtevate, da bi ne jenjala jokati, da bi imela vedno spačen obraz, da bi bila neprestano skrušena od bolečine?...

— Zadoستovala bo beseda obžalovanja, odkritosrčna beseda.

— Vrag naj vzame vaš nemir! Mar ni najbolj pametno, pustiti človeške zadeve, kakor se že morajo razvijati!... Ob kakšni priložnosti, kdaj in kako naj pa izzovem tako besedo?

— Prinesli ji boste njena pisma, ki jih boste našli med mojimi papirji...

— Torej ste že vse preskrbeli. To je čudovito!

— Nikar se preveč ne norčujte, stari moj prijatelj... Ta načrt me silno vznemirja... Neprenehoma mislim nanj... Nikdar vam nisem priznal, da sem bil ljubosumen, da to žensko strastno ljubim...

Notar je prijel gospoda Charriera za roko in jo nežno, ljubko stisnil...

— Upam, da bova imela še dovolj časa za vse to. Toda ker zahtevate, uredim stvar tako, kakor hočete... Določiti je torej treba natanko, da bo v nekem času gospa...

— Gospa Lavra Larocheva.

— Gospa Lavra Larocheva, ki je že podedovala del vašega premoženja, dobila še drug del dediščine, ker je ostala zvesta vašemu spominu. V tem primeru ji bom jaz določeno vsoto takoj izročil. Sicer bom pa ta znesek uporabil, kakor boste želeli.

— Tako je.

— In vi določate... eno leto za preizkušnjo?

— Da.

— Hm. Prav nič ne dvomim o njeni iskrenosti. Toda eno leto!... Ne zahtevajte preveč! Po preteku enega leta se marsikdo, ko pride spet v stik z življenjem, sramuje svoje žalosti...

— Dobro, je povzel Charrier nekako ponižno, pa določim šest mesecev... Kajne, šest mesecev... to ne bo preveč?...

— Kakšno odgovornost mi nalagate? In zakaj? Toda... da... obljubil sem vam že. Storil bom, kar je v moji moči, da bom pravično razsodil. Sicer se pa res še nič ne mudi...

— O, pač. Prosim vas, urediva zadevo kar takoj!...

*

Nekega deževnega popoldneva se je gospod Desnoix izkrcal na orleanskem kolodvoru. Čeprav je bilo vreme zelo čemerno in ulice vse blatne, je šel kar peš v avenijo Antin, kjer je imel posla.

— Kakšno nalogo sem bil prevzel, je premišljal spotoma. Kako bom neki izpolnil željo ubogega prijatelja Charriera?

Kakor se je bil domenil z gospodom Charrierom, ki mu je bil pred smrtjo še ponovil svoje naročilo, se je nepričakovano oglašil pri gospe Larochevi. Ta ga ni mogla takoj sprejeti, ker se je ravno posvetovala s šiviljami zastran nove toalete, ki jo je potrebovala za neko važno večerjo. Z ljubeznivo lahkomišelnostjo se je opravičila gospodu Desnoixu, ker je moral čakati nanjo.

— Bože, si je mislil notar, to še ne pomeni nič. Vsak človek ima posvetne obveznosti, od katerih so globoka čustva lahko popolnoma neodvisna.

Vendar se je razgledal okrog sebe. Salon je bil očarljiv, prijeten, poln cvetic. Sveža novota svetlorožastih tapet je pričala, da so bile pred kratkim prenovljene.

— Okus ima, si je mislil gospod Desnoix, vendar okvir še ničesar ne znači. Študirati moram le dušo!

Povedal je gospe, čemu jo je posetil: prinesel ji je namreč pisma, ki jih je našel v zapuščini gospoda Charriera. Zdelo

se mu je, da je iznenadil gospo Larochevo, kakor da jo je spomnil na zelo staro zgodbo, ki se je ona ne more kar tako domisliti.

— Da, je dejala skoraj smeje se, bil je zelo tenkovesten, celo malce čudaški, zmeden.

— Sijajna duša! je usmiljeno povzel gospod Desnoix, da bi ji pomagal.

— Brez dvoma... brez dvoma...

Ampak gospa je, kakor da vidi Charriera le še v meglenih koprenah spomina, malomarno pristavila:

— Včasih je bil zelo oblasten!

Gospod Desnoix se je vznemiril. Mehanično je položil roko na tisti žep svoje suknje, v katerem je imel drugo Charrierovo oporoko. Nato je nalahno namrgodil obrvi in skoraj neslišno zamrmral:

— Hudiča!

Ona se mu je zaupljivo izpovedala:

— Veste, večkrat je bilo težko z njim... Rad je bil čemer, trinoški... Bil je eden izmed tistih značajev, ki prebudi mučijo sebe in druge... In strašansko se je včasih ujezil...

Gospod Desnoix je malo zakašljaj. Ves v škrupcih, se je trdovratno zagledal v fotografijo, na kateri so mu slučajno obvisle oči in ki je predstavljala elegantnega mladega moža. Gospo Larochevo je ta pozornost spravila v zadrego, zato se je urno tako premaknila, da notar ni več mogel opazovati

slike. Potem mu je ljubko in lahkotno pripovedovala o tisočerihih stvarih, ki so se polagoma močno oddaljile od pokojnega gospoda Charriera.

Notar je vstal, da bi se poslovil. Še nikdar ni bil tako zmeden. Kako naj odloži zadevo, da bo pravično izpolnil rajnikovo čudno poslednjo voljo? Boječ se, da pri tem razgovoru z gospo ni mogel točno dognati stvarnega položaja, je sklenil, da odloži zadevo in da ne bo še izrekel dokončne sodbe.

Gospa Larocheva ga je spremila. Na pragu se je še enkrat spomnila na zavoj pisem, ki jih je bil prinesel notar. Iz vljudnosti se mu je zahvalila zanje, in ker se je spodobilo, da ob tej priliki vendarle spet omeni Charriera, je nalahno vzdihnila, si popravila nagajiv kodrček svojih svetlih las in dejala:

— Saj je bil revček!

Gospod Desnoix se je globoko oddahnil kakor človek, kadar se odkriža težavnega problema, čigar rešitev se mu je nenadoma prikazala.

Ko je stopal po stopnicah, je potrpežljivo premišljeval:

— Človek se mora na tem svetu vsekakor zadovoljiti s sorazmerjem. Nikoli nikar ne stremimo čez relativnost! Rekla je nemara brez pravega prepričanja, toda rekla je vendarle: «Saj je bil revček!» To je vsekakor beseda obžalovanja, pomilovanja... po šestih mesecih... Pri moji veri, prisodil ji bom dediščino!

Prevedel d'Artagnan.

Štefan Mokrev:

OTROK

«Prihajal!» je zavreščala z visokim glasom in se zgrudila na stolico. Soba se ji je zavrtela pred očmi.

«Ali prihaja?» je zopet povzel s svojim mirnim glasom on. «Toda, ali mene vprašuješ, kako prenašam vse to? Ali veš, kako se mi godi?... Ne morem brez tebe! Da si mi žena in da si daleč od mene...»

Besede mu je zaglušila pesem kanarčka v kletki. Žena ni več jokala. Z ulic se je razlegalo trobljenje avtomobilov. Na šipe oken je trkal dež.

«Ali sem res tako slab človek? Povej! Kar hočeš, vse naredim. Vse ti dam. Samo vrni se zopet k meni!»

«Kaj prvič to slišim?» je rekla ona. «O!»

«Pusti preteklost! Sicer pa — kaj sem ti slabega storil? Vedno si bila moja edinstvena žena.»

«A ženske, ženske... ki si jih vodil domov? Pred mojimi očmi. In s katerimi se zdaj hvališ, da so tvoje zaročenke. Da bi bila samo ena!»

«Laž! Podla laž!»

«Molči! Ti si tak... Samo nase misliš.»

«Kaj tedaj?»

«Ne vrnem se. Pusti me, da se sama pretolčem skozi življenje!»

«In da koketiraš... da flirtaš...»

«Ne!»

«Imam dokaze.»

«Vedno isto.»

«Treba je, da izbereš eno izmed dveh: ali skupaj, ali nihče izmed naju.»

«Ne bojim se. Meni je vseeno. Storiš mi samo dobroto, ako me ustreliš. Toliko poguma nimaš, da bi ubil tudi sebe. Ločiti se boš moral od prijateljev, s katerimi se potikaš po kabaretihi...»

«Neumnosti.»

«... obsodili te bodo na tri ali štiri leta. Potem — pomilostitev in boš hodil z drugo. Toda otrok?»

«Skozi trepalnice sta ji pritekli dve debeli solzi.

«Dobra mati bi nikoli ne zapustila svojega otroka. Kaj naj si misli o naju? Eden dan pri tebi, drugi pri meni.»

«Samo mati razume, kaj jo lahko prisili, da se oddalji od otroka.»

«In tega si kriva ti.»

«Eh, da. Po tvojem.»

«Treba je, da razumeš, da tako ni mogoče več dolgo dalje. Nočem!» je kriknil in se dvignil. «Sicer se bo končalo slabo. Slišiš? Zelo slabo.»

Žena ga je pogledala. V pogledu se ji je izražala bojazen in bolečina. Mož tega ni opazil. Tresel se je od nervoznosti, si vlekel brado in s krepkimi koraki stopil od stene do stene. Ustavil se je in si ogledal sobo.

«Vidiš, kam si prišla. V to borno podstrešno sobo brez sonca. In to visoko, poševno okno? Ali ne misliš, da ti bo delo in tako stanovanje porušilo že tako slabo zdravje? Pri nas te čakajo lepe sobe, ki si jih toliko let urejala s skrbjo in ljubeznijo. Tam vse žaluje po svoji lepi gospodinji.»

«Od kdaj si tako nežen?»

«Proti tebi sem bil zmeraj.»

«Oh!»

V veži se je oglasil zvonec. Po kamenitih stopnicah so se razlegnili drobni koraki in zaropotali pred vrati.

«Otrok», je spregovorila žena.

«Otrok se vrača iz šole», je menil on.

Vrata so se odprla. Zdrznila sta se. Dvoje šibkih, bledih ročic je objelo po vrsti mater in očeta. Otroške ustnice so se z nedolžno ljubeznijo dotaknile njunih.

Kanarček v kletki je zaneseno drobnil svojo pesem.

Iz bolgarščine prevedel France Bevk.

Edmond Demaitre:

PALESTIN-

ljub, ki jih je Velika Britanija dala Husejinu in njega sinovom.

Kakšne so bile prav za prav te obljube? Churchillova «Bela knjiga», je poudarjala, da ni Anglija nikoli nameravala ustanoviti arabskega kraljestva, prav tako kakor ni bil nikdar njen namen, da bi izpremenila Palestino v židovsko narodno domovino.

«Obljubili smo, da ustanovimo arabsko državo, ne pa arabsko kraljestvo, so govorili Angleži, «kakor smo obljubili, da ustanovimo v Palestini židovsko narodno domovino, nikar da napravimo iz Palestine narodno domovino Židov.»

Ni treba praviti, da so Židje in Arabci ugovarjali in da še zmerom ugovarjajo zoper takšno razlago dveh listin in da je imela nasprotna razlaga zadnjih dvajset let za posledico celo vrsto krvavih izgrediv.

V rokah zagrizencev sta se te dve listini britanske kolonialne politike izpremenili za oba zatirana in nesrečna naroda v dve bakli, ki gorita blizu soda, napolnjenega s smodnikom, kakršen je bližnji Vzhod. Ko plešejo arabski in židovski voditelji še vedno svoj divji ples okoli soda s smodnikom, si prizadeva Anglija, ki ima na to stran veliko izkustev iz minulih dob, da bi nevarnost omejila.

Britanska motorizirana pehota, ki pregleduje ozemlje «trikota groze». Kakor vidimo, je naletela na skupino arabskih nomadov.

Dne 24. oktobra 1915 je bilo v Meki veliko veselje, ko se je razlegnil z minaretov melodični glas mujezinov.

Ta dan so imeli sinovi preroka, razkropljeni po vseh kotih Afrike in Azije, prav poseben povod, da so upirali svoje oči proti svetemu mestu, katerega šerif (ki ni bil nihče drug kakor bodoči hedžaski kralj Husejin) je prav takrat dobil pismo od sira M. Maca Mahona, britanskega visokega komisarja v Egiptu.

V tem pismu je obetal visoki komisar, ki je ravnal po navodilih svoje vlade, šerifu, da bo ustanovljena neodvisna arabska država.

Dne 2. novembra 1917, torej 24 mesecev po tem, ko je Mac Mahon to pismo odposlal, je dobil westminstrski arhiv drugo zanimivo listino: zgodovinsko izjavo Balfourjevo, ki zagotavlja Židom ustanovitev narodne domovine v Palestini. Lord Balfour je dobro poznal vsebino pisma Maca Mahona, toda niti on sam niti njegovi sodelavci niso hoteli preklicati ob-

Britanska motorizirana patrola zaslišuje na sirsko-palestinski meji s pomočjo tolmača arabske domačine.

Bežna slika iz dandanašnje Haife: v židovski četrti je bil zaneten ogenj.

Dolgo se je omejevala samo na to, da je imela vlogo sodnice, nevtralne opazovalke in prijateljice; nikoli se ni branila, da bi podala svojo zaščitno roko, ko je mlada država začela delati svoje prve majave korake. Anglija je s svojo nevtralnostjo dostikrat pretiravala. Svojim dostojanstvenikom je celo dala ukaz, da ne smejo zahajati niti v židovsko niti v arabsko družbo.

Angleži so se, nikar da bi poizkusili nekaj, kar bi vedlo k vojaški diktaturi, odločili v svojem običajnem obotavljanju rajši za manj tvegano politiko. Hoteli so vsaj na videz ostati zvesti svojim obetom izza svetovne vojne in so podpihovali pri tem narodno zavest in strast, upajoč, da bodo lahko na ta način uvedli v Palestini nekakšno dvojno vladno, ki bi zadovoljevala zahteve in želje Arabcev in Židov, pa tudi mandatarske države.

Ta poizkus se je pa žalostno končal. Val strahovlade, ki obliva zdaj Palestino, je zadal tej politiki, ki je bila že dolgo v agoniji, milostno smrtni udarec. Postal je jasno, da bo morala uporabljati Anglija drugačne metode kakor doslej, ako neče izgubiti svojih pravic v Palestini. Doba pomirjevanja, razsojanja in nevtralnosti je minila.

Najnovejši angleški načrt je, da bi se Palestina razdelila na tri neodvisna ozemlja. Podrobnejšega o tem se še nič ne

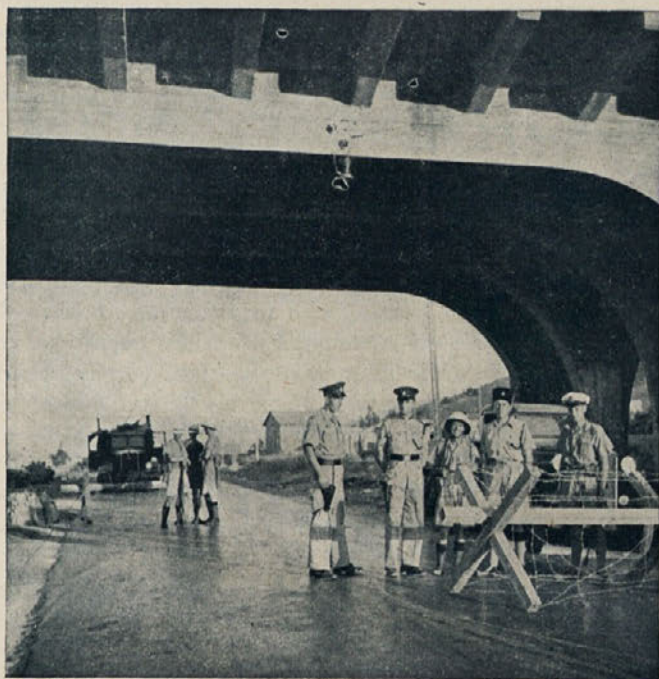
SKA DRAMA

ve, podoba pa je, da bo ustanovljena arabska država, ki bo za spoznanje večja kakor sosednja židovska država s prestolnico Tel-Avivom, med obema pa bo pod britanskim mandatom ozemlje med Jeruzalemom in Haifo.

Vprašanje je, ali bo nameravana razdelitev osvobodila deželo biča strahovlade in ali bo očistila deželo arabskih tolpe, ki gospodarijo zlasti v tako imenovanem «trikotu groze», med Nablusom, Tulkaremom in Dženinom. Tam divja že nekaj mesecev kruta vojna, podobna tej, ki besni na severozapadni meji Indije. Število vojakov te guerilske vojske cenijo na 5000 mož.

Angleži imajo v Palestini na razpolago devet bataljonov pehote in en motoriziran polk, ki jih podpira oddelek letal, sestojč iz dvajsetih lovskih letal in bombnikov. K temu številu moramo prišteti še 1100 angleških in 7000 židovskih in arabskih stražnikov.

Ta armada, ki se ji lahko pridružijo, ako bi bilo potrebno, še mornarji s križarke «Repulse», ki je že nekaj časa za-

Pogled na jeruzalemsko ulico: oboroženi stražarji na vsak drugi korak.

Angleški vojaki, stražniki (s fesom na glavi) in mornarji s križarke «Repulse» stražijo cesto med Haifo in Jeruzalemom.

sidrana v Haifi, bi vsekakor zadostovala, da bi uspešno poslegla vmes, ako bi se strahovlada in drobno vojskovanje izpremenila v očiten upor.

V zvezi s tem ne smemo pozabiti, da imajo Angleži v Palestini izpred vsega drugega politične interese, zakaj Palestina velja po vsej pravici za enega najpomembnejših stebrov angleškega imperija. Pristanišče v Haifi ni samo oporišče za obrambo Cipra, ampak tudi pomorska opora, ki je za Anglijo v vzhodnem Sredozemskem morju neprecenljive vrednosti. Južna Palestina je znamenito operacijsko oporišče, ako bi hotel kdo napasti Egipt in Sueški prekop, in kdor ima v rokah palestinski severovzhod, lahko že naprej onemogoči vsak napad na Indijo čez Perzijo in Afganistan.

Že zgolj to zadosti pojasnjuje besede angleškega častnika, ki sem nanj in na njegovo četo naletel pri Hederi na polju na pol gnilih melon.

«Kaj počnete tu?» sem ga vprašal. «Ali stražite židovsko plantažo?»

«Ne, gospod,» je odvrnil z nasmehom, «tu stražimo državo...»

Tudi poštne službe morajo povsod in neprenehoma stražiti motorizirana patrولا. Na sliki je avtomobilsko poštno kolo na med Tulkaremom in Haifo.

Kiviõli na Estonskem, kjer je sedež nove industrije, ki pridobiva petrolej in njegove derivate iz kamna, iz katerega je sestavljeno severno estonsko obrežje. Pogled na čistilnice.

Nekako pred tridesetimi leti je bril ob estonski obali neki jesenski večer leden veter. Nekaj kilometrov zapadno od Hungerburga si je hotelo več ribičev napraviti ognjišče, na katerem bi si skuhali večerjo. Znesli so na kup nekoliko kamnov, naredili iz njih ognjišče in zanetili ogenj. Toda voda v kotlu še ni začela dobro vreti, ko je eden ribičev ves preplašen zakričal: «Kamni gore!» In res so vsi pričujoči videli, kako so jeli kamni v ognjišču drug za drugim z mogočnim plamenom goreti. Ni trajalo dolgo in ogenj se je od tod razširil tudi na vse drugo kamenje tam okoli. Hudi veter je

J. B.:

KAKO NASTANE IZ KAMNA PETROLEJ

gnal plamen od enega kamna do drugega vzdolž obrežja, toda še hitreje so menda bežali ribiči do svoje vasi, da bi oznanili čudež božji: kamenje na obrežju gori kakor les!

Tako so po verodostojnih poročilih odkrili naftov škrljavec. Na estonskem obrežju, ki je bilo takrat še rusko ozemlje, se domačini za ta pojav dolgo niso zmenili in le redki med njimi so imeli toliko praktičnega smisla, da so s čudežnim kamenjem kurili peči. Šele ko se je zanesla vest o «gorečem kamenju» do Revala (sedanjega Tallina) in prišla na uho nekaterim znanstvenikom, je jel dobivati naftov škrljavec v estonskem gospodarskem življenju svoj pravi pomen. V povojnih letih je že vse ozemlje kurilo z naftovim škrljcem in tudi državne železnice so ga začele uporabljati kot normalno gorivo.

Toda s tem še vedno ni bila odkrita velika korist, ki je tičala v tem kamenju. Šele dva rudarska inženirja, Kulchinski in Siewert, ki sta naftov škrljavec na vse plati najskrbneje preiskala, sta ugotovila, da je v njem več ko 20% nafte.

Tako se je leta 1922. pričela zgodovina kamene petrolejske industrije, ki se je v nekaj letih nepričakovano razmahnila in je zdaj eden najpomembnejših činiteljev estonskega gospodarstva. Leto za letom morajo razširjati tvornice za pridobivanje nafte iz kamna in še ne morejo izvrševati vseh naročil, ki prihajajo iz Estonke in iz tujine. Niso samo sosednje države, ki dobivajo malone vso množino olja, bencina, bitumna, fenolata itd., kolikor je potrebujejo, iz Estonke, ampak sta zlasti Poljska in Nemčija razen skandinavskih dežel najboljši naročniki nove industrije.

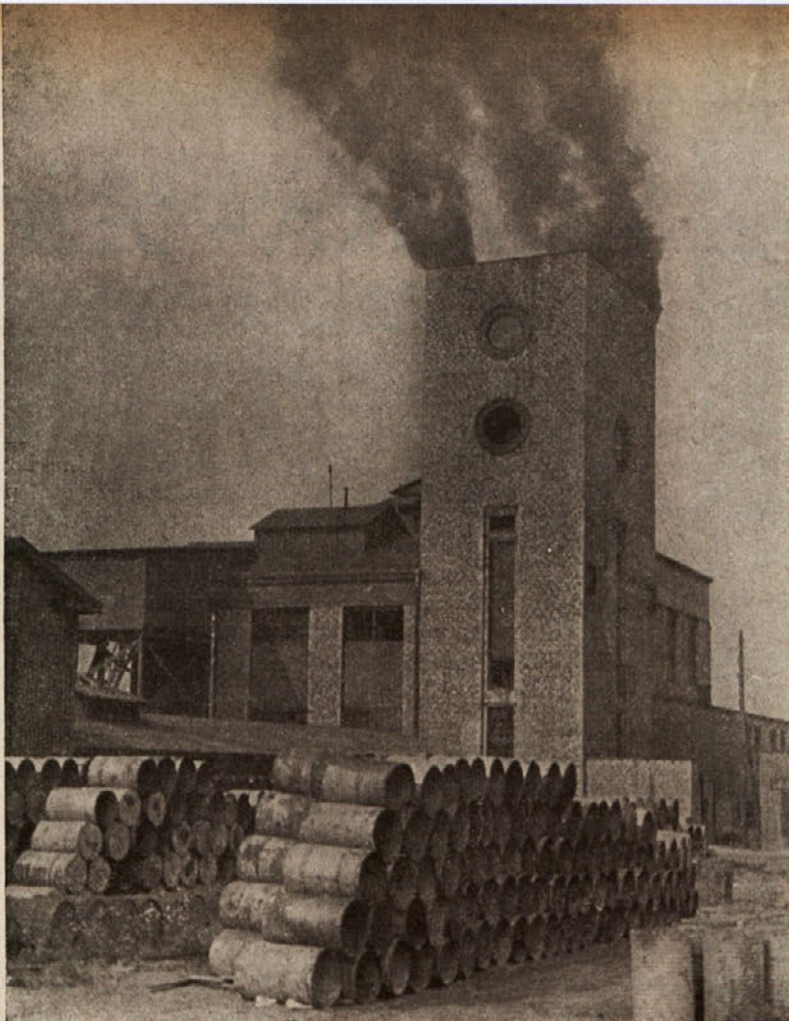
Geološke preizkušnje so pokazale, da je vsa severna estonska obala iz naftovega škrljevca, in sicer 40 km na široko. Sloj naftovega škrljevca je poprečno 6—7 metrov debel. Vsa količina te dragocene rude, ki zagotavlja dobičkonosno pridobivanje nafte in derivatov, znaša potemtakem več ko tri bilijone ton — številka, ki naznačuje fantastične mogočnosti v razmahu te nove industrije.

Del petrolejskega kolodvora v Kiviõliju.

Gruda naftovega škrljevca (iz 2 kg škrljevca pridobe okoli 500 g tekočega goriva).

*S tem koksom se pa ne da kuriti, ampak je samo dober
šlabni material.*

*Pridobivanje naftovega škrljencev v Kiviõliju je že čisto
moderno urejeno: ozkolirne proge pripeljejo surovino do
same čistilnice.*

*Eden izmed številnih plavžev. Iz 100 kg surovin se pridela
v njem 22 kg olja, kar ostane, je gmoča, ki je podobna koksu.*

*Plavži, ki se v njih ruda prečisti, so najmodernejši angleški
izdelek. Urejeni so tako, da lahko opravi en sam delavec s
pomočjo svetlobnih znakov ves komplicirani postopek.*

*Kiviõli pomeni v estonsčini kameno olje. Tako se je imenoval
prvi del sedanjih čistilnic in to ime je potem dobila tudi
tovorniška železniška postaja. Ščasoma so zrastle ondi delav-
ske naselbine, upravna poslopja itd. in tudi dandanašnje
mestece, ki ima okoli 2400 prebivalcev, se imenuje Kiviõli.
Dragocena naftova ruda leži povsod tik pod površino zemlje.*

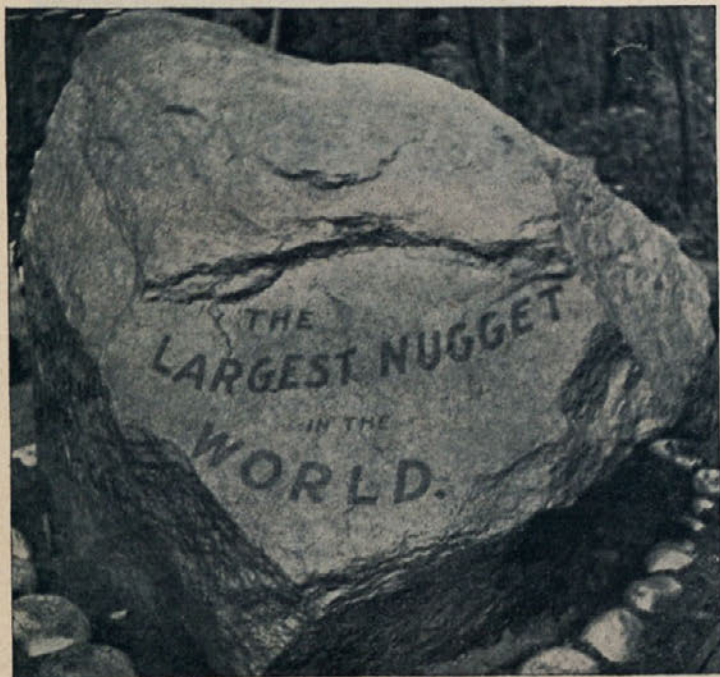
*Najpečkrat so morali posekati gozd, da so lahko prišli do
rude, ki leži tam v nenavadno debelih plasteh.*

Značilni tujski podnik z masivno zlato verižico pri uri, o kateri trdi, da si jo je napravil iz zlata, ki ga je sam dobil.

V Aljaski je več krajev, kjer kažejo tujcem za zmerno odškodnino »najpečje zlato grudo na svetu«, ki je bila tam odkrita. Eno takšnih grud vidimo na naši sliki.

Železniška proga iz Skagwaya do Klondike gre čez Beli prelaz (White Pass). Vsaka izletniška družba, ki se pripelje do Skagwaya z ladjo, pusti tam na skali, preden se odpelje naprej, znak svoje ladje.

Dr. J. S. Rouček:

ALJASKA – DEŽE-

Združene države imajo dve teritorialni deželi, nekakšni na pol koloniji, ki sta si popolnoma nasprotni: Aljasko in Havajsko otočje. Medtem ko so Havajski otoki 2000 milj oddaljeni od San Franciska in imajo najlepše subtropsko podnebje, je Aljaska velikanska dežela, ki sodi po svojem podnebju v severni polarni predel. Civilizacija je ondi še zmerom na začetni stopnji, tako da neizmerno prirodno bogastvo še zdaleka ni gospodarsko izrabljeno. Celi razsežni predeli so še vedno v svojem naravnem, tako rekoč nedotaknjenem položaju, tako da je ondi pravi raj za lovce: tam žive v velikem številu losi, karabuiji, planinske ovce, volkovi, medvedi in lisice. Tam se pojavlja tudi beli zajec, katerega dlaka se izpreminja po letni dobi od rjave do bele. Poleti prebije tam svoje »počitnice« tudi na tisoče ptic selivk iz južnejših krajev.

Kako so dobile Združene države Aljasko, se čita dandanes malone kakor pravljica. Leta 1728. je odkril Vitus Bering, Danec v službi ruskega carja, preliv, ki loči Aljasko od Sibirije. Leta 1867. je kupila Amerika deželo, ki je bila dotlej del ruskega carstva, od carja za 7.2 milijarde, za ceno, ki je bila za tedanje čase nekaj nenavadnega. Ljudje so takrat mislili, da je bila ta cena hudo pretirana. In šele leta 1896., ko so odkrili v okolici Klondike zlato rudo, se je pokazalo, da je bila ta kupčija za Združene države zelo ugodna. Takrat je tudi nastal tisti znani naval na Aljasko, tisto romanje iskalcev zlata in pustolovcev z vsega sveta, ki so stikali za zlatom po gorskih dolinah in vodah te dežele. Od leta 1800. so pridobili v Aljaski zlata za okoli 40 milijard in medu za okoli 200 milijard dolarjev, da o drugih kovinah in dragocenih snoveh niti ne govorimo.

Zdaj je pa postala Aljaska za Ameriko veliko bolj vir ribolova kakor žlahtnih kovin. Samo lososa nalove tam na tone in prav tako tudi drugih užitnih rib. Japonsko-ameriške napetosti je v nemajhni meri krivo tudi dejstvo, da polove japonski ribiči veliko lososov v aljaških vodah in zmanjšujejo tako lov ameriških ribičev.

Drug velik vir bogastva za Ameriko je aljaška kožuhočina. Zgolj v državnih gozdovih, ki merijo nekako 20.000.000 akrov (1 akr je 40.74 a), pridobe skoraj toliko kožuhočine, kolikor je potrebujejo vse Združene države, vsa druga je na razpolago za izvoz.

Leto za letom dobi na Aljaski do 20.000 ameriških delavcev in kmetovalcev sezonsko delo za nekoliko mesecev. Dežela sama je namreč zelo redko naseljena: ima blizu 55.000 prebivalcev, izmed katerih je le polovica belokožcev, drugi so

LA BODOČNOSTI

Aljaska bi ne bila del Amerike, ko bi se ne bila razvila ondaj živahna in izumljiva turistična industrija, katere glavna privlačnost so kraji, obdarjeni z naravno ali pa z umetno romantiko. Primer takšne umetne romantike je ta »lobanja nepravca Smitha«.

Za elegantne Američane in Američanke je Aljaska pravi kožuhoški raj. Za 5 dolarjev (okoli 210 dinarjev) si lahko kupite tam celo medvedjo ali pa volčjo kožo.

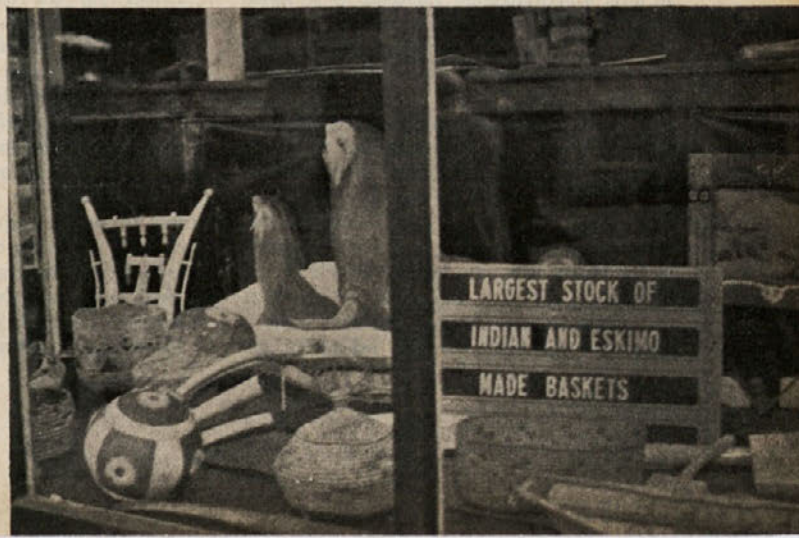

Polovico aljaškega prebivalstva tvorijo Eskimci, ki se le polagoma privajajo na šege in navade civiliziranega življenja. Toda mnogi izmed njih so si, kakor kaže slika, pridobili s trgovino z naravnim bogastvom že lepo imetje.

Eskimci. Glavno mesto Juneau ima samo okoli 4000 prebivalcev.

Dandanašnji je Aljaska zadnja ameriška dežela, v kateri se lahko naseli naseljenec, ki ima primerne pomočke, brez strahu, da bi se ne mogel preživljati. Zato je tudi poslala ameriška vlada zadnja leta tja celo vrsto družin, da bi z državno podporo začele novo življenje, ker se drugod niso mogle preživljati. Tudi v bodoče ostane Aljaska v tem smislu še dolgo obljubljena dežela.

Pomemben del turistične industrije je trgovina s spominskimi predmeti, na katere so Američani vsi mrtvi. Na sliki vidimo takšno podjetje, ki trdi o sebi, da je »največje skladišče košev«, ki so jih napravili Indijanci in Eskimci.

NAPOTI IZ ZAPORA

Jaroslav Gornik je stal pred vrati kazenskega sodišča. In vrata so se že za njim zaprla, kakor da so ga vrgli iz teh umazanih zidov ven na cesto in ga pustili, naj gre, kamor hoče. Gornik si je potegnil klobuk globoko na čelo in se plašno ozrl na levo in desno. Povsod je bilo še pusto in tiho. Pred peto uro jutraj je tudi tukaj, v nemirnem okraju tovaren, spalo še vse.

Gornik sam je hodil še kakor v sanjah. Imel je težke noge in skoraj ni čutil trdnih tal pod nogami. Plašno in s širokimi koraki je krenil na cesto proti rodnemu trgu. V glavi se mu je zavrtelo. Pospešil je korak in začel skoraj teči; oči je imel pri tem povešene in glavo sklonjeno, kakor da beži in se boji, da bi srečal koga, ki ga pozna.

Tistega jutra je Gornik preстал kazen. Štirinajst dni grdiš muk, gnusnih za njegovo mehko dušo je bilo za njim. In štirinajst še strašnejših noči, polnih očitkov in težkih sanj, noči, v katerih so smrčala smrdljiva grla na sosednih posteljah. V takih nočeh Gornik ni mogel spati; mislil je na to, kaj je storil, da se mora pokoriti. Kaj je zagrešil? To je bilo v mestu na glavnem trgu. Širok gobec trga naj bi bil tisti večer pogoltnil deset tisoč lačnih delavcev. Vojska, pehota, lovci in konjeniki so zaprli vsa izhodišča trga. Nihče se ni zganil. Samo straže, ki so hodile sem ter tja, in general na konju so vzvalovili zdaj pa zdaj sivo gladino trga, ki je bil kakor morje ljudi. Vse je bilo kakor majhna vojna, pobočniki so letali, vojaki so postavljali puške v piramide. Toda deroči valovi množice se niso dali zadržati in so se gnali v vsch smereh proti morju. Po šesti uri so se odprla vrata tovaren in celi hudourniki delavcev so prihrumeli iz njih.

Na vse to je mislil Jaroslav Gornik v svojih zoprnih nočeh. Jasno je videl pred seboj rjavi jez dragonskih konj. In potem je bil samo tisti trenutek — samo trenutek napetosti, povelja... Množica je nekako obvisela in ni mogla ne nazaj ne naprej. Nekdo v množici se je sprl s stražnikom. Zaslišal se je krik. Hura! V množici so se dvigale roke, ljudje so se gnetli okrog stražnika. Toda v istem hipu so že udarila konjska kopita v enem tempu ob trda tla. Dragonce so z golimi sabljami vdrali v množice. Gorniku je plala kri v glavo. Zamižal je in odskočil v stran. Roko si je odril ob zid in je krvavel. Vse okrog njega se mu je zdelo krvavo. Začutil je, kako se mu kri vali v sence in v srce mu je nekaj zakričalo... Zdajci je skočil s hodnika, se postavil na sredo ulice, dvignil roko... in v hipu mu je bilo vseeno: lahko bi ga

kopita pomendrala, lahko bi ga sablje razsekale — on se je hotel upreti. Stopil je proti stražniku, mu vrgel ostro besedo v obraz — in že je bilo konec njegove «kariere». Aretirali so ga in odpeljali drugi dan k sodišču.

Bil je bled in noge so se šibile pod njim, ko ga je stražnik vedel skozi množico; in ko so drdrala kolesa policijskega voza pod njim, se je stisnil v kot in se razjokal.

Kaj se je zgodilo, kaj se je zgodilo?!

Doma ga čakajo... Oče, zgaran tkalec, mati, zgrbljena perica, sestra, ki hodi šivat — in knjige, iz katerih bi se moral učiti za jutri. — Štirinajst dni je bil v zaporu. Shujšal je še bolj, kakor ob revni domači hrani. Toda doma mu je hrana dišala, in večkrat je hlastno pojedel kos kruha s češpljevo marmelado za večerjo. Tukaj pa se mu je vsaka jed gnusila. Gnusila se mu je družba, v kateri je bil. In najhujše so bile noči, ko ni mogel spati in se je valjal po trdem ležišču kakor v hudi bolezni. Po vsem telesu ga je srbelo in stud je polnil njegovo dušo, kakor da je zlezal v vodo, ki so jo ogrela druga telesa, katera so v njej pred njim oplaknila vso svojo umazanijo.

Štirinajst takih noči in dni — kakor bolezen. Večkrat se je spomnil, da je imel na učiteljišču sosedu, ki ga je huda vročinska bolezen vsega izpremenila. Po šestih tednih je prišel osemnajstletni fant v šolo; lasje so mu bili izpadli in bil je kakor starček. Toda lasje so mladenci kmalu spet zrastle in tudi v njegovi naravi je nov sok marsikaj pretvoril. Tihi mladenič, ki se pred boleznijo ni ganil od knjige, je začel iskati družbo.

Nekaj takega se je zdaj godilo z Jaroslavom Gornikom. Lasje mu sicer niso izpadli, toda ko je segel vanje, so bili suhi in trdi... in suho in trdo mu je bilo tudi v duši. Nekaj je v njej usahnilo in se strdilo... in še zdaj, ko je Gornik dihal čisti zrak poletnega jutra, je čutil smrad po plesni in umazaniji.

Tekel je, da bi prišel čimprej iz okolice tega sivega poslopja, ki mu je štirinajst dni dajalo prostovoljno pristrešje. Dvakrat se je ozrl za vojaško stražo, ki je hodila pred jetnišnico...

Sele ko je krenil v smeri proti domu, mu je odleglo. Začutil je prijetni duh doma. Toda srce se mu je skrčilo, ko je pomislil na svidenje. Oče bo še doma in bo še napol spal. Mati že gotovo bedi in kuha zajtrk. In sestra sedi morda že pri šivalnem stroju in hiti, da bi kaj ušila za dom, preden pojde v delavnico po zaslužku.

Ali naj gre mednje?

Ne, počaka, da odideta oče in sestra ter bo mati sama doma. Z njo samo se bo lažje pogovoril. Zato se je domu izognil, dasi je bil že blizu, ter krenil mimo križa na polje.

Prvo življenje je zaplalo na cestah. Slišal je škripanje vrat, žvenketanje mlečnih posod, pogovor mlekarice s pekovskim vajencem, ki sta se srečala na hodniku.

Tako zdravo in lepo je dan odpiral svoje zaspane oči! Gornika je telo še bolj srbelo in umazanost je še bolj tlačila njegovo dušo, ko ga je na polju mlada božja svetloba pobožala s svojo rožasto roko. Obrnil se je proti vzhodu, toda njegove oči, navajene na temo, niso mogle prenesti teh okrvavljenih igel, ki so se od vzhoda zabadale v hladni jutrnji zrak. Pomežiknil je in se obrnil nazaj. Po poti se je opotekal, ničesar ni videl, šel je dalje in slednjič sedel na široko mejo. Tam je imel svoj grm divjih rož, kjer je bil tolikokrat ležal s knjigo v roki. Tam je bila njegova kapelica, kamor se je hodil klanjat povsod pričujočemu Bogu. Tam je kot mlad študent sanjal svoje mlade sanje. Od pomladi do pozne jeseni je sedel tam, se učil, čital in premišljal. Svet, ki ga je od tam videl, je bil ozek in majhen, a tako se mu je vtisnil v dušo, da bi ga lahko narisal na pamet z vsemi podrobnostmi. Tam ni molil z besedami, a ko je odhajal, mu je bilo, kakor da je bil molil v cerkvi.

Tja je prihajal malokdo, le zdaj pa zdaj je prišla k njemu ona molit. Bila je tudi učiteljska kandidatinja kakor on in tudi tako blede, revna in tiha. Toda oči je imela lepše ko on: črne, bolešno svetle. Poznala sta se že dolgo in srečavala sta se tu na polju, kamor sta se hodila učiti za drugi dan. Oba sta bila v poslednjem letniku učiteljišča. Včasih sta se srečala in se samo mimogrede nasmehnila ter se takoj spet zagledala v knjigo. Večkrat pa se je ona ustavila pri njegovi divji roži. Pripovedovala sta si, kako bo, ko bosta v nekaj mesecih samostojna, v šoli. Gornik si je vse to slikal z najbolj rožnatimi barvami... «Kupoval bom knjige in pošiljal denar staršem v priboljšek...»

Ves je bil navdušen in rekel:

«Samo da bi bil že julij! V juliju bo že vsega konec!»

In ona je dejala:

«Jaz pa bom hodila vsak dan po gozdih in pila bom mleko in se izprehajala po travi, da se bom okrepila.»

Takrat je prišla Gorniku misel:

«Glej, kako lepo bi bilo, ako bi midva prišla skupaj na isto šolo!»

Toda rekel ji tega ni. Nikoli se je ni dotaknil z roko — in prav to, česar si nista nikoli povedala, kar sta oba čutila in mislila, ne da bi si bila rekla, prav to je bilo tako lepo v njunem čistem, prijateljskem, tovariškem razmerju.

In danes je bil julij! — In res je bilo vsega konec! Ona je že naredila izpit,

kakor vsi njegovi prijatelji. On pa se je vračal iz zapora... bil je konec vsega!

Kaj, le kaj ga je čakalo po tem povratku! — Sedel je ob svojem grmu, svet pred njegovimi očmi je bil enak na levi in na desni — toda ni ga več ta svet veselil. Kakor pogorišče, tuje in prazno je bilo njegovo tako ljubljeno mesto. Vse mu je bilo tako hladno, uvelo in neznano!

Bal se je misliti na sanje, v katerih je tukaj preživel toliko lepih trenutkov, izogibal se je spominom, ki so mu kazali to njegovo kapelico, katero je posvetil mir njegove marljive, mlade duše — in bridkost mu je stisnila grlo, če je le pomislil na to, kar je bilo in kar bo.

Albert Acremant:

ELEKTRIČNI STOL

V kleti z debelim zidovjem, kjer si je bil Vicman uredil tajno krčmo, so sedeli ob veliki, težki mizi trije možje: Američan Herbert, Poljak Balonski in Španec Falsono.

Včeraj se jim je bila posrečila tatvina v Broodwayu. Vsi so imeli v žepih precej debele zavitke bankovcev. Razgovarjali so se prav na glas, ko je pristopil krčmar Vicman k Herbertu:

— Hej, nekdo je prinesel pismo zate!

Američan je na mah z nohtom pretrgal ovojnico.

Kakšna je bila vsebina tega pisma? Niti besedice ni črnil o njem. Vendar je kmalu z nekoliko vznemirjenim glasom zaupal svojima dvema pajdašema in sokrivcema, da se bo dal čez dve uri zapreti.

— Toda naju ne izdaš? se je razburil zviti Balonski.

— Ravno narobe! Vso odgovornost prevzamem nase. Če bom lepo priznal zločin, nikomur niti v glavo ne bo padlo, da bi še po kom poizvedoval...

Nato je Herbert izvlekel iz žepa plen svojih poslednjih dognanj in ga razdelil na tri dele. Prvi del je dal svojemu zaščitniku krčmarju Vicmanu, drugega Balonskemu, tretjega Falsonu.

— Tam, kamor grem zdajle, ne bom za preživljanje ničesar potreboval...

Prihodnji dan so listi prinesli vest o njegovi aretaciji. Kazensko postopanje je bilo glede na zločinčovo popolno priznanje prav kratko. Herbert je bil obsojen na 25 let ječe in je kazen sprejel z mirnim srcem.

Nekoliko dni po tej razsodbi so obvestili Herberta, da je znova obtožen,

«Jezus, Jezus!» je zaklical, potegnil klobuk z glave, si razpel suknjič, legel z obrazom na tla in se tolkel po glavi.

«Jezus... Moj oče in moja uboga mati!»

Medtem je sonce vzplavalo višje in začelo greti. Vsaka gruda na zoranem polju, vsako stebelce trave in hrošček v prahu se je zganil v njegovi dobroti toploti. Polje je močnejše zadišalo in klasje je zarumenelo kakor zlato.

Veliko oko neba, ki je prijazno vsem, sužnjem in gospodi, ki ne pozna razlik stanov kakor Bog sam, je pogledalo tudi na Gornika. Vsega ga je zalilo s svojimi toplimi žarki. Gornik se je kar kopal v čisti kopeli belega dne. Vlaga jetniških zidov, ki se mu je bila vpila

v obleko in telo, je usihala, plesen in umazanost sta izginili z njegovih udov in iz njegove duše...

Oddihnil se je, razsprostrl roke in zahtel.

Njegove ustnice so se dotikale glave in iz oči so mu drle solze ter mu lajšale mladi obup.

In žejna zemlja je hlastno pila to vlago njegovih oči, jo mešala s svojo rodovitno prstjo in mu s skrivnostnim govorom svojih brazd, s šumenjem klasja in šustrenja trave šepetala tolažbo.

Poslušal je šepet zemeljskih ust in si mislil: «Če ima grizljaj kruha za vse, tudi mene ne bo odrinila od svoje mize.»

Okrepčan je vstal, si otrl oči in šel domov.

torej bežal? S tem pa, da se je najprej sam prijavil zastran newyorške tatvine, ki s Fairfieldovim umorom ni bila v nobeni zvezi, je prostovoljno vrnil med sebe in med električni stol pet in dvajset let razmerno udobne ječe.

Na smrt obsojenega Herberta so prepeljali spet nazaj v New York, kjer je znova zasedel svoje mesto v jetniški delavnici.

— Zdaj sem star pet in štirideset let, si je mislil. Z električnim tokom me bodo torej smeli usmrtiti šele, ko mi bo sedemdeset let. Ker pa starcev nikdar ne usmrčajo, bom na lepo ušel smrtni kazni.

Bil je zadovoljen s svojo usodo in se je zelo pogumno vedel. Noben kaznjeneec ni tako marljivo opravljal svojega prisilnega dela, nihče ni bil tako ubogljiv. Ravnatelj jetnišnice ga je bil ob raznih priložnostih že večkrat pohvalil. Nekega dne pa mu je prinesel nepričakovano veselo novico:

— Gospod prezident vas je pravkar pomilostil. Srečen sem, da vam lahko častitam. Zdaj imate vseh pet in dvajset let ječe že za seboj!...

Da bo pomiloščen! Na vse je bil pomislil, samo na to nikoli.

Naslednji dan zjutraj so ga usmrtili na električnem stolu.

Prevedel P. K.

USPEH

«To je čudovito naključje, da sem vas srečal na tem kraju. Kako dolgo se že nisva videla? Mislim, da je že trideset let», je rekel Filip Duke.

«Res je; že dva in trideset let je minilo, odkar sva skupaj v šolo hodila. Nisem se spomnil na vas, kadar sem bral vaše ime, toda zdaj, ko si gledava iz oči v oči, vas spet spoznavam», je odgovoril Arnošt West.

«In če pomislim,» je naglo nadaljeval Filip, «da ste bili eden izmed najboljših dijakov! Bili ste deček, ki je vsakomur budil zanimanje, in zdaj ste tukaj, v takšni službi, opravljate leta in leta isto enolično delo... Stavim, da nimate več dohodkov kakor osem sto liber na leto.»

«Uganili ste, Filip,» je mirno dejal Arnošt, «imam natanko osem sto na leto in pravico do pokojnine.»

«Kako ste se izpremenili!» se je začudil Filip. «Zmerom ste pravili, da je pokojnina samo ovira človeku, kateri bi svojo slabo službo lahko zamenjal za boljšo. In zdaj govorite, kakor da se na upokojitev veselite.»

«Prav imate, Filip, veselim se nanjo, zakaj v moji službi se človek stika z razno svojatjo; resnično bom vesel, ko se bom mogel temu izogniti.»

«Občudujem vas,» je rekel Filip nekoliko ironično. «Poglejte mene. V nekaj letih sem si trikrat pridobil in spet izgubil bogastvo. Živel sem v Londonu, v Parizu, na Rivieri, v New Yorku in na Floridi, medtem ko ste vi živeli v tem od Boga pozabljenem kraju. Potoval sem kakor bogataš, vi

pa ste morali vselej misliti na svojih letnih osem sto liber, kadar ste šli na pot. Veljati vas je moralo mnogo truda, če ste hoteli v takih okoliščinah dobro skrbeti za svojo razmeroma veliko rodbino.»

«Priznam,» je mirno odgovoril Arnošt, «in sem zelo ponosen na svojo rodbino.»

«Vzemite mene za zgled», se je zasmejal Filip. «Nimam žene in ne otrok. Rodbina mi ni nikoli nič pomenila, čeprav bi si bil lahko dovolil to potrato. Druge reči so me veselile. Ali ste kdaj razbili banko v Monte Carlu, Arnošt? Ali pa: ste dali kdaj natakarku deset liber napitnine? Nikoli niste videli osupnjenja tega človeka zaradi tolikega darila in ga najbrže ne boste nikoli videli. Dajal sem milijone na trg, pa sem mirno gledal, ko sem jih izgubljal. Ne morete si misliti, kaj človek čuti, kadar izgublja ali žanje dobiček. In jaz sem imel razmeroma srečo. Skoraj vedno sem dobival, kjerkoli je bilo. Pravili so mi 'Srečni Duke'. Uničeval sem ljudi, ki so stavili pri igri, in ko so bili že brez pare, sem jim posojal denar, in vi...» je dejal Filip nekoliko prezirljivo, «dvomim, da bi mogli staviti sto liber, tudi če bi hoteli.»

Arnošt je sodil, da bo bolje, če pusti Filipa, da se izgovori.

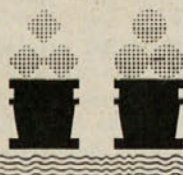
Filip Duke se je dalje bahal: «Poglejte! Kadar so prišla vznemirljiva poročila in je vsakdo prodajal zemljiške delnice, sem jih jaz pokupil in zaslužil sem visoke vsote...»

Arnošt West je pogledal na uro in rekel:

«Da, Filip, soglašam z vami, toda ne pozabite, da vzlic vsej sreči in vsem uspehom, ki ste jih imeli, nastopate danes kazen desetletne ječe, medtem ko sem jaz še zmerom samo upravitnik te kaznilnice in prejemam borih, kakor vi pravite, osem sto liber na leto.»

Karel Červinka:

Eva

Čeprav je že dolgo, dolgo let, se vendar spominjam čisto jasno na vse.

Jasno vidim v duhu ne samo Evo, ki je bila takrat (jaz sem bil še majhen deček) pri nas pestunja, temveč vidim tudi vse druge osebe. Tudi kosmatega logarja Richterja in deklo Katro, ki je imela obraz, kakor da je z mastjo namazan. Še pse razločujem prav jasno.

Čim bolj se staram, tem bolj se mi zdi, da se vsega spominjam. Vtisnilo se mi je nekam v kot moje duše, in kadar brskam v svojem spominu, vselej najdem kaj novega, nekaj založenega, kakor najdemo večkrat v starih cerkvah za trohnečimi omarami na koru slike svetnikov, ki so zašle tja pri čiščenju cerkve.

Posebno na Evo se jasno spominjam. Bila je mlada, vitka, nežnega obraza. Ob sobotah zvečer sem jo hodil v čumnatu gledat, ko se je umivala in česala. Dišalo je v sobici vselej po cenenem milu, tudi njeni lasje. Nekoč me je vzdignila in me pritiskala k tem črnim lasem, ki so se ji usipali po prsih. Bilo ji je šestnajst let.

Poleti je bilo najlepše. Hodili smo z Evo v gozdič, kjer smo se šli roparje in lezli po drevesih. Vzlic temu sem dolgo gledal Evo z ravnodušnostjo domačega sina, ki ga je morala ona vikati, čeprav sem bil zelo mlad. Ona pa mi je izkazovala neko posebno, neko čudno nežnost, kakršne pri prejšnjih uslužbenkah nisem nikoli opazil. Zlasti v soboto zvečer, ko nas je vse umivala v veliki lesenih kadi. Ne vem, zakaj je bila Eva z menoj tako nežna. Spala je z nami v otroški sobi; dolgo v noč se je srčkala z menoj in me poljubljala na prsi. Še zdaj me žge, kadar pomislim na tiste poljube zdravih, toplih, kakor jagode mehkih ustnic.

*

Bilo mi je že osem let; tiha, topla poletna noč je dihala skozi odprta okna v sobo. Dolgo nisem zaspal, kajti Eva (vsi drugi so že spali) mi je po tihem pripovedovala neko

pravljico s tako čudno moduliranim glasom. Vse je bilo tiho, samo ta njen glas me je opajal, kakor bi rekel to danes. Ko sem se drugi dan prebudil, sem čutil v vsem telesu nekaj nežnega, toplega.

Prišla sta dva praznika in Eva je dobila dovoljenje, da sme iti domov. In takrat sem čutil, da mi ta šestnajstletna deklica Eva ni bila več čisto vseeno, čutil sem bolesto slovesa. Pogrešal sem Evo, hodil na griček, čez katerega se je v večernem soncu vlekla cesta kakor obledel rumen trak. Po obeh straneh so ležala polja in s polj se je dvigal belkast dim, zakaj pastirji so pekli krompir. Spodaj pod gričem sem razločeval postave znanih fantičev; tudi Janežičev Francek, ki je «imel rad» Potočnikovo Micko (to mi je povedal nekega večera), se je valjal tam pri ognju. Na desni so deklice pasle ovce. In prav spodaj je bil gozd, v katerega se je izgubljala cesta.

Po sončnem zatonu je postala vsa pokrajina žalostna. Melanholične pesmi pastiric so bile ganljivejše, pastirski ognji so zagoreli z večjim plamenom. Objela me je neka čudna žalost in otožnost.

Moje razmerje do Eve je postalo nekako bolj zaupno, ko se je vrnila. To se pravi: bolj zaupno z moje strani. Začel sem si lastiti nekako pravico, neko nedoločeno pravico do nje.

*

Bil je tih večer v pozni jeseni. Po večerji sem zbežal še v otožno jesensko noč. Adjunkt Horak je že pokadil cigaro, ki mu jo je oče ponudil vsak dan po večerji, in je odšel čez dvorišče v svojo sobo. Nekje daleč je zalajal pes. Nekje daleč med belimi dvorci. In kokoš se je zganila v kurniku.

Katra je še pomolzla krave in je odšla z golido čez dvorišče. Potem so me iskali. Klicali so me po imenu. Ker se nisem oglasil, so odšli spet skozi bela vrata nazaj v gozdarsko hišo.

Že takrat mi je bilo tako čudno, tako čudno! Bilo mi je nepopisno žalostno. Zagnusilo se mi je vse, vse, kar živi okrog mene.

V poznejših letih se mi je ta gnus nekajkrat vrnil v dušo. Vskokrat v drugačni podobi. Čisto drugačen je bil, dokler sem hodil na plesne vaje, čisto drugačen pozneje.

Iz vsega tega se je rodilo notranje nezadovoljstvo, nekaj obup, ki ga niso utemeljile življenjske izkušnje.

*

Zlezel sem v senico, ki mi je bila takrat najljubši prostor. Seveda sem moral premagati strah, ki so ga v meni vzbudile pravljice in grozotne povestice, ki so jih pripovedovale ženske ob zimskih večerih, ko so ružile fižol. Z bolno domišljijo sem prestal v tistih trenutkih vse groze teme, ki se mi je v duši razredčevala v celo vrsto oseb, pošasti in čudnih votlin.

Toda nagon je zmagal. Sklenil sem, da bom noč prespal v senici. «Iskali me bodo», sem si mislil in čakal.

Tesnobna tišina me je oblivala. Samo slabotno šumenje sem slišal. Menda je majhna, majhna siva miška lezla po tramu.

Tako je bilo nekaj časa, potem pa so se nenadno razlegli zvoki težke hoje.

Srce mi je začelo močno utripati — in v istem hipu so zaškripala vrata in vstopil je adjunkt Horak. Spoznal sem ga v somraku odprtih vrat po njegovi visoki postavi. V glavi se mi je zablisnilo, da me morda išče, in nehote sem skušal zadržati dihanje. Tiho sem ležal v senu, niti roke nisem premaknil, da bi ga ne opozoril nase.

In ko sem tiho ležal in premišljal, kod me vsepovsod iščejo, ter nisem vedel, ali naj se že oglasim in preženem vse skrbi zame, mi je hipoma pošla sapa in srce je močno zatripalo.

Spoznal sem Evin glas. Toda govorila sta tiho, da nisem ničesar razumel. Adjunktov glas je zvenel veselo, Eva je odgovarjala zmedeno in plašno.

«Eva, Eva», sem zdajci zakričal v tesnobno tišino. Mislim, da jo hoče adjunkt morda tepsti. Zdelo se mi je, kakor da jo vleče po vonjavem senu in Eva se brani.

«Kdo je tukaj?» se je oglasil očitno razburjeni adjunkt. Zdrsnil sem po senu navzdol k njima.

«Pustite jo!» sem zakričal kakor besen. «Pustite jo!»

Osamel sem in legel kljubovalno spet v seno. Toda že me je obšla tolika bolest, da sem se malone razjokal.

«Eva mora priti po mene!» mi je brnelo v glavi. «Prej se ne ganem od tod!»

In Eva je res prišla. Vzela me je v naročje in mi pritisnila glavo k svojemu razpaljenemu licu.

«Ali te je hotel tepsti?» sem jo vprašal nekoliko pomirjen.

«Da», mi je odgovorila skoraj v uho. «Ampak tega ne smeš nikomur povedati», je šepetala dalje.

«V oči mu bom napljuval,» sem jo tolažil, «ali pa ga bom usekal s kamenom!»

Tisto noč me je vzela Eva k sebi v posteljo.

«Ne smeš nikomur povedati», mi je znova in znova šepetala in me božala z vlažno roko. Obljubil sem ji, čeprav takrat nisem razumel, zakaj bi moral to zamolčati.

Po kratkem, nemirnem spanju sem se prebudil. Bil sem sam. Eva je odšla in se ni vrnila.

«Za njo moram», mi je šinilo v glavo in, kakor sem bil, bos in vroč, sem se oprezno spustil v temi za njo.

Mesec je precejal svojo modrikasto svetlobo skozi megle. Nekolikokrat sem pretekel dvorišče in mraz me je tresel. Nikjer je ni bilo, niti v hlevu, niti zadaj na dvorišču. Tekel sem k vratom adjunktove sobe in prijel za kljuko. Vrata so bila zaklenjena. Nekajkrat sem zalomastil z vrati, potem pa sem bežal z divjim jokom, gostim kakor poletna ploha, v ozadje na manjše dvorišče.

Še zdaj mi včasih pripovedujejo, kako so me našli ponoči po dolgem iskanju. In potem sem bil dolgo bolan, hudo bolan, tako da so vsi obupavali.

In vse drugo se mi je polagoma izgubilo iz spomina. Eva je odšla od nas — odpustili so jo —. Iz poznejših let se spominjam, kako se je nekoč v gostilni, kamor me je oče vzel s seboj, pritoževal na njo naš župan. Češ da hodi iz bolnice v bolnico in naposled pride še občini na glavo. Zdi pa se mi, da ni prišla.

*

Danes drugače razumem to izgubljeno bitje. Lahko bi bila mati zdravih otrok, krepkih novih pokolenj, toliko življenja je bilo v tem dekletu.

ELIDA MILA

— dobrota celo za
najobčutljivejšo kožo!

- Bogata mehka pena blagodejno vpliva na nežno kožo.
- Radi svoje izbrane sestavine polepšujejo polt in negujejo kožo.
- Obilni vonj ostane v milu do zadnjega ostanka in se še dolgo občuti na koži.

Reševalci m ugank

Za drugo polletje 1938 so prejeli za nagrado praktično knjigo tile reševalci: Aleš Ivan, Stražišče; Breznik Mihael, Celje; Cilenshek Vitomir, Maribor; Hočevan Anton, Studenec; Iskra Erna, Čakovec; Juvan Tinče, Sv. Jurij; Keber Slavko, Podpeč; Kocjan Rudolf, Maribor; Kosi Mirko, Maribor; Kristan Anton, Kranj; Laznik Franc, Dvor; Lončar Pavla, Trnje; Marinko Venceslav, Ptuj; Pajkova Joža, Sv. Lovrenc; Pirc Gabrijel, Sv. Vid; Podgoršek Andrej, Bohinjska Bistrica; Race Helena, Nova vas; Seršen Lovro, Česnjice; Trebše Milan, Ljubljana in Zakrajšek Anton, Gradišče.

Rešitev ugank štev. 1

Križanka št. 1.

Vodoravno: 1. Rusi; koleda; oprodo; kura; — 2. prt; pivar; MMM; skaza; lan; — 3. kor; opaž; Pilat; onim; oba; — 4. končaj; Nazaret; arhivi; — 5. pik; Ir; vol; j; nem; ia; ena; — 6. r.; Edv.; vesel božič (Vesel božič!); Rok; p; — 7. ep; naj; ker; s; rja; sad; do; — 8. malo; es; kmetija; ol; adut; — 9. iti; Laze; omara; Iran; one; — 10. jed; tujec; Ina; ulani; tak; — 11. Aron; senzal — Nikola; vaja.

Navpično: 1. r(e)p(e)k; premija; — 2. uroki; pater; — 3. stroke; Lido; — 4. i; n; dno; n; — 5. počiva; te; — 6. kipar; Jezus; — 7. ovaj; v; saje; — 8. laž; vek; len; — 9. re; nosek; CZ; — 10. d; Palermo; a; — 11. zima; l; Emil; — 12. mlaj; stan; — 13. Omar; b; Iran; — 14. p; tenorja; i; — 15. r(e)s; težja; uk; — 16. oko; mia; ilo; — 17. Dana; č; oral; — 18. oziri; slana; — 19. Amhara; ni; — 20. k; i; oda; v; — 21. ulovek; dota; — 22. rabin; Dunaj; — 23. Ana, apoteka.

Enačba.

Rešitev: No(ta) vo(da) me(dalja) sto(noga) = Novo mesto.

Posetnica.

Rešitev: Dnevničar.

Dopolnilnica.

Rešitev: Zrno do zrna pogacha, kamen do kamna palača.

Zlogovnica.

Rešitev: Naglica ni nikoli dobra.

Zamenjalnica.

Rešitev: Eva, volja, arhiv, lopa, idol, Tone — Evalit.

Skrivalnica.

Rešitev: Oton Župančič.

Magičen lik.

Rešitev: razor, abota, Zoran, otava, ranar.

Zložilnica.

Rešitev: Kjer se prepirata dva, tretji dobiček ima.

Številnica.

Rešitev: Vrana vrani oči ne izkljuje.

Uganke štev. 2

Križanka št. 2.

(12 točk.)

Vodoravno: 1. planina pri Boh. jezeru (tudi vogal); član slovanskega naroda; zlat novce; planina pri Boh. jezeru. — 2. nočna ptica (obratno); glumač; soglasnik; bankrot; okraj. — 3. odlikovanje; kovina; astronomski pojav; duhovni sorodnik (obratno); glej (hrv.). — 4. kratica za «neznan»; sveta knjiga; rečica; spletenec; ploskovna mera. — 5. samoglasnik; železniški voz (obratno); prebivalec sedaj italijanskega mesta; pok; samoglasnik. — 6. ki rad joka; morske živali; poljedelsko orodje (obratno); mudljivec (obratno). — 7. predlog; javni belež-

nik; žilnat; tre v kaj (n. pr. v kožo, obratno); predlog. — 8. medmet; zdravilo zoper mrzlico (obratno); pozen; starodavno ime Ljubljane; pripovedna pesnitev (obratno). — 9. Italijan; vlakno brez repa (obratno); slovanski vladar; grška sv. gora (2. sklon); evropsko glavno mesto. — 10. zločin; finko jezero; tona; spevoigra; graja (obratno). — 11. podnožišče; osti; dobre karte (obratno); član potujočega naroda.

Navpično: 1. mesto ob Črnem morju; grško pristanišče. — 2. domača žival; soglasnik; kotanja (tudi ime slovenskega slikarja). — 3. imendan; ničla med enakima soglasnikoma; hoja. — 4. povratni zaimsek (obratno); zapredek; ris brez repa. — 5. soglasnik; gora v Julijskih Alpah; soglasnik. —

6. del vzhodnih Alp. — 7. del obleke; risano brez s. — 8. pameten; predlog; del žitne rastline. — 9. mlečni izdelek; kača; nasad. — 10. ozir. zaimsek (obr.); pomikanje; os. zaimsek (obratno). — 11. soglasnik; zločinec; samoglasnik. — 12. neke vrste psi; plevel. — 13. soglasnik; član nemške manjšine v Jugoslaviji; samoglasnik. — 14. pripovedna pesnitev; ptič; kaz. zaimsek (obratno). — 15. del cerkve, obratno pa termin; šivalna potrebščina; nadeja se (obratno). — 16. veliki (hrv., obratno); predlog; otrok (obratno). — 17. beležnica; vonj (obratno). — 18. gora v Švici. — 19. predlog; gora v Švici; soglasnik. — 20. del voza; prometno sredstvo; ris brez repa. — 21. umira; afriška zver; orožje nekaterih živali. — 22. ruska reka; predlog; točka. — 23. otočje v Atlantiškem oceanu; mesto nedaleč od Beograda.

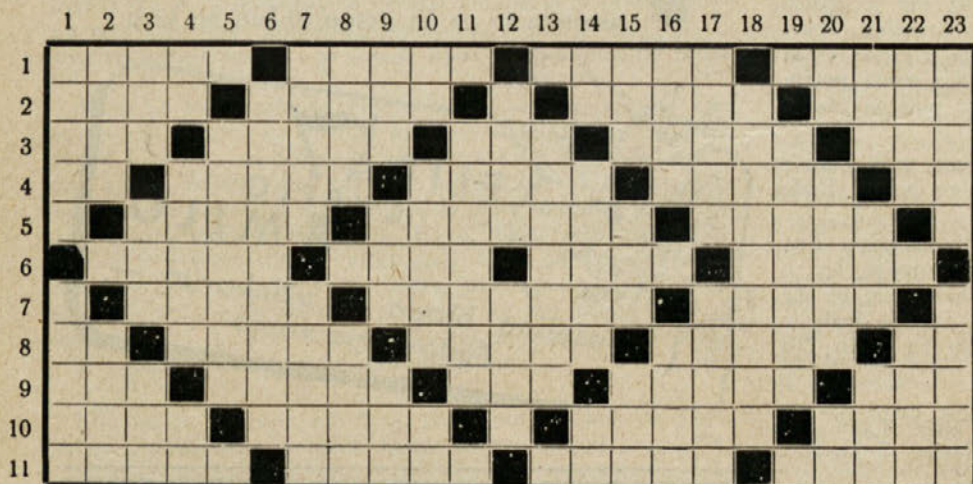
Magična zlogovnica.

(3 točke.)

	1	2	3
1			
2			
3			

Vstavi v kvadrate tri trozložne besede, ki pomenijo: 1. epidemično bolezen; 2. plakate; 3. srb.-hrv. besedo za žganje.

Besede se berejo enako vodoravno in navpično.

Zlogovnica.

(8 točk.)

Iz zlogov: ad, ba, bol, ce, ce, dež, dri, dvo, gla, iz, jač, je, je, je, je, ji, ka, kat, klo, kra, let, lo, lo, lo, lub, med, mek, mli, najd, nar, ni, o, o, o, pa, po, pra, ro, ro, ska, so, sve, tec, u, vi, vi, vo, vo, ži sestavi besede naslednjega pomena: 1. pokvarjeno jajce; 2. doba dveh let; 3. od sonca obrnjen kraj (senčna stran); 4. božice rojstva; 5. neprijetna črevesna bolezen; 6. del obleke (zlasti pozimi); 7. računski pojem; 8. bolečina v glavi; 9. izum; 10. obrtnik; 11. močnejši; 12. zagovornik; 13. medkrovje (na ladji); 14. opravek; 15. tatvina; 16. okrepčilo.

Prve in četrte črke od zgoraj navzdol povedo pregovor.

Skrivalnica.

(7 točk.)

Zanikarnej, domačini, zapisnikar, razsodišče, pradomovina, spomini, odpošiljatelj, polovica.

Iz vsake besede vzemi po tri zaporedne črke in sestavi iz njih pregovor!

Kraljev pohod.

(8 točk.)

S B E A M D T L J
I V Z T R A E I A
J D Č R G N N P G
I A E E A A A I A

(Pove nekaj o vremenski izpremembi in o svetniku, ki ima v drugi polovici februarja god.)

Številnica.

(4 točke.)

7, 5, 2, 5, — 3, 7, 5, — 6, 4, 5, 1, 5,
— 3, 7, 5.

Ključ: 1, 5, 7, 5 teža

6, 5, 4, 5 čedna, lepa

4, 3, 2, 5 nebesno telo.

Stopnice.

(6 točk.)

TI — — — — ljubli, izprehajališče
— TI — — — — ptičica
— — TI — — poljedelsko orodje
— — — TI — — kmetijski delavec
— — — — TI — — plakati

Na vsako črtico postavi po eno črko!

Posetnica.

(6 točk.)

Stane Pejnič

Loka

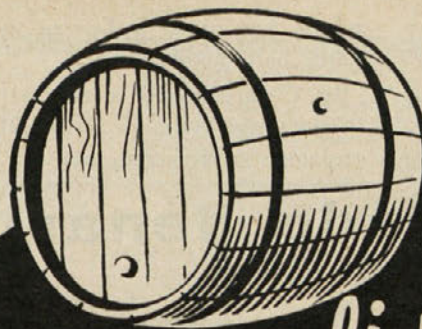
Neredna stolica

upliva na ves organizem.
Dobrosredstvo za odva-
jati, ki zanesljivo deluje
in ima prijeten okus, je

DARMOL

Ugl. rpa. 5. Br. 27944/24

Prazno ali polno?

Tega na pogled ni mogoče uganiti!

Od zunaj tudi ni mogoče uganiti, ali ima jo zrna žitne kave v sebi samo žgano škrobovino ali praženi slad. Če je pripisano ime „Kneippova“, potem seveda kave ni treba natančneje preiskovati, ker smo lahko prepričani, da ima vsako zrnce v sebi dragoceno praženo sladno jedro, ki je tisto, kar daje kavi iz Kneippove visoko redilno moč, zrnati kavi podoben okus in polno aromo.

Kneippova

SLADNA KAVA

W. Auffermann:

Skopa devica zasluži nebesa

Ko se je pater Abraham a Santa Clara, slavni dvorni pridigar cesarja Leopolda I., v mladih letih pisal še Ulrih Megerle, je prišel nekega dne v vas, kjer ni bilo krčme. Sicer pa to ni bilo tako hudo, zakaj Ulrih Megerle je bil itak že brez cvenka. Pa prav zdaj pred hišo stare device se mu je v želodec jasno in slišno oglasil trdovraten naraven zakon. In ker je dobrotno nebo dajalo le opoldansko sonce v dar in ker se naravnim zakonom kajpa ne da tako lahko ogniti kakor tistim, ki prepovedujejo potepanje prav tako revnemu kakor bogatemu študentu, je sklenil, da poprosi vbojajme.

Pogumno je potrkal na vrata. Skopa devica je ravno sedela pri mizi in cmokala.

«Ah, na žalost ni prav nič ostalo», je rekla, ko je slednjič odprla vrata.

Toda mladi študent je bil navajen na revščino in na skopost ter se ni dal tako lahko odpraviti: «Gospod je s petimi hlebci in dvema ribama nasitil pet tisoč mož, mnogo žen in otrok, pa je ostalo še dvanajst polnih košar.» Prosil jo je, ali bi mu ne mogla dati vsaj žlice juhe.

«Ne», je lagala skopa devica in je pogoltnila še poslednji grizljaj. «Vse sem pojedla, niti kapljice ni več v skledi.»

«Ampak nekaj starih gumbov bi vendar utegnilo biti pri hiši?»

«Gumb? Kaj pa hočeš s starimi gumbi?»

«Moj Bog, popoten študent je vse, in gumbi ostanejo vsaj nekaj časa v

želodec. Juha iz gumbov je pri nas na Švabskem prav okusna jed!»

Devica ni bila še nikoli slišala o juhi iz gumbov, zato je začudena zmajevala z glavo. Toda navsezadnje — nekaj starih gumbov bi pa le mogla darovati. «Kako pa naj juho skuham?» je menila.

Navihani študent ji je razložil.

Devica je prebrskala svojo skrinjico, postavila lonec vode na ognjišče in stresla prgišče starih gumbov v vodo.

«Tako,» je dejal Ulrih Megerle, «zdaj naj nekaj časa vre, potem pa bo treba dati kos masla v lonec.»

Devica je storila to, in nosnice so ji drgetale od radovednosti, kako bo juha študentu dišala.

Zviti Švab je pokusil in rekel:

«Juha ne bo slaba, samo še nekaj jajc in malo moke moramo zamešati vanjo.»

Devica je vzdihnila in prinesla še jajca.

In ko si je slednjič juho ogledala, je spoznala, kakšni sladkosnedeži so Švabi, zakaj juha je bila močna kakor še nikoli in je šla mladeniču kar neverjetno v slast. Težki gumbi so obležali prav na dnu lonca in bi bili zadostovalni za nasičenje še najmanj desetih tisoč poštenih kristjanov.

Ko se je študent poslavljaj, ji je voščil vse najboljše in nebesa povrh.

In zbadljiva devica je rekla: «Ah, če dobim le nebesa, se rada vsemu drugemu odrečem.»

«Nič ne dvomi,» je pohlevno odgovoril študent, «zakaj bilo bi v nasprotju

s sv. pismom, ako ne prideš v nebesa. Naj bo, kakor hoče, ti moraš v nebesa. — Odpri usta!»

Devica je široko razklenila čeljusti. «Glej, čisto nemogoče je, da bi prišla v pekel, kjer bo jok in škripanje z

zobmi, ker nimaš nobenega zoba več. Torej bodi potolažena!»

In Ulrih Megerle je zajahal svojega čevljarkega konja in odšel dalje proti grešnemu cesarskemu mestu.

Kako prideš do denarja?

To je bilo v vseh časih in je zlasti tudi dandanes veliko in važno vprašanje. Denarja potrebuje človek prav zdaj za vsakdanje potrebe, potreboval pa ga bo tudi v bodočnosti. Ljudski pregovor pravi: Ako si varčen z denarjem, si najboljše zavaruješ bodočnost in starejša leta. Toda veliko jih je, ki bodo takole dejali: kako pa naj si človek ob tem majhnem zaslužku, ob tej borni plači kaj prihrani? Saj človek s to plačo komaj krije najnujnejše vsakdanje potrebe, poleg tega pa mora imeti tudi kaj od vesele plači življenja. Človeku resnično velikokrat prav nič ne ostane od plače in zaslužka in, ko trkata na vrata njegove domače hiše bolezen ali smrt, ni kje vzeti denarja. Ni denarja za dopust, za daljše potovanje, za osvežujoče bivanje ob morju ali na planinah, ni denarja za čas brezposelnosti in naposled, kar je najstrašnejše, ni denarja za starost. Vse te stiske in vsa ta vprašanja je čisto preprosto, računsko enostavno rešila Jugoslavenska banka d. d., podružnica v Ljubljani, s tem, da je vpeljala tako zvano

HRANILNO KOLO.

Pomen tega kola tiči v tem, da tedensko prihraniš malenkostno vsoto, ki

jo lahko pogrešiš (n. pr. din 10.—, 20.—, 25.—, 50.— ali več) in jo nato vložiš na posebno hranilno knjižico. Po štirih letih rednega varčevanja in vplačevanja se ti kar na tihem nabere lepa in razmeroma velika vsota, ki jo lahko za marsikaj uporabiš: za bolezen, dopust ali starost. Vrh tega prejme vsak hranilec še znaten presežek v obliki 5% nih obresti. Na primer pri tedenski vlogi din 10.— narastejo hranilecu po štirih letih vplačani obroki že na din 2080.—, katerim je treba prišteti še obresti din 220.—, tako da je skupaj izplačanih din 2300.—. Jugoslavenska banka d. d., podružnica Ljubljana, je v preteklem kolu hranilecem že izplačala znatne zneske, ki so jih igraje in z lahkoto prihranili. Mnogi uradniki, učiteljice, orožniki, delavci, služkinje, šivilje in drugi nameščenci, vsi so bili nad vse srečni, ker jim je banka izplačala kar naenkrat veliko denarja.

Hranilno kolo je Jugoslavenska banka d. d., podružnica Ljubljana, vpeljala prvič leta 1931., na koncu leta 1935., to je po štirih letih, je to prvo tedensko hranjenje uspešno zaključila in vsem vlagateljem izplačala vse vloge hkrati

z obrestmi. Zaradi tega je že naslednjega leta 1936. objavila otvoritev drugega Hranilnega kola, ki je vanj v začetku in v teku hranjenja vstopilo tolikšno število članov, da se je odločila otvoriti leta 1937. tretje Hranilno kolo, ki mu je leta 1938. sledilo četrto. O uspešnosti otvoritve tretjega in četrtega Hranilnega kola priča odločitev banke, da bo otvorila

6. februarja 1939

PETO HRANILNO KOLO,

v katero lahko vstopi vsakdo, ki se obveže, da bo na teden prihranil in vložil vsaj din 10.—. Naravno in priporočljivo je, da se vlagajo tudi večji zneski. Višina prvotno določenega tedenskega obroka se med hranjenjem ne more menjati. Hranilci izven Ljubljane bodo gotovo v skrbeh, ker ne bodo mogli tedenskih obrokov osebno vlagati v banki. Vsem tem bodočim hranilcem izven Ljubljane in na deželi bo banka brezplačno poslala poštne položnice, po katerih bodo potem pošiljali denar. Kdor bo hotel, bo lanko nakazoval mesečno, t. j. za več tednov skupaj. Hranilec naj po preteku določene dobe pošlje hranilno knjižico banki, ki mu bo vse nakazane obroke naknadno vpišala v knjižico.

Prosimo Vas, da čimprej zahtevate od Jugoslavenske banke d. d., podružnice v Ljubljani, Gajeva ulica 3 (poleg Nebojšičnika) pristopnico, jo nato izpolnite in pošljete na pravkar omenjeno banko.

Staro izginja in novo prihaja! Novo, boljše in zanesljivejše negovanje zob s **Pebeco**-penečim sredstvom. **Pebeco**-peneče sredstvo ne obsega mila, daje pa vendar čudovito nežno, obilno peno, ki prodira tudi v najmanjše koticke. Zato čisti **Pebeco**-peneče sredstvo usta temeljito in jih ob-

enem desinficira. Učinkovita sestavina **Pebeca** je **Pebecin**. Ta preprečuje usedanje zobnega kamna in dela zobe bleščeče bele. Čudovito sveži okus napravi, da je snajenje zob pravo veselje. Uporabljajte **Pebeco**-peneče sredstvo, ker je v uporabi posebno uspešno.

Nov list v zgodovini negovanja zob!

Anekdote

Osel št. 2.

Friderik Veliki, ljubitelj glasbe, je moral večkrat pokarati svojega flavtista Quantza. Nekoč mu je zapisal na rob not: «Quantz je osel. Friderik II.»

Ko je stopil Quantz k pultu, se je delal, kakor da ni ničesar opazil. Čez nekaj časa ga je kralj vprašal, ali je bral opazko na notah.

«Oh, da. Tam je zapisano: Quantz je osel. Friderik drugi.»

*

Henry Ford se je nekoč peljal na svojem malem avtu. Na cesti je srečal drug Fordov voz, ki je bil poškodovan. Brž je ponudil nadomestne dele, ki jih je imel pri sebi. Motor so hitro popravili. Lastnik se mu je zahvalil in mu ponudil pet dolarjev.

Ford se je smehljaj in odklonil:

«Ne hvala, ne potrebujem denarja, meni se prav dobro godi.»

«To ni mogoče, gospod, sicer bi si kupili boljši voz, kakor je Fordov.»

*

Nemškega pesnika Wielanda je vprašala dama: «Zakaj zahtevajo, da mora biti prestolonaslednik 14 let star, če hoče zasedeti prestol, in vsaj dvajset let, če se hoče oženiti.»

«Ker je lažje ovladati veliko kraljestvo kakor ženo», je odgovoril Wieland.

*

Pri slavnostnem pregledovanju vojske, ki ga je priredila Katarina II. svojim gostom v čast, se je njen belec nečesa ustrašil in se vzpel na zadnje noge. Pri tem je padel cesarici klobuk z glave. Mlad poročnik je priskočil in ga pobral.

«Hvala! Iz katerega polka ste?» je vprašala Katarina in še zmeraj krotila

Igrati „stepe miši“

se pravi z slabovidnimi očmi iti skozi življenje. Zato raje nosite takoj očala od

Lajec Dipl. optik

LJUBLJANA PASAŽA NEBOTIČNIKA

KALODERMA-GELEE

**SPECIALNO SREDSTVO
 ZA NEGOVANJE ROK**

svojega konja. Pri tem še pogledala ni častnika.

«Iz devetega. Veličanstvo», je odgovoril poročnik.

«Ali ste že kapetan?»

«Ne, Veličanstvo, ampak sem tistega kova, iz katerega se kapetani delajo.»

Šele zdaj je cesarica zagledala mladega častnika. Ko si je ogledala njegove energične poteze, se je nasmehnila:

«Morda imate prav!» In v kratkem je dobil poročnik kapetanski dekret. Tako se je začela kariera poznejšega generala Gorilova.

*

Nekega dne se je dal kardinal Mazarin javiti pri Ludoviku XIV. Komornik je rekel, naj pride drugi dan, češ

da ima kralj lahko migreno. Kardinal je prišel torej drugi dan in kralj ga je milostno sprejel, rekoč, da je že brez migrene.

«Vem», je odgovoril kardinal, «Videl sem jo, ko je odhajala. Imela je svetlo-modro obleko in črne lase.»

*

«Neki kritik je napadel Aleksandra Dumasa, ker je v enem svojih romanov uporabil podobo: «Bolestna praznота, nastala v slabotnem trenutku.»

Ko sta se srečala, je rekel kritik: «Ne razumem, kako bi mogel prazen predmet povzročiti bolečino?»

«Dragi prijatelj», je hladno odgovoril Dumas. «Ali niste še nikoli čutili bolečine v glavi?»

Varuj in neguj svoje zobe, dvakrat na dan s:

Chlorodont-zobno pasto

ERIKA v novi obleki

Tehnično dovršene pisalne stroje
«Erika» in «Ideal» ima trdka

The Rex Co. Ljubljana
Gredišče št. 10 Telefon št. 22-68

Otona Ring-a tekoči lep

Syndetikon
skeji, zlepi, skita vse.

KLISJEJE

ENO- IN VEČBARVNE

JUGOGRAFIKA

LJUBLJANA, SV. PETRA NASIP 23

Opreme za neveste,
svile za ples in drugo
manufakturno blago
kupite najbolj ugodno
pri

ANASTAS PAVLOVIĆ

osnovana l. 1844

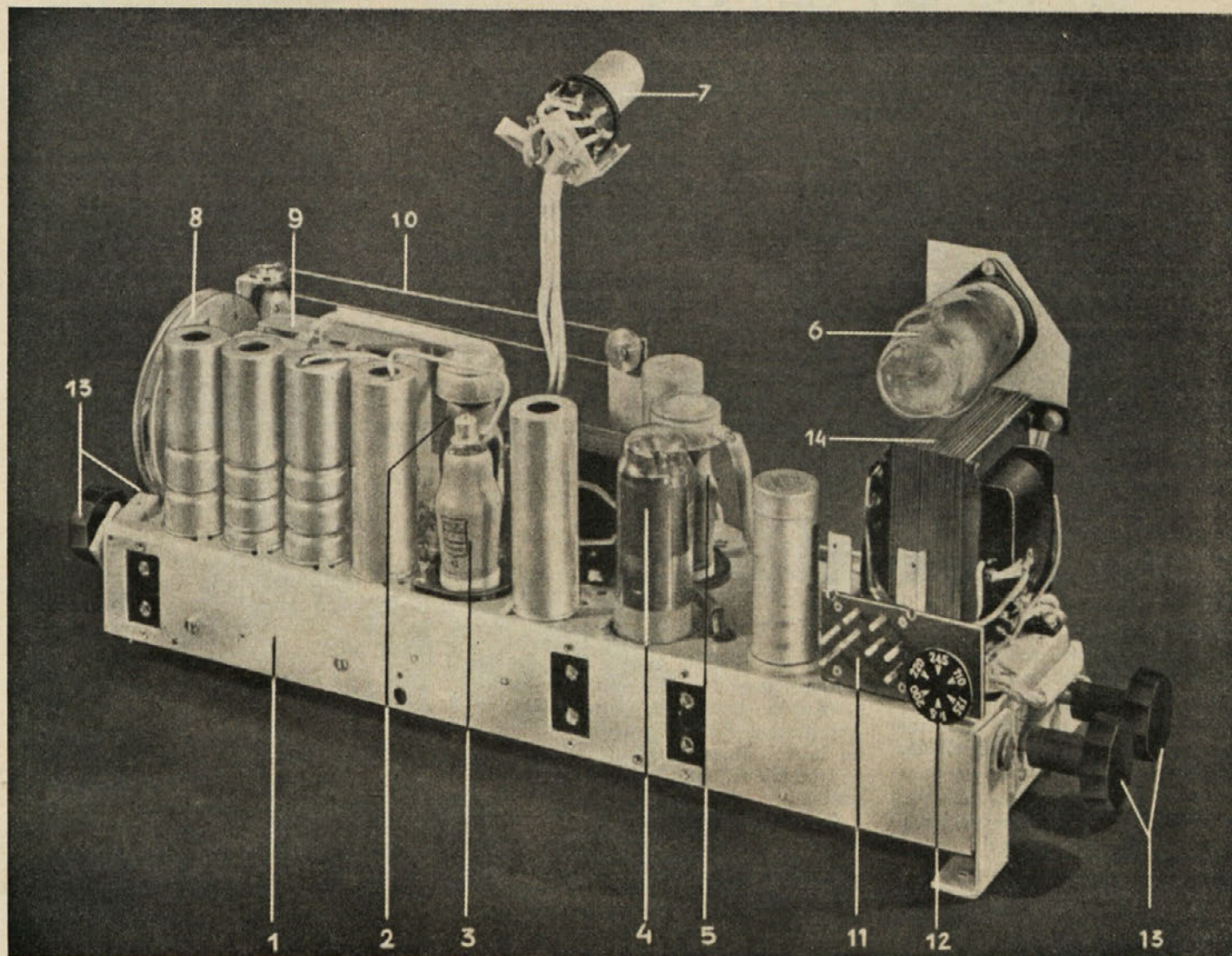
ZAGREB
BEOGRAD
LJUBLJANA

Tudi na obroke
brez povišanja cen!

Ljubljana, Pasaža «Nebotičnik» — Alojz Špetič

ŠASIJA V DANAŠNJIH SPREJEMNIKI

Pod označbo šasijski aparat razumemo celotni notranji ustroj radijskega aparata brez zvočnika. Serijska izdelava velikih tovarn naravnost sili k temu, da ločimo kovinsko šasijo od ohišja, kajti veliko prednosti nudi enodelna šasija, na kateri se nahajajo vsi sestavni deli aparata, ker je izdelava in preizkušnja enostavnejša in nas pri tem ne ovira občutljiva kaseta.

Dejstvo je, da je oprema šasijske pri posameznih tovarnah lahko zelo različna glede sestave, lepote in preglednosti posameznih delov in njih pritrditve, prav posebno pa glede na razmerje vezav.

Kot primer resnično prvovrstne izvedbe šasijske, in sicer celo za enega izmed cenejših aparatov, naj služi gornja slika šasijske Siera sprejemnika S 51, ki ima sledeče sestavne dele:

1 = Velika šasija, lepo izdelana.	8 = tuljave v lepem kovinskem oklopu in solidno pritrjene.
2 = EK 2, Oktoda, kot cev za oscilacijo.	9 = trojni vrtilni kondenzator odlične izdelave.
3 = EF 9, Pentoda, M:F. elektronka.	10 = pogonska vrvica iz rje prostih jeklenih žic.
4 = EL 3, Pentoda, končna elektronka.	11 = varnostni priključek na zadnji strani.
5 = EBC 3, Duo-dioda-trioda.	12 = bobnič za 6 različnih omrežnih napetosti.
6 = AZ 1, usmerjevalka.	13 = 4 veliki gumbi za upravljanje.
7 = EM 1, magično oko.	14 = omrežni trafo, izborni in lično izdelan.

Zgornjo sliko je dala iz prijaznosti na razpolago tovarna «SIERA-RADIO»

PIŠČALKA

Ne bom povedal, na katerem magistratu se je to prigodilo. Gre res samo za stvar in za človeško zdravje — in magistratov je na svetu več. Tudi ne vem, ali je bilo to v zdravstvenem oddelku ali kje drugje. Toda neko dopoldne, ko je sedel gospod praktikant Godec k svoji mizi, da bi reševal akte, ki mu jih je šef nakopičil na mizo, je zbudil njegovo pozornost neobičajno trebušast akt. Gospod Godec se ni nikoli preveč gnal v delo, zakaj če naj človek pri zdravju dočaka penzijo, si mora nekoliko prizanašati. Toda danes ga je čudni akt tako podražil, da je brž segel po njem. Odprl je torej vlogo in našel v njej nekaj kratkega, okroglega, skrbno zavitega v rdeč svilen papir. Praktikant je odvil, in glej — na dlan mu je padla majhna piščalka iz žoltega lesa. Pustil je spis in, ker je tudi on rad na svetu, je vtaknil piščalko v usta in pihnil vanjo.

Po pisarni se je razlegnil pronicav žvižg in pri drugih mizah se je dvignilo pet glav — pet glav uradnikov, ki so bili vsi zatopljeni v delo.

Praktikant se ni niti ozrl, a slutil je, da je zbudil pozornost, pa je zapiskal vdruhič, pošteno, kar je mogel.

«Pojdite, pojdite!» je rekel glas sem od zadnjega okna, kjer je sedel stari gospod oficial Bedrenik. «Kdo pa to piska — kakor na tramvaju?»

Šele zdaj se je gospod Godec obrnil in mahaje s piščalko zaklical:

«To smo dobili takšno prilogo!»

«Pojdite, pojdite,» je dejal gospod Bedrenik, «in vi ste tak otročaj, da morate takoj piskati!»

Potem je vzel robec, si obrisal nos, vstal in resno korakal proti Godčevi mizi.

To je bilo znamenje za vse druge. Stoli so zaškripali, vsi gospodje so vstali in se tudi bližali praktikantovi mizi.

«Kaj je s tem?» je vprašal gospod Bedrenik in iztegnil roko.

«Jaz ne vem, nisem še prebral. Ampak piščalka je dobra,» je odgovoril Godec.

«Pokažite mi to bedarijo,» je rekel gospod Bedrenik.

Praktikant mu je «bedarijo» vljudno podal in gospod Bedrenik jo je nekaj časa sukal v roki.

«No, piščalka je dobra!» je dejal potem. «To je strgarsko delo.»

Resno je nesel piščalko k ustom, jo stisnil med zobe in zapiskal.

«To je oster ton,» je rekel in jo spet natanko ogledoval. «Toda uglašena ni. No kajpak, to je za otroke. Kaj vse nam pošiljajo sem!»

Medtem se je že nad piščalko sklanjal gospod kanclist Čížek in prsti so mu kar igrali od nestrpnosti, da bi tudi on pogledal. Gospod Bedrenik mu jo torej poda.

«Nate, pa si tudi vi zapiskajte...»

Gospod Čížek si je igračko nekoliko ogledal, jo dvignil k ustom in že so njegove tenke ustnice objemale piščalko. In zapiskal je.

Vsi naokrog so se smejali, zakaj gospod Čížek si je nabral sape polna usta, da so se mu kar lica nabuhnili.

«Saj vam ni treba tako pihati,» je menil gospod Bedrenik. «To ni trobenta! Pogledajte, takole!»

Vzel mu je igračko iz roke in še enkrat zapiskal.

Gospod kanclist je gledal na drobno glasbilo, kakor da ni še nikoli videl piščalke, potem pa rekel:

«To bo zelenikov les, tole to...»

«Pojdite, pojdite,» ga je zavračal gospod Bedrenik. «Vi ste tudi zelenika. To ni zelenika, to je jesen, in sicer «pajcan».

«To bi utegnili biti lužilo,» je pripomnil gospod praktikant Kozač.

«Kakšno lužilo? To je pajca!» je rekel gospod Bedrenik. «Kdo ve, kaj je to lužilo! Zmeraj pajca! Videti je, da je prepojeno. Morda z gumiguto. Pogledajte!»

Dal je piščalko gospodu praktikantu Kozaču, ki je brž zapiskal, da bi mu je kdo ne vzel. Potem je segel po piščalki praktikant Čebelič in tudi zapiskal. Slednjič se je prišaral drugi kanclist gospod Žolna.

«Posodite mi to čudo!»

Ogledoval je, obračal in podal mnenje:

«To bi bila lahko tudi češplja — ima tudi približno tako barvo. Višnja ni — sicer bi dišala.»

«To je pa res,» je potrdil gospod Bedrenik. «Tole ne diši. Pravim, da je to jesen, in pajcan...»

Gospod Žolna je zapiskal, potem pa rekel.

«To bi bilo takole za našega fanta — ampak ta bi me upiskal!»

«Pojdite, pojdite,» je dejal gospod Bedrenik. «Saj to je vendar priloga. In pogledajte,» je pripomnil in vzel igračko kanclistu iz roke, «kako pušča barvo, ker ste piskali nanjo. Tudi pajca to ni...»

Zdajci so se odprla vrata sosedne sobe in vstopil je gospod tajnik Kljun.

«Hudirja! Kaj pa imate tukaj? To je piskanje kakor na patrolo...»

«No, vidite,» je rekel gospod Bedrenik, «tale gospod Godec je tak otročaj. Dobil je prilogo in dela koncert. Zapiskajte še vi...»

«In kdo je to poslal?» je vprašal gospod Kljun. «Kaj je s tem?»

«Ampak tukajle neki Jože Kodrič, urar — takoj bom pogledal, kaj hoče. Morda jih izdeluje... Ne, ne, to je pritožba. Slavni — in tako dalje: Podajam pritožbo slavni magistratni komisiji zaradi tehle piščalk, kakor kaže priloga. Brezvestni trgovci z igračkami jih prodajajo otrokom, toda lahko se zaradi njih zgodi velika nesreča ali celo smrt. Vsekako so nevarne zaradi svoje male fazone; zahtevam in prosim, naj zdravstveni odbor te piščalke prepove in izloči iz prometa, ker —...»

Gospod Bedrenik ga je prekinil:

«Bežite, bežite, kaj pa naj še delamo? Ali naj hodimo po trgovinah in konfisciramo? Trgovci naj plačuje davke, prodajati pa bi ne smel ničesar!»

«Ker,» je nadaljeval gospod Godec, «ker lahko otrok piščalko pogoltne in morda zaradi vnetja umrje. To se je tudi res zgodilo, namreč, da jo je otrok pogoltnil. Prav moj desetletni sinček si je kupil takšno piščalko, piskal je na dvorišču — nenadno pa se mu je zaletelo in začel se je dušiti in, preden smo pritekli, je imel piščalko v sebi, to se pravi, pogoltnil jo je...»

«Ta je pa dobra!» je zaklical gospod Bedrenik. «To je potem lepa igračka! No in dalje...?»

«To se pravi, pogoltnil jo je,» je čital Godec dalje, «in imeli smo z njim velike težave in skrbi. Samo gospodu zdravniku doktorju Čerinu se moramo zahvaliti, da nam je otroka rešil. In koliko sem plačal v lekarni, niti ne računam. Toda naposled smo piščalko vendarle spravili iz fanta; morali pa smo ga dva dni klistirati. In ker je to naš edini otrok, prosim v imenu vseh staršev, da se prodaja teh igračk prepove, in prilagam svoji pritožbi v dokaz tole piščalko, ki smo jo z muko spravili iz fanta. Ako bi moja pritožba ne imela uspeha, bi bil primoran dati vso zadevo v časopise.

Jože Kodrič, urar.»

Ko je gospod Godec s prav slabotnim glasom to prečital, je položil tajnik Kljun piščalko na mizo in rekel praktikantu:

«Zavijte jo spet v svileni papir... toda nikar je kam ne založite... to je uradna priloga...»

In brisaje svoje prste ob črne pisarniške rokave se je vračal v sosedno pisarno, ne da bi bil zapiskal. Vsi drugi so se čisto tiho razlezli vsak k svoji mizi in se brez vsake besede zagreblili v svoje spise. Toda zdaj pa zdaj je kdo vstal in šel iz pisarne nekam na konec dolgega, mračnega hodnika — najbrže v kak drug magistratni referat.

Kako se je potem odločilo o pritožbi in prošnji gospoda Jožeta Kodriča, vam ne morem zanesljivo povedati. Upam pa, da je magistrat prodajo teh zdravstveno nevarnih piščalk gotovo prepovedal.

SIERA:
zlata vrata
k etru!

Klasični repertoarni komad iz pariške opere. Ali hočete poslušati opero? Vključite svoj Siera pa boste sledili predvajanju. Tisoči delajo tudi to. Pritisk na gumb Vam to omogoči — tako enostavno je to — s Siera modelom S 53.

7 odličnih Siera lastnosti:

1. Prvovrstna kvaliteta glasu.
2. Enostavno upravljanje.
3. Velika selektivnost in občutljivost.
4. Zmanjšanje občutljivosti za motnje.
5. Izvrsten sprejem kratkih valov.
6. Solidna strokovna izdelava.
7. Ugodna cena

SIERA-RADIO

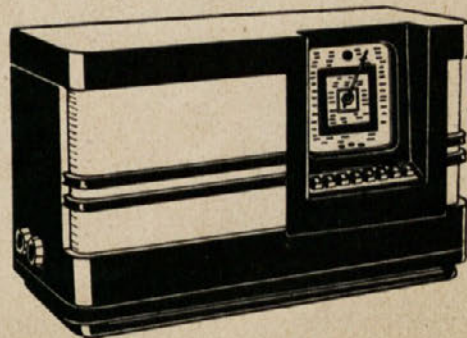
iz zlato linijo

Glavno zastopstvo za dravsko banovino

BRUNO KLEMENČIČ LJUBLJANA
MIKLOŠIČEVA 30

TELEFON 35-58

BRZOJAVI: „SIERA“ LJUBLJANA
Zastopstva v vseh krajih Jugoslavije

Praktični čevljički za deklice

4644-64624
Dekliški polčevlji na špango, iz lahkega usnja, lepo okrašeni na licu. Močni usnjeni podplati in pete prenesejo vsak štrpaci.

59.-

4624-44648

Sportni dekliški polčevlji iz mehkega rjavega boksa, okrašeni z luknjicami. Imajo usnjen podplat in usnjeno peto.

79.-

4844-64639

Okusni dekliški lakasti čevlji z lepim belim prešitim romom. — Podplat in peta sta iz močnega usnja. Stanejo Din 79.—.

79.- *Cimnarijкам* 99.-

4624-46637

Praktični dekliški polčevlji iz rjavega boksa, kombinirani z rjavim semišem. Imajo usnjen podplat in usnjeno peto. Primerni za šolo in sprehod.

99.-

4464-6627

Elegantni dekliški čevlji iz diftna okrašeni z lakom. Zapenjajo se z zaponko.

59.-

4624-44661

Okusni in moderni dekliški polčevlji iz rjavega usnja. Imajo nizko usnjeno peto in močan usnjen podplat. Prav dobro pristojajo k sportnim kostimom.

99.-

4624-96788

Modna barva! Elegantni sportni čevlji na zavezo iz modrega telečjega boksa z nizko peto. Deklicam finega okusa k vsaki, pa tudi k sportni obleki.

Rata

ZIMA

3055-66800

Zenski čevlji za zimo iz toplega sukna z usnjenim zbitim podplatom. Zapenjajo se z zaponko, ob straneh so obšiti z usnjem. Nogli dajejo toploto in jo varujejo ozeblin.

79.-

4055-64609

Lahki pa vendar topli ženski čevlji iz črnega sukna, okrašeni z krimerjem in lakasto kapico. Zapenjajo se z zaponko.

79.-

2775-64513

Topli ženski čevlji iz močnega sukna, pojačeni na ristu in opetnikih z usnjem. Imajo močan usnjen podplat in polvisoko usnjeno peto. Obšiti so z krimerjem. Zapenjajo se z gumbi.

99.-

Elegantni in udobni čevlji iz finega rjavega sukna z usnjenim podplatom in polvisoko peto. Podloženi s toplo mehko podlogo.

129.-

2675-48834